

ÅRSREDOVISNING 2010

LÄNSSTYRELSEN VÄRMLAND

Foton: Länsstyrelsen Värmland

Publ nr 2011:01
ISSN 0284-6845

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad
054-19 70 00, varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länstyrelsen
Värmland

ÅRSREDOVISNING 2010

Datum
2011-02-14

111-556-2011

Beslut om denna årsredovisning har fattats av landshövdingen Eva Eriksson. I den slutliga handläggningen deltog länsrådet Björn Sandborgh och kontrollern Maria Axelsson, föredragande.

Eva Eriksson

Maria Axelsson

Uppllysning: Information till arbetstagarorganisationerna enligt 19 § MBL har givits den 10 februari 2011.

Innehåll

VÅRT VÄRMLAND	1
VERKSAMHET VID LÄNSSTYRELSEN VÄRMLAND	3
Länsstyrelsens organisation	9
LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN - MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV	10
Sakområde Trafikföreskrifter	10
Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	11
Sakområde Lantbruk och landsbygd	15
Sakområde Fiske	18
Sakområde Regional tillväxt	20
Sakområde Infrastrukturplanering	38
Sakområde Energi och klimat	40
Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende	46
Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd	49
Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	66
Sakområde Kulturmiljö	69
Sakområde Folkhälsa	73
Sakområde Jämställdhet	80
Sakområde Integration	84
ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING	90
ORGANISATIONSSTYRNING	95
PERSONALUPPGIFTER	99
Sjukfrånvaro 2009-2010	100
ÅRET I SIFFROR	102
SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER	115
FINANSIELL REDOVISNING	116
Resultaträkning	116
Balansräkning	117
Anslagsredovisning	119
Noter	123
Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot	132
Ersättning och andra förmåner till landshövding, länsråd och insynsrådets ledamöter	134

VÅRT VÄRMLAND

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	74,8	77,0
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	98,3	114,2
Total verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr)	158 778	166 005
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	144 899	230 254

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Värmland har under 2010 samlat sig efter lågkonjunkturen, lika snabbt som krisen slog till 2008 tycks vi ha återhämtat oss. De flesta drabbade orter har återhämtat sig på ett eller annat sätt. Min uppfattning är att 90-talskrisen drabbade Sverige värre än den kris vi nu genomlevt. Men att jämföra kriser, vad ger det? Det viktigaste vi nu kan göra är att lära oss av krisen och rusta oss för att ännu bättre möta nya kriser, för de kommer.

I slutet av 2008 fick jag och regionrådet Tomas Riste uppdraget att agera varselsamordnare i Värmland. OECD uppmärksammade nyligen det regionala varselsamordnaruppdraget ”som ett bra och innovativt sätt att bemöta krisens verkningar” och regeringen har sagt att de lärdomar som kan dras från samordningsarbetet i lågkonjunktur fortsättningsvis ska tas tillvara i det regionala tillväxtarbetet. Det är bland annat av den orsaken vi har tagit ny fart i det samordnande arbetet för ett innovativt Värmland. Vi utmärker oss bland Sveriges län på detta område, vi har hittat modeller och arbetssätt som andra län och aktörer på den nationella arenan, som Regeringskansliet och Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, nu vill lära sig mer om. Skåne och Västra Götaland är andra län som ligger i framkant i arbetet med innovation för tillväxt. Värmland kan inte konkurrera med de länen i fråga om storlek och resurser men vi har en kvalitet i vårt arbete som är mycket konkurrenskraftig.

Tack vare det här goda samspelet och samsynen mellan näringsliv, universitet och offentlighet kan vi ta oss an de utmaningar Värmland står inför. Den ökade globaliseringen, den demografiska utmaningen, lågkonjunkturrens effekter, behovet eller vikten av att säkerställa tillgången till kompetens och behoven av att möta klimat- och energiutmaningar är stora och viktiga frågor som måste hanteras av oss på det regionala planet. Det krävs politisk styrka och samverkan för att hantera utmaningarna, såväl över partigränser som vertikalt i partier och mellan de politiska nivåerna.

Regeringen pekar på att ett tvärsektorieellt arbetssätt och en samordnad stat i samverkan med aktörer på lokal och regional nivå är nödvändig, samtidigt som det regionala ledarskapet är av största betydelse för att få en utvecklad dialog som bidrar till att utveckla den lokala och regionala konkurrenskraften. Det här är precis den inriktning vi har haft i Värmland de senaste åren. Det vi har saknat är att bli sedda av de nationella aktörerna men nu börjar vi ses.

Mina lärdomar från den senaste krisen är flera, några av dem ger också svar på hur vi kan möta nya kriser:

- Värmland måste uppfattas som ett attraktivt län att besöka, bosätta och etablera sig i. Då får vi hjälp med att hantera utmaningarna om demografi och tillgången till kompetens.
- Utbildningsnivån i Värmland behöver höjas. Insatser för kompetensutveckling är den mest grundläggande åtgärden för att personer, företag, kommuner och län ska gå starka ur en kris men även i bättre tider måste frågan stå högt upp på agendan.
- Vi behöver bli bättre på att se hur Värmland är en del av den globala ekonomin och marknaden.
- Vi måste bli bättre på att tidigt upptäcka kriser, att se de vaga signalerna.
- Vi behöver verka för ett differentierat näringsliv, en alltför ensidig produktionsstruktur med få, stora kunder är sårbar.

Länens och regionernas betydelse i nationella och globala sammanhang ökar. Vi kan räkna med att fler avgörande beslut kommer att ligga på regional nivå framöver, både statliga och politiska. Under 2011 behöver Värmland hantera regionfrågan och rusta länet för att möta framtiden.

För näringslivets utkomst är administrativa regiongränser ointressanta, marknaden är global och gränslös men samtidigt är det viktigt för näringslivet att det finns ett universitet i närområdet och att inte hamna för långt ifrån besluten. Så sett har regiongränserna betydelse. Och ju mer global och gränslös världen blir desto viktigare är de lokala och regionala besluten. Dessutom behöver såväl företag som privatpersoner klarhet i vem som äger mandat i vilka frågor och vem som kan avkrävas ansvar, det är en förutsättning för en demokrati. Idag är det svårt att veta om det är riksdagsledamöter, regering, kommunpolitiker, landsting, regionala samverkansorgan eller landshövdingen som är ansvarig.

Regionfrågan handlar om att i grunden bygga ett gott samhälle och om hur landet och dess delar ska styras och fungera. En bra fördelning av ansvar, en bra balans mellan de olika politiska nivåerna och effektiva samhällsorganisationer kan och ska man som medborgare förvänta sig. Den relativa tydlighet i ansvarsförhållanden och roller som trots allt gäller för den nationella och den kommunala nivån saknas fortfarande på den regionala. Något tillspetsat skulle man kunna säga att Sverige fortfarande har ganska litet av det som ute i Europa brukar gå under beteckningen ”regioner” men rätt mycket av det som i den svenska offentliga diskussionen brukar kallas ”den regionala röran”. Den regionala röran är inte bra för medborgare och samhälle, den hämmar utveckling och tillväxt. Vi ser sammanblandningar och otydligheter kring uppgifterna till de regionala samverkansorganen, landstingen, de direktvalda regionerna och den regionala staten.

2010 var på det hela taget ett relativt gott år för Värmland och vi har samlat oss för att kunna skapa ytterligare tillväxt och en god livsmiljö för länets invånare. I årsredovisningen kan du som läsare mer i detalj se hur vi verkat för Värmlands bästa under 2010.

EVA ERIKSSON
Landshövding

VERKSAMHET VID LÄNSSTYRELSEN VÄRMLAND

Årsredovisningen 2010

Årsredovisningens utformning och innehåll regleras av förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, de särskilda uppdrag som framgår av Regleringsbrev för budgetåret 2010 avseende länsstyrelserna 2009-12-17 samt de särskilda skrivningar i regleringsbrevet som framgår nedan:

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

”Redovisning ska ske i enlighet med detta regleringsbrevs anvisningar vilka framgår under rubriken Verksamhet, i avsnittet Organisationsstyrning och i bilaga 3. Regleringsbrevets anvisningar avseende verksamhetskostnader m.m. utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § förordningen 2006:605) om årsredovisning och budgetunderlag. I vissa fall anges att redovisningen endast behövs för 2010, vilket i detta avseende innebär ett undantag från Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.”

Åtterrapporering enligt förordning med länsstyrelseinstruktion

”Länsstyrelserna ska i sina årsredovisningar endast redovisa för uppgifterna i 2 § och 5§ punkterna 3 och 5 i förordningen med länsstyrelseinstruktion. Detta innebär ett undantag från bestämmelserna i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.”

2 § Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

5 § Länsstyrelsen ska

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Se uppdrag 81 och 82 under övrig åiterrapporering

Under året har vi på Länsstyrelsen Värmland arbetat målinriktat och strategiskt för att vara en effektiv och serviceinriktad myndighet som lever upp till de krav som uppdragsgivare och kunder ställer på oss. Vi har målmedvetet eftersträvat kortare handläggningstider bland annat genom att särskilt uppmärksamma ärenden som tagit lång tid.

Vi bedömer att Länsstyrelsen Värmland har utfört sitt uppdrag på ett bra sätt. Ekonomin är i balans, produktionsresultatet följer vår planering, och vi har nått målen.

Arbetet med våra tvärsektoriella uppgifter har särskilt prioriterats och får bland annat sitt uttryck i planen *En Länsstyrelse för alla*. Arbetet med området mänskliga rättigheter har fått särskilt utrymme och nationellt har vi haft en framskjuten roll, ett arbete som fortsätter även år 2011.

Vårt sektorsövergripande arbete sker på många olika sätt, framför allt genom samverkan i våra uttalade uppdrag att tillsammans med länets aktörer omsätta nationella mål till värmländska förhållanden, men också förordningsstyrt i ärendehandläggning enligt respektive saklagstiftning samt i Länsstyrelsens gränssamarbete.

Strukturerad samverkan med andra aktörer i länet sker inom följande områden:

- Introduktion av nyanlända
- Integration av jämställdhetsperspektivet
- Klimatanpassning
- Klimat- och energistrategiska arbetet
- Kvinnofrid
- Krishantering
- Landsbygdsutveckling
- Naturvård
- Organiserad brottslighet
- Viltvård
- ANDT

I ärendehandläggningen har Länsstyrelsen mycket tydligt en övergripande roll där vi greppar över många sektorer i vår egen organisation. Samarbete sker med ett stort antal myndigheter såsom Trafikverket inom fysisk planering och infrastruktur, Jordbruksverket i landsbygdsutveckling och lantbruksstöd, Skogsstyrelsen i ärenden om fornminnen och skydd av natur, Tillväxtverket, Skattemyndigheten och Kronofogdemyndigheten i företagsstödsärenden och lönegaranti, MSB inom krishantering och beredskap, Naturvårdsverket i natur- och miljöärenden, Riksantikvarieämbetet inom kulturmiljö och Boverket i energi- och boendefrågor.

Ett intressant sektorsövergripande samarbetsområde gäller samverkan över gränser, mellan många myndigheter och även med länder utanför EU. Samverkan med Norge sker genom Grensetjänsten, vars styrgrupp bland annat innefattar Länsstyrelsen Värmland, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Grensetjänsten uppmärksammar gränshinder som sedan tas upp i Grenserådet, som i sin tur tillsätter arbetsgrupper för att utreda och finna lösning på gränshindren. Grenserådet verkar under Värmlands landshövdingens och Hedmarks fylkesmans ordförandeskap. Bland de svenska myndigheter som ingår i Grenserådet kan nämnas Arbetsförmedlingen, Tullverket, Försäkringskassan och Skatteverket, samt även Utrikesdepartementet, Gränshinderforum och Nordiska Ministerrådet.

Regeringens satsning för att minska den organiserade brottsligheten resulterade bland annat i en förändrad organisation för polisens underrättelsearbete där Värmland, Dalarna och Örebro samarbetar i ett regionalt underrättelsecenter. Landshövdingarna och länspolisämbetsmästarna i dessa tre län har tagit ett initiativ till breddad samverkan kring frågorna och har bildat Samhällsråd SWT – ett forum för informationsutbyte och samhandling.

Under 2010 har verksamheten i rådet riktat fokus på frågor om prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Rådet har tagit fram en lägesbild för de tre länen. Denna ska tjäna som underlag på en planerad dialogkonferens, våren 2011, med representanter för de näringar som har mest kontakt med verksamheten och övriga berörda myndigheter.

Rådets arbete kompletterar Länsstyrelsen omfattande engagemang inom kvinnofridsområdet där vi vill lyfta fram några aktiviteter. Vi har bland annat på landshövdingens initiativ kring anhöriginvandrade som utsätts för övergrepp, producerat en broschyr med titeln *Isolerad Kränkt Utkastad* med berättelser ur tolv kvinnors liv återberättade av kvinnojourer i Värmland. I november anordnade vi i samarbete med Svenska kyrkan en konferens för allmänheten om prostitution och människohandel. Till sist kan nämnas att vi, som ett led i att skapa en god förvaltningskultur (etos) i november anordnade en halvdags seminarium om prostitution för alla medarbetare på Länsstyrelsen.

Den regionala klimat- och energistrategin har vi fortsatt arbeta med och sex fokusområden har identifierats. Detta gör det möjligt att närmare studera arbetet ur olika aspekter och mer i detalj kunna utveckla strategier för att förverkliga det övergripande målet.

De sex fokusområdena har förankrats i länets Klimatråd:

- Vägtrafikens användning av bensin och diesel (utgör cirka 60 procent av länets klimatpåverkande utsläpp)
- Jord- och skogsbrukets utsläpp av metan och lustgas (utgör cirka 25 procent av länets klimatpåverkande utsläpp)
- Industrins oljeanvändning (är i avtagande men utgör cirka 15 procent av länets klimatpåverkande utsläpp)
- Konsumtionens klimatpåverkan (vars utsläpp inte syns i den regionala statistiken men som uppskattas till samma storleksordning som vägtrafikens)
- Effekttoppar inom elanvändningen (bidrar till att klimatpåverkande elproduktion tas i bruk)
- Utvinning av förnybara energikällor (i enlighet med regleringsbrevets uppdrag)

Till framgångsfaktorerna kan räknas ett gott samarbetsklimat mellan Länsstyrelsen, Region Värmland och kommunerna men också med näringslivs- och idéburna organisationer. Klimatrådet är ett formaliserat uttryck för detta.

För handläggning och kontroll av gårdsstöd, miljöersättningar och kompensationsbidrag har vi haft ett stort fokus på det nationella målet att 90 procent av brukarna skulle vara med i utbetalningen av gårdsstöd den 1 december. Detta klarades med god marginal och 97 procent av länets brukare var med i utbetalningen.

För lansbygdsprogrammet som helhet utvecklas arbetsrutinerna kontinuerligt och vi utför handläggningen på ett bra och effektivt sätt. Det finns också väl etablerade kontakter med aktörer och intresseorganisationer i länet. Enstaka åtgärder inom programmet har låg anslutning men totalt är nyttjandegraden hög och ligger i linje med budgeterade mål.

För samtliga åtgärder och insatser inom landsbygdsprogrammet strävar vi efter en hög servicenivå. Personliga kontakter med de sökande prioriteras och stor vikt läggs vid information och hjälp i samband med förfrågningar och upprättande av ansökningar.

Utöver regleringsbrevet och de nationella handlingsplanerna som styrdokument fanns i länet ett *Alkohol- och drogpolitiskt länsdokument* för åren 2005-2010 som har antagits av Region Värmland, Länsstyrelsen, Landstinget och Polismyndigheten. Sedan 1998 finns i länet en läns-samverkansgrupp för alkohol- och drogförfrågor med deltagare från nämnda myndigheter samt Brottsförebyggande Centrum. Denna grupp har under året kompletterats med representanter från Tullverket, Trafikverket och Värmlands Idrottsförbund.

Det förebyggande arbetet i Värmland har starkt fokus på att få till en långsiktig och hållbar struktur i länet för förebyggande insatser. I nästan alla kommuner finns idag styrgrupper för arbetet och samordningsfunktioner för alkohol- och drogförebyggande insatser. Det är endast två kommuner som fortfarande har dessa samordningsfunktioner delfinansierade med utvecklingsmedel. Arbetet att begränsa tillgången på alkohol och narkotika kräver en väl utvecklad samverkan. Kommunerna har tillsammans med länsstyrelserna och polisen utarbetat strategier och rutiner för hur man ska begränsa tillgängligheten och sedan inlett ett samarbete över läns- och kommungränser.

Samverkan och samarbetet kring det regionala tillväxtarbetet i Värmland har stärkts och utvecklats under året, bland annat gäller detta inom kvinnors företagande men också i fråga om samverkan med Region Värmland genom implementering av jämställdhetsperspektivet inom det regionala utvecklingsprogrammets insatsområden och strategier. Som exempel kan nämnas dokumentet *Det företagsamma Värmland* som vi tog fram i syfte att påverka entreprenörskapskulturen i länet och för att stärka jämställdhetsintegrering i regionala utvecklingsprocesser.

Under året publicerades rapporten *Jämställdhetsutvecklingen i Värmland 2004-2010 – trender och tendenser utifrån regional jämställdhetsstatistik*. Rapporten är upplagd efter de nationella delmålen i jämställdhetspolitiken och är en uppföljning av den regionala jämställdhetsstatistiken. Den visar att jämställdhetsläget endast tycks ha gjort marginella framsteg i länet de senaste tio åren. Rapporten har fått genomslag i media och också initierat flera debattinlägg. Rapporten har också genererat föreläsningar hos externa aktörer i länet och används också inom genusutbildningen på Karlstads universitet. Rapporten är ett bra sätt att följa upp och regionalisera de jämställdhetspolitiska målen och enligt vår mening vore det värdefullt om fler län tog fram liknande uppföljningsrapporter.

Länsstyrelsen Värmland har arbetat för att lyfta arbetsområdet mänskliga rättigheterna hos andra aktörer i länet. Vi har under hösten tillsammans med Sensus studieförbund och Antidiskrimineringsbyrån i Värmland inlett ett samarbete i syfte att anordna en konferens som sätter fokus på de mänskliga rättigheterna i perspektivet regional tillväxt. Konferensens primära syfte är att ge konferensdeltagarna kunskap och praktiska verktyg att arbeta med rättigheterna, där fokus främst ligger på hållbar tillväxt och kompetensförsörjning. I detta ligger bland annat att arbeta med attityder och värderingar samt att betona vikten av mångfald på den värmländska arbetsmarknaden. Här vill vi påpeka att diskriminering kostar både finansiella och personella resurser och länet har inte råd att förlora viktig kompetens på grund av diskriminerande strukturer.

Vid landshövdingens senaste myndighetsträff informerades Länsstyrelsen om statens skyldigheter rörande mänskliga rättigheter och berättade om vårt arbete med de frågorna. Myndighetsmötet resulterade i att vi kommer att bjuda in till att starta ett regionalt MR-nätverk för länets statliga aktörer. Länsstyrelsen har även varit aktiv i arbetet med att utvärdera den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna som leds av Hans Ytterberg.

Möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålen i Värmlands län bedöms enligt den senaste granskningen något mer positiv än för landet som helhet. Åtta av de 14 aktuella miljö kvalitetsmålen i länet bedöms kunna nås medan fem inte bedöms kunna nås till 2020. Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv bedömdes mycket svåra att nå. Det är lättare att målen för Frisk luft och Ingen Övergödning i Värmland än för landet som helhet. Även bedömningen för God bebyggd miljö är mer positiv. Det samma gäller för Säker strålmiljö, Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Ett rikt odlingslandskap. Enligt höstens bedömning fick 20 av de 77 regionala delmålen en sämre bedömning jämfört med för ett år sen medan sex fick en bättre bedömning.

I klimatanpassningsarbetet har vi i Värmland som mål att utöver regionala och lokala myndigheter även få med medborgarorganisationer i arbetet. Vi vill också att informationen om utmaningarna - hot och möjligheter - ska nå ut till den enskilde medborgaren. Samarbetet med övriga länsstyrelser och nationella myndigheter har varit högt prioriterat. Det har resulterat i ett fruktbart erfarenhetsutbyte och samordningsvinster.

En klimatanalys för Värmland har tagits fram och publicerats i form av en webbaserad klimatanpassningsportal. En del av arbetet har vi ägnat åt problematiken med höga vattenflöden och vi utreder dricksvattenförsörjningens sårbarhet. Två EU-projekt bidrar till åtgärder för att minska översvämningens riskerna i ett förändrat klimat i Karlstad och Arvika. Vi har byggt upp ett nära samarbete med Centrum för klimat och säkerhet vid Karlstads universitet. Det har varit till stor hjälp för de interna och externa kompetensutvecklingsinsatserna.

Vi har en god omvärldsbevakning i fråga om att ”noga följa tillståndet i länet”. För att ytterligare förstärka den delen av vårt uppdrag upphandlade vi under 2010 en ny tjänst för omvärldsbevakning, en tjänst som idag används dagligen av 40-talet handläggare och chefer för att följa tillståndet i länet.

Ett exempel där vi har underrättat ”regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet” landshövdingens skrivelse till Regeringskansliet med en begäran om dialog. Orsakerna till skrivelsen var framförallt tre oroande händelser som rörde infrastruktur och energi, som är avgörande faktorer för enskilda organisationers och Värmlands utveckling:

- Rottneros Bruk i Sunne med 130 anställda stoppade massproduktionen under cirka tio dagar med anledning av de höga elpriserna och vedkostnaderna. Ledningen ansåg att produktionen blev olönsam. Osäkerheten kring energipolitiken, menar vd Olle Dahlin, skapar osäkerhet och hämmar viljan att investera.
- Uddeholm AB i Hagfors med omkring 900 anställda skrev ett eget brev till regeringen och påtalade vikten av infrastruktursatsningar till och från Hagfors. Företaget investerar och ökar produktionen i järnverket vilket innebär att de tunga transporterna på vägarna kommer att öka. Hagfors är ett av få stålverk i världen som helt saknar järnvägsförbindelse, ägare och styrelse efterlyser därför infrastruktursatsningar.
- Tågkommunikationerna till och från Värmland är inte tillfredsställande, förseningar och inställda avgångar är tyvärr alltför vanligt förekommande. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, med verksamhet på två stora orter (Stockholm och Karlstad), frågar sig om den kan bedriva verksamheten med utgångspunkt i att tågförbindelserna kommer att fungera väl i framtiden. Såsom situationen är nu skapar det problem för MSB att ha verksamhet delad mellan orterna. Företaget Tieto med cirka 450 anställda i Karlstad uttrycker också stor oro över tågförbindelserna. Företaget är beroende av att tågförbindelserna fungerar för att kunna upprätthålla verksamheten och utveckla den i Karlstad.

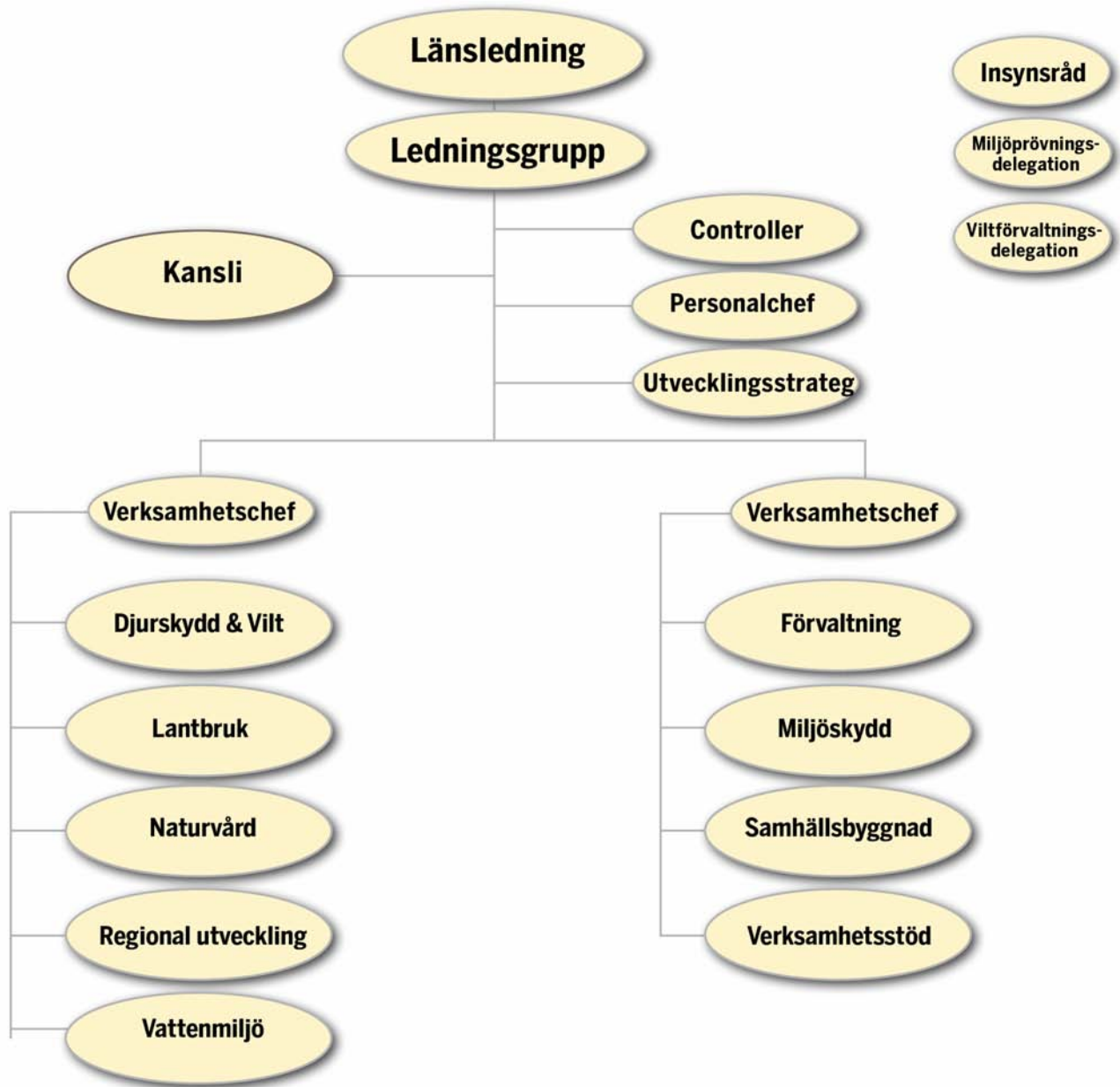
Länsstyrelsens tillsynsuppgifter under året har bland annat innefattat arbetet enligt lagen om skydd mot olyckor, där vi fokuserat på de preciserade skyldigheterna brandskyddskontroll och räddningstjänst samt mål enligt handlingsprogram och egenkontroll. Vi har planerat och genomfört tillsynsbesök i samverkan med länsstyrelserna i Örebro och Södermanland. Generellt sett kan vi påpeka att kommunernas handlingsprogram och egenkontroll har förbättringspotential men vi konstaterar att intentionerna i lagen om skydd mot olyckor i allt väsentligt uppfylls.

Efter kritik mot länsstyrelsernas tillsyn av hur kommunerna lever upp till skyldigheterna enligt lagen om skydd mot olyckor, LSO, har särskilt fokus legat på detta område. Ett länsstyrelseinitiativ resulterade så småningom i ett regeringsuppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, att pröva hur en nationell samordning skulle kunna bidra till bättre kompetensförsörjning och effektivitet inom LSO-tillsynen. Vi har till stor del medverkat i detta arbete och representerat länsstyrelserna i styrgruppen. Uppdraget avrapporterades i december.

Inom Länsstyrelsens tillsynsprojekt plan- och bygglagen (PBL) begärde vi under året att hälften av länets kommuner skulle inkomma med samtliga beslut man fattat när det gäller ”smärre avvikelser” från detaljplan under år 2008 och 2009. Vår analys av materialet som innehöll cirka 600 givna bygglov återkopplades till samtliga länets kommuner vid ett seminarium i november. Det var drygt 60 personer som kom från länets samtliga kommuner och det blev en mycket givande och uppskattad dag, inte minst för kommunerna som önskar fler liknade seminarier framöver.

Omgivningen – kunden ställer allt högre krav på oss. Krav på god och snabb service från såväl företag som offentliga organisationer vilket gör att vi måste anpassa vårt sätt att arbeta. Det är också viktigt att vi har en god bild av våra kunders uppfattning om vår verksamhet. Under året inledde vi därför ett arbete med brukarundersökningar. Vi har också påbörjat det strategiska arbetet med detta i fokus och under 2011 kommer vi fortsätta att arbeta för att förbättra vår service genom ett professionellt och korrekt bemötande av kund och medarbetare. Vi kommer att arbeta med kortare ledtider när vi inför nya uppdrag nå det genom att förbättra vår planering och bemanning, arbeta mer effektivt med tvärsektoriella frågor och utförande av uppdrag samt processer som involverar flera enheter. Vi kommer att öka vår synlighet genom att arbeta med strategisk kommunikation i våra verksamheter samt genom att delta och vara synliga på fler och viktiga arenor.

Länsstyrelsens organisation

LÄNSSTYRELSENS SAKOMRÅDEN - MÅL OCH ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

Sakområde Trafikföreskrifter

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,2	1,5
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,5	8,5
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	623	8 298
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,4	5,0
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Kommentar: Sakområdet omfattade år 2009 även verksamheterna yrkesmässig trafik och körkort som sedan 1/1 2010 handläggs av Transportstyrelsen. Jämförbara data från 2009 om årsarbetskrafter för trafikföreskrifter är 0,3 män och 0,3 kvinnor. Verksamhetskostnaderna uppgick till 558 tkr, andel av totalt 0,3%, det vill säga något större verksamhet 2010 jämfört med 2009.

Länsstyrelsen har handlagt ärenden inom områdena trafikföreskrifter, tävling på väg, ordnings- och säkerhetsföreskrifter för vägar med mera, överklagande av väghållningsmyndighetens beslut, transport av farligt gods, ärenden om parkeringstillstånd samt sjötrafikföreskrifter i en för verksamheten normal omfattning.

Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,2	1,4
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	9,8	8,3
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	10 036	9 352
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	6,3	5,6
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har under året ökat prioriteringen för verksamheten med lokal livsmedelskontroll. Vi har tagit fram en plan som ska underlätta arbetet med att, inom en femårsperiod, revidera samtliga livsmedelskontrollmyndigheter.

Vi har påbörjat uppbyggnaden av ett effektivt och ändamålsenligt revisionsteam. Revisionsteamet består av två länsveterinärer och en jurist och har hittills prioriterat arbetet med att bygga upp rutiner och kontrollmetodik.

Under året har fyra träffar med kommunala livsmedelsinspektörer genomförts. Vid ett av dessa tillfällen genomfördes en studieresa till Norge med besök på Mattillsynet. Livsmedelsverket deltog vid tre tillfällen och hade vid ett av dessa en utbildning i riskvärdering.

Djurskydd

Tyngdpunkten inom djurskyddsområdet har under året successivt förskjutits från uppbyggnadsarbete till operativ kontrollverksamhet. Vi har genomfört arbete med att likrikta rutiner och utveckla arbetsformer i syfte att öka antalet kontroller och andelen planerade kontroller. En stor förändring är att handläggarna enligt ett rullande schema arbetar i två grupper där den ena gruppen enbart arbetar med planerade kontroller och den andra med anmälningsärenden. Detta har inneburit att resurserna för respektive kontrolltyp är definierad samt att var och en kan koncentrera sig på en kontrolltyp och planera sitt arbete på längre sikt än tidigare. Vi har också genomfört tematiska kontroller av bete på mjölkgårdar och därigenom besökt cirka 80 procent av länets mjölkgårdar under året. De positiva erfarenheterna från tematisk kontroll gjorde att vi under hösten startade ett nytt kontrollprojekt med tema ligghallar. Av tabellen nedan framgår årets utfall i jämförelse med åren 2008-2009.

	2010	2009	2008 (genomsnitt 16 kommuner)
Antal årsarbetskrafter, st	7,1	5,3	8,8
Antal kontroller, st	606	323	992
Andel planerade kontroller, %	43	15	Uppgift saknas
Antal kontroller per åa, st	85	65	113
Antal omhändertaganden ¹⁾ , st	58	37	5
Andel förelägganden, %	10	15	3

Källa Platina och Jordbruksverket

¹⁾ Inklusivt underställda beslut fattade av polismyndigheten.

Resultatet jämfört med år 2008 visar ett lägre antal kontroller samtidigt som en betydligt högre andel kontroller lett till åtgärder från kontrollmyndighetens sida. Det finns flera orsaker till detta. Kontrollerna genomförs likriktat, enligt Jordbruksverkets riktlinjer, och av handläggare som har djurskydd som sin huvudsakliga uppgift samt att dokumentationskraven är höga.

Kontrollerna leder i hög utsträckning till åtgärder vilket är tidskrävande och innebär mindre tid till nypåbörjade kontroller. Samtidigt kan man konstatera att en hög andel kontroller som leder till åtgärder innebär att kontroll i hög utsträckning sker på ”rätt” objekt och därför ger en hög djurskyddsnytta. Kvaliteten i djurskyddskontrollverksamheten är, utöver antalet kontroller, också viktig att belysa när effektiviteten i en verksamhet värderas.

Antalet beslut om omhändertaganden som fattats av Polismyndigheten och underställts Länsstyrelsen har ökat markant från 2009 till 2010. Det bedöms vara effekten av att samverkan med Polismyndigheten prioriterats och underlättats av att polisen nu har en kontaktyta istället för 16 i djurskyddsärenden. Länsstyrelsen och Polismyndigheten har en kontinuerlig dialog för att underlätta att definiera rollerna och möjligheter att tillämpa djurskyddslagen.

Inför år 2010 var målsättningen att antalet kontroller totalt sett skulle öka och att andelen planerade djurskyddskontroller skulle bli högre än 2009. Av tabellen ovan framgår att målsättningen har uppnåtts.

Utöver de rutiner och arbetsmetoder som utvecklats under året har vi prioriterat kompetensutveckling inom området djurskyddsbedömningar eftersom det är en viktig faktor för likvärdighet i kontrollerna.

Tema (arrangör)	Antal berörda medarbetare	Datum
Hullbedömning, fjäderfä (Länsstyrelsen)	5	2010-03-22
Djurskyddsbedömning nöt o gris (DIRF)	4	2010-04-15
Nöt- och lammproduktion, djurskyddsbedömning i fält (Länsstyrelsen)	7	2010-04-26
Djurskyddsbedömning, gris (Jordbruksverket)	4	2010-06-09 – 10
Sambedömningsövning nöt, får, gris, häst (Länsstyrelsen/SLU)	15 ¹⁾	2010-09-21
Byggnader o produktionssystem, gris (Jordbruksverket)	1	2010-11-22 – 25

¹⁾ I kursen deltog även tvårvillkorskontrollanter.

Arbetsmiljön, framförallt när det handlar om hot och våld, har varit i fokus under året. Handläggare som på olika sätt arbetar med djurskyddsfrågor har en förhöjd risk att råka ut för denna typ av händelser, både i kontrollsituationen och vid den fortsatta ärendehandläggningen. Detta har även uppmärksammats av Arbetsmiljöverket. För att förebygga situationer där hot och våld kan uppkomma har vi tagit fram en säkerhetsinstruktion för kontroll av sällskapsdjur. Dessutom har utbildningar (förvaltningsutbildning och medieträning) genomförts för att öka handläggarnas trygghet i sin yrkesroll. Vi har också tagit fram en rutinbeskrivning att använda i den mån en svår situation uppstår.

Djurskyddsfrågor är av stort intresse för både allmänhet, djurhållare och media vilket innebär stora krav på öppenhet, dialog och information. Vi anser att det av flera skäl är viktigt att bedriva ett aktivt kommunikationsarbete och har därför arbetat fram en kommunikationsplan för djurskyddsverksamheten som stöd för detta.

I maj bjöd vi tillsammans med LRF in till en medieträff med anledning av flera större fall av vanvård i länet under vintern och våren. Samtliga regionala media deltog och informationen fick stort genomslag.

Vi har under året haft två samverkansmöten med Polismyndigheten för att diskutera och utveckla arbetsmetoder. LRF:s djuromsorgsgrupp har genomfört en omorganisation och vi har haft ett möte med dem för att diskutera samverkan. De djurskyddsorganisationer och kennelkonsulenter som är verksamma i länet bjöds in till en informationsträff i september.

Allmänna veterinära frågor

Lagstiftningen om kontroll av djurhälsopersonal har drastiskt förändrats från att omfatta olika veterinärverksamheter, cirka ett 20-tal i länet, till kontroll på individnivå av djurhälsopersonal. Gruppen innefattar förutom leg. veterinärer även leg. djursjukskötare, godkända hovslagare, godkända tandläkare, godkända sjukskötare och godkända sjukgymnaster inom djurens hälso- och sjukvård. Kontrollens inriktning har också ändrat karaktär, och fokus ligger nu framförallt på läkemedelshanteringen.

I dagsläget finns 90 kontrollobjekt i länet och antalet förväntas öka kraftigt eftersom många som arbetar inom djurens hälso- och sjukvård inom fem år måste ha ansökt om legitimation eller godkännande för att få fortsätta arbeta som förut. För att möta denna förändring har kompetensutveckling inom området prioriterats framför operativ kontroll.

Länsstyrelsen gjorde tre kontroller av veterinärer under året. Två var distriktsveterinärer med villkorad läkemedelsdelegering och en genomfördes på en smådjursklinik. Brister som vi fann var avsaknad av inskickade delegeringskontrakt till Länsstyrelsen, journalföring på engelska samt bristande kännedom om vissa föreskrifter, framförallt när det gäller anmälningsskyldighet och uppgiftslämnade. (Till exempel kring smittskydd och djurskydd.)

Vi har haft två möten med ”Veterinära utvecklingsgruppen”. Gruppen är ett forum för olika veterinärkategorier och näringen, där utbyte av information och diskussion kring gemensamma frågeställningar tas upp.

Tabell 1.1 Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2010-12-31				2009-12-31				2008-12-31			
Antalet verksamma veterinärer i länet	79				64				27			
varav män/kvinnor	26	53			22	42			5	22		
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	8	7,1			8	6,5			23	8,4		
varav män/kvinnor	0	8	0	7,1	0	8	0	6,5	7	16	Uppg saknas	
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, st/åa	5		0,1		2		0,1					
varav män/kvinnor	0	5	0	0,1	0	2	0	0,1				
Antalet under året meddelade djurförbud	11				7							
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	58				37							
Antalet genomförda djurskyddskontroller	606				323							
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	2				3							

Kommentarer Tabell 1.1 Inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen utgörs dels av djurskyddshandläggare och dels av tvärvillkorskontrollanter. Årsarbetskraftssiffran är en uppskattning eftersom kontrollerna gjorts som en integrerad del av stöd-/tvärvillkorskontroll och därför inte specificerats som primärkontroll i tidredovisningen.

Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur inkluderar även de beslut som underställts Länsstyrelsen av Polismyndigheten.

Antalet genomförda djurskyddskontroller avser antal registrerade kontrollresultat i Djurskyddskontrollregistret.

Sakområde Lantbruk och landsbygd

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	10,2	9,8
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	16,9	18,1
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	24 555	24 446
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	15,5	14,7
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Översiktlig bedömning

Handläggning och kontroll av gårdsstöd, miljöersättningar och kompensationsbidrag har fungerat mycket bra. De allra flesta brukarna har fått sina utbetalningar så tidigt som det har varit möjligt och de fastställda målen har vi uppnått med god marginal. Tidigare års blockinventering och förändring av betesmarksdefinitioner har dock gjort att vi har skjutit vissa delar av handläggningen på framtiden och kvarstå till kommande år.

För Landsbygdsprogrammet som helhet utvecklar vi kontinuerligt arbetsrutinerna och utför handläggningen på ett bra och effektivt sätt. Vi har också väl etablerade kontakter med aktörer och intresseorganisationer i länet. Enstaka åtgärder inom programmet har låg anslutning men totalt är nyttjandegraden hög och ligger i linje med budgeterade mål.

Prioriterade insatser samt resultat

För handläggning och kontroll av gårdsstöd, miljöersättningar och kompensationsbidrag har stort fokus legat på det nationella målet att 90 procent av brukarna skulle vara med i utbetalningen av gårdsstöd den 1 december. Detta klarades med marginal och 97 procent av länets brukare var med i utbetalningen. Även för miljöersättningarna var resultatet mycket bra och mer än 95 procent fick ersättningar utbetalda före årsskiftet.

Inom Utvald Miljö är det god anslutning till flertalet insatser. Den insats där det finns mycket medel avsatt och där nyttjandet hittills varit lågt är anläggning av våtmarker i odlingslandskapet. Här har vi aktivt verkat för att öka anslutningen. I dialog med kommunerna har vi lyft fram våtmarkernas potential vid problematik med växtnärläckage samt i arbetet med vattendirektivet. Informationen om våtmarksstödet har samordnats med vårt arbete med anslaget till lokala vattenvårdssatsningar (LOVA), samt länets verksamhet inom Greppa Näringen. Förhoppningsvis kommer de insatser vi gjort insatser att leda till att anläggningen av våtmarker ökar under den återstående programperioden.

För samtliga åtgärder och insatser inom landsbygdsprogrammet efterstavar vi en hög servicenivå. Personliga kontakter med de sökande prioriteras och mycket vikt läggs vid information och hjälp i samband med förfrågningar och upprättande av ansökningar.

9. Länsstyrelserna anvisas medel från landsbygdsprogrammet via Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2010. Länsstyrelserna ska redovisa följande:

- Vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit för att minska handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar. Redovisningen ska avgränsas till programmets axel 1, 3 och 4 (Leader) samt Utvald Miljö (axel 2),
- vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit under 2010 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2010,
- hur länsstyrelsen har samarbetat med de s.k. Leader-grupperna inom respektive område, för att förenkla och effektivisera arbetet med Leader (axel 4), inklusive rekvisitionsarbetet,
- kostnaderna för olika arbetsmoment för efterarbete med blockinventeringen med relevans för landsbygdsprogrammets genomförande, samt
- antalet åtagandeplaner inom miljöersättningarna som har upprättats respektive reviderats under 2010 samt en uppskattning av hur många av dessa som har upprättats respektive reviderats till följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar.

Insatser för att minska handläggningstider

Vi har aktivt arbetat med att minska handläggningstiderna. Inför de återkommande interna handläggarmötena har statistiska uppgifter tagits fram angående handläggningstider och utifrån dessa har det diskuterats ytterligare förbättringar i handläggningsrutinerna. Vi har infört interna administrativa rutiner för fördelning av inkommande ansökningar för att effektivisera. Med projektägare som är ansvarig för flera projekt, till exempel Hushållningssällskapet och Hela Sverige Ska Leva, sker samordnad information om hur granskningsmomentet kan förbättras och förkortas.

Även vid mer allmän informationsgivning inom Landsbygdsprogrammet tar vi upp krav på ansökningar och administrativa rutiner med mera, liksom vid information och rådgivning till enskilda presumtiva sökande. För Utvald Miljö har vi också lagt stor vikt vid riktad information till de sökande. Detta har medfört att ansökningarna hållit hög kvalitet och därmed bidragit till att handläggningstiderna har kortats. Inom Leaderområdet genomförs regelbundet informationsträffar för nya projektägare med information om rekvisitionshanteringen.

Åtgärder med låg anslutning

Landsbygdsprogrammets medel har överlag ett högt utnyttjande i länet. I genomsnitt har inom axel 1 och axel 3 cirka två tredjedelar av medlen beviljats. I de flesta åtgärder är således utnyttjandegraden väl i linje med budget. Inom några åtgärder är utnyttjandet mycket högt till exempel för Modernisering (axel 1) och Mikroföretag, Turism samt Grundläggande tjänster (axel 3). Två åtgärder är dock underutnyttjade, särskilt åtgärden Samarbete inom gröna näringar. Även Infrastruktur har ett lågt utnyttjande. Tidigare har även åtgärd Natur- och kulturarvet haft en blygsam användning men denna åtgärd är nu i fas med programmets budget.

Inom samarbetsåtgärden pågår projektriggningsaktiviteter bland regionala aktörer, såsom Hushållningssällskapet, som bör kunna leda till ansökningar. Vi bedömer att orsaken till den låga anslutningen är att enskilda företag inte tidsmässigt orkar med dels den nödvändiga utvecklingsprocessen som måste föregå en ansökan och dels den administration som åligger en projektägare. Det är därför positivt att andra organisationer tar denna roll

Infrastrukturåtgärden har hittills mest använts till förrättningar avseende vägsamfälligheter. Åtgärden bedöms dock få ökad efterfrågan då lokala bredbandsinitiativ finns på många håll i länet. I informationsbladet Utsikt har vi informerat om de särskilda bredbandsmedlen. För närvarande finns därför många projektutvecklingsinitiativ inom detta område. Infrastrukturåtgärden kan då i vissa fall användas för projektutveckling.

Inom Utvald Miljö är det främst anläggning av våtmarker i odlingslandskapet som har låg anslutning. Vi har haft dialog med de kommuner som har områden med utpekad problematik med växtnärläckage. Anläggningsstödet för våtmarker och fosfordammar har lyfts fram som ett viktigt verktyg i kommunernas arbete med vattendirektivet. Arbetet att informera om våtmarksstödet har samordnats med vårt arbete med anslaget till lokala vattenvårdssatsningar (LOVA), samt med länets verksamhet inom Greppa Näringen. En anledning till den ringa anläggningen av våtmarker är också det hittillsvarande takbeloppet 100 000 kr/hektar. Eftersom anläggningskostnaderna oftast är betydligt högre kommer troligen intresset att öka nu när takbeloppet höjs till 200 000 kr/hektar.

Samarbete med länets Leader-grupper

Av länets 16 kommuner ingår 15 i ett av de fyra Leaderområden som täcker in länet. Två av områdena är gränsöverskridande och går in i angränsande län. Under året har drygt 40 Leaderärenden inkommit och 15 beslutats. Vid slutet av året hade totalt 120 Leaderärenden inkommit och 85 beslutats för hela programperioden. Utvecklingen i ett av Leaderområdena har bromsats av upprepade byten av verksamhetsledare men projektverksamheten i området har nu tagit fart och utvecklingen av Leaderaktiviteterna i området ser positiv ut.

Länsstyrelsen har utöver det löpande handläggningsarbetet med Leader även deltagit i ett antal gemensamma möten och utbildningstillfällen under året. Gemensamma nätverksmöten har ordnats för länets Leaderhandläggare. Handläggare och verksamhetsledare från Länsstyrelsen och Leaderkontoren för de tre områdena Växtlust, Närheten och Värmlands BergsLAG, de tre områden som hanteras via Länsstyrelsen Värmland, har träffats fyra gånger under året för informationsutbyte, kunskapsutveckling och för att diskutera problem och frågeställningar som aktualiserats i arbetet.

Allteftersom ansökningar beviljas ordnar Leaderområdena projektledarutbildningar där Länsstyrelsens handläggare deltar. Under året har sex sådana utbildningstillfällen genomförts där projektledningen i de olika projekten har bjudits in att delta.

Årets Landsbygdsriksdag hölls i Värmland och medförde att uppmärksamhet riktades mot flera av länets Leaderprojekt. LAG-grupperna i Länets Leaderområden deltog aktivt i förberedelserna och genomförandet av riksdagen.

Länets två största Leaderområden genomförde en halvtidsutvärdering, delfinansierad av Länsstyrelsen, av sina respektive verksamheter. Trots en begränsad budget tydliggjordes flera intressanta frågeställningar inför det fortsatta Leaderarbetet, som kommer att införlivas i den fortsatta planeringen för Leaderverksamheten i respektive område.

Länsstyrelsens handläggare och Leaderkansliernas personal har vid ett flertal tillfällen deltagit i regionala, länsöverskridande sammankomster med erfarenhetsutbyten och kompetensutveckling.

Kostnader för efterarbete med blockinventeringen

Kostnaderna för olika arbetsmoment för efterarbete med blockinventeringen med relevans för landsbygdsprogrammet uppgår till 420 000 kr exkl. OH.

Antal åtgärdsplaner

Under året har 42 åtgärdsplaner upprättats och 65 reviderats. Av revideringarna var 20 en följd av ändrade definitioner för betesmarker och slåtterängar. Av de upprättade planerna var inte någon en följd av ändrade definitioner.

Sakområde Fiske

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,9	1,9
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,2	0,1
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	3 041	2 476
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	1,9	1,5
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	155	10

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Under året har tyngdpunkten inom Länsstyrelsens fiskeverksamhet legat på tre stora projekt som involverar Vänern, i samarbete med berörda länsstyrelser, nämligen Fiskevårdsplan för Vänern, Smoltkvalitet och Laxförvaltningsplan. Målet är att bidra till ett livskraftigt bestånd av lax i Vänern och ett hållbart fiske som inkluderar såväl yrkesfiske som sportfiske. Satsningar har gjorts på hela kedjan; vid odlingarna, genom nytt märkningssystem och vid utsättningarna. Vi bedömer resultaten som goda och arbetet fortsätter under 2011.

Fiskevårdsmedel har använts till inköp av smolt för utsättning i Vänern och för att gynna flodkräfta och utsättning av gös i FVO. Antalet ansökningar inom det operativa programmet för fiskerieringen 2007 – 2013 har ökat vilket tyder på satsningar inom näringen.

I den löpande ärendehantering har vi handlagt ungefär lika stort antal yrkesfiskelicenser, nätdispenser, utplanteringsstillstånd, redskapsdispenser och förordnanden av fisketillsynsmän som föregående år. Fisketillsynen (som rapporteras senast den 1 februari till berörd myndighet enligt uppdrag 16 i RB 2011) har förlöpt väl.

12. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerieringen i Sverige 2007–2013.

Vi har främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerieringen genom att aktivt informera om möjligheterna att finansiera det operativa programmet med nationella stöd. Under året inkom fyra EU-stödansökningar. En ansökan från 2008 fick utbetalningsbeslut och fem ansökningar prioriterades men kommunicerades avslag på grund av medelsbrist. De står dock kvar till nästa beslutsperiod. Ansökningarna rör främst åtgärderna ”Produktiva investeringar i vattenbruk” och ”Beredning och saluföring”. Att Fiskeriverket har tvingats till beslutstopp på grund av medelsbrist är en olycklig signal till branschen. Det resulterar i att företagen ifrågasätter om det är lönt att skicka in nya ansökningar och det ger Länsstyrelsen sämre incitament att inspirera till insatser för att nå målen för programmet.

Arbetet att främja fiskerieringen och dess biverksamheter har inriktats på att utveckla fiskets olika näringsgrenar i länet. Fisketurism, vattenbruk och fiskberedning kan bli långsiktigt hållbara landsbygdsnärningar samtidigt som den biologiska mångfalden förstärks och bevaras.

Finansiella medel i detta arbete är såväl EU:s operativa program för fiskerinäringen, Landsbygdsprogrammet, Fiskeriverkets medel för fiskevård och gemensamma satsningar som Laxfond Vänern och bidrag från Fortum Generation AB. Tillsammans kan dessa finansieringsformer bidra till de åtgärder som genomförs. Som exempel kan nämnas en stor gemensam satsning att stärka fiskbestånden i sjöar och vattendrag genom fiskutsättningar. I detta arbete, som på sikt kan utveckla såväl yrkesfisket som fritidsfisket, har Länsstyrelsen en viktig samordnande och kontrollerande roll.

13. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Insatserna har under året inriktats på arbete av långsiktig och strategisk karaktär. Vi vill lyfta fram två projekt som har drivits av Länsstyrelsen Värmland i samverkan med andra myndigheter: *Omprövning av vattendomar av dammar och kraftverk för nationell miljöövervakning och miljömålsuppföljning* (Levande sjöar och vattendrag) och *Vänerlaxens fria gång*. Det förra projektet, med 95 000 kr i stöd från Naturvårdsverket, har dokumenterat genomförda fiskevårdsåtgärder till följd av omprövningar och vilket bortfall av vattenkraftproduktion detta har medfört. Det senare projektet har beviljats stöd från Interreg Sverige-Norgeprogrammet. Projektets övergripande mål är att utarbeta två åtgärdsprogram, dels för den vilda Vänervandrande Klarälvsloxen och dels för Klarälvens vattenförekomster. Projektet godkändes den 14 december av Styrkommitten för Interreg Sverige-Norgeprogrammet. Det kommer att drivas av Länsstyrelsen Värmland och Fylkesmannen i Hedmark, i samverkan med bland annat Karlstad universitet, Fiskeriverket, FISK (Fiskevårdsområden I Samverkan Klarälven), Klarälvs kommunerna, Klarälvens vattenråd och Vattenmyndigheten Västerhavet. Projektet, som är treårigt med start den 1 januari 2011, omsluter cirka 32 mkr (15 mkr från Interreg). Båda projekten bedöms komma att bidra till att uppnå de mål som finns inom området (Levande sjöar och vattendrag, Vattendirektivet, Natura 2000, ÅGP Hotade arter med mera) genom till exempel arbete med omprövning av vattendomar.

Eftersom arbetet under året har varit mer långsiktigt inriktat har inte något operativt arbete skett med syfte på omprövning av en specifik vattendom. Inga vattendomar har omprövats under året.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2010	2009	2008
Antal fiskevårdsområden	156	156	156
Antal yrkesfiskelicenser	19	20	18
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	4	2	3

Kommentarer Tabell 1.2

Värmlands fiske täcks in av befintliga fiskevårdsområdesföreningar. Angående ombildning eller nybildning finns för närvarande två förfrågningar om att slå ihop befintliga föreningar till gemensamma större vilka Länsstyrelsen utreder om det är möjligt.

Yrkesfisket i Vänern beslutas av Fiskeriverket efter rekommendation och samråd med Länsstyrelsen. Antalet beviljade licenser i Vänern täcker den totala nivån av fiske som Fiskeriverket beslutat om. De förändringar som sker beror främst på att licenser blir "lediga" när äldre fiskare slutar. Då finns möjlighet att ge utrymme åt nya. För den licens som blivit "ledig" under året arbetade Länsstyrelsen med underlaget för att rekommendera en ny fiskare.

Under året inkom fyra EU-stödansökningar. En ansökan från 2008 fick utbetalningsbeslut och fem ansökningar prioriterades men kommunicerades avslag på grund av medelsbrist. De står dock kvar till nästa beslutsperiod. Ansökningarna rör främst åtgärderna "Produktiva investeringar i vattenbruk" och "Beredning och saluföring".

Sakområde Regional tillväxt

	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	6,9	8,0
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	8,2	7,4
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	17 655	14 932
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	11,1	9,0
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	38 262	35 859

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Inledningsvis vill vi hänvisa till förra årets årsredovisning och de fyra viktiga utvecklingsdrag som vi nämner där:

- Urbaniseringen fortsätter
- Universitetets utveckling
- Närheten till Norge och Oslo-regionen
- Situationen på arbetsmarkanden

Enligt vår uppfattning gäller de första tre utvecklingsdragen fortfarande. Angående universitetets utveckling vill vi peka på betydelsen av den förstärkning som, i krisens spår, gjordes av antalet utbildningsplatser vid Karlstads universitet. Från universitetets sida har det funnits ett tydligt önskemål om att bibehålla dessa platser. Önskemålet har bara delvis tillgodosetts.

När det gäller den fjärde punkten ovan om sysselsättningen vill vi knyta an till den studie på temat *I krisens spår* som på vårt initiativ görs av Centrum för forskning om regional utveckling – Cerut - vid Karlstads universitet. Syftet med studien är att slutföra varselsamordnarnas intentioner om behovet av uppföljning och utvärdering i form av en regional berättelse om den globala finanskrisen och Värmland. Mot bakgrund av bland annat en nationell beskrivning av krisens förlopp och regeringens insatser görs i studien utifrån en beskrivning av krisens genomslag och insatser för att mildra effekterna på företag och sysselsättning. Detta görs bland annat genom dokumentation av varselsamordnaruppdraget, statistik, pressklipp och samtal med ett 20-tal personer

Nedan ges exempel på Länsstyrelsens iakttagelser i samband med varseluppdraget:

- Det finns ingen krisfri framtid. Samtidigt gäller att länets regionala utvecklingsprogram (liksom andra sådana dokument) oftast saknar en idé om kriser på vägen. En sådan idé skulle markera betydelsen av flexibilitet och öppenhet för det oväntade samtidigt som det skulle öka närvaron av arbetsmarknadspolitiska insatser i programmet.

- Krisen kom enligt de flesta bedömningar plötsligt. Samtidigt fanns tidiga tecken som skulle ha kunnat leda till uppmärksamhet. Det gäller därför att följa utvecklingen på flera sätt och även att våga tolka svaga signaler som möjliga avsteg från det som gäller. En större observans bör också kunna riktas mot anmälan av lediga platser till Arbetsförmedlingen som konjunkturindikator.
- Värmland drabbades av krisen. I till exempel Småföretagarbarometern från hösten 2008 konstateras att ”en så låg tillväxt som förväntas under 2009 har länet inte haft sedan krisåret 1993”. Krisen blev djup men kortvarig och sysselsättningsmässigt inte lika dramatisk som 1990-talskrisen. En tydlig oro finns dock för en kvardröjande hög ungdomsarbetslöshet.
- Ett tydligt inspel från länets varselsamordnare har handlat om vikten av kompetensutveckling och utbildningsinsatser för att motverka krisen och för att Värmland ska kunna gå stärkt ur den. Den modell till kompetensstege som presenterades från länets sida fick dock inte gehör. Länet har dock på ett aktivt sätt fått eller tagit del av de förstärkningar som skett inom Yrkesvux, Yh-utbildningar och fler utbildningsplatser vid Karlstads universitet. Även industriskolan i Arvika är ett tydligt och konkret uttryck för tankarna om satsningar på kompetensutbildning. En stor vilja till lokal närvaro har funnits från universitets sida. En fråga som tidigt lyftes från länets varselsamordnare var den personliga försörjningsproblematiken vid studier. Denna fick ingen lösning. Från länets sida har också flera initiativ till socialfondsfinansierade projekt tagits och mötts av framgång. En tydlig tanke har funnits om att genom satsningar på kompetensutveckling behålla arbetskraften i länet. Åldersfördelningen inom länets arbetsmarknad innebär ett tydligt och långsiktigt behov av arbetskraft.
- De förstärkta resurserna till Almi har haft betydelse för länets småföretag och samtidigt stärkt dess roll som näringspolitisk aktör. Erfarenheter från Almi och kontakter med länets kommuner inom ramen för varselsamordningsuppdraget har visat hög aktivitet i länet. Krisen har på intet sätt lett till handlingsförklaring. Den har i stället lett till en tydlig diskussion också om stora och mer långsiktiga frågor och insatser för länets tillväxt och utveckling. I dessa framhålls betydelsen av infrastruktursatsningar särskilt. Länets framgång när det gäller förslag till sådana insatser med anledning av krisen var synnerligen begränsad. Det förstärkta statsbidraget till kommunerna har däremot haft stor betydelse och betydande signalvärde. Neddragningar och varsel från kommunernas sida skulle säkerligen ha förvärrat krisen. Kommunerna kostnader för det ekonomiska biståndet har dock ökat som följd bland annat av krisen.
- På många sätt har krisen och varselsamordnaruppdraget lett till en diskussion om regler och system. Önskemålen om öppnare regeltolkningar eller större flexibilitet i regelsystem har önskats liksom mer decentralisering av inflytande och förfogande över resurser. Den alltmer förhärskande projektkulturen torde på många sätt innebära att viktiga insatser drar ut på tiden och försvårar smidighet och snabbt gensvar. En tydlig uppfattning är att krisen blev djup men kortvarig. Redan under hösten 2009 fanns tydliga tecken på återhämtning både från företagets sida och på arbetsmarknaden. I Småföretagsbarometrarna för år 2010 så är ”brist på arbetskraft” ett större tillväxthinder än ”svaga efterfrågan”.

Länsstyrelsens arbete inom sakområdet Regional tillväxt har under året bedrivits i samverkan med många aktörer inom det regionala och lokala utvecklingsarbetet. Enligt den nationella strategin ska hållbar utveckling genomsyra allt regionalt utvecklingsarbete. Den hållbara utvecklingens tre dimensioner – den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga – är lika betydelsefulla och ömsesidigt beroende av varandra. I våra verksamheter sker en fortlöpande

utveckling för att hitta synergieffekter inom och mellan verksamhetsområden med koppling till de tre dimensionerna. Ett exempel på detta är verksamhetsområden inom integration, jämställdhet och mänskliga rättigheter under året organisatoriskt har förts samman med verksamhetsområden inom regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Intern kompetensutveckling planeras och genomförs. Genomförandet av Landsbygdsprogrammet sker med ett tydligt samspel med de regionala utvecklingsmedlen inom anslaget 1:1. Även när Länsstyrelsen informerar externt om våra stödmöjligheter så kommuniceras både Landsbygdsprogrammet och 1:1-medlen som viktiga instrument i regionalt tillväxtarbete och som samordnas på ett så effektivt sätt som möjligt utifrån ett tillväxtperspektiv.

Även för Länsstyrelsens uppdrag inom integration och jämställdhet finns klara kopplingar till regional tillväxt. Integrationsfrämjande arbete har direkt bäring både på kompetensförsörjning och på befolkningsutveckling i länet. Därför har också Länsstyrelsen under året initierat utvecklingsprocesser inom klusterorganisationerna inom dessa områden.

Länsstyrelsen har också under tidigare år tagit initiativ till bildandet av och ansvaret för olika samverkansgrupper inom ett brett utvecklingsperspektiv. Exempel på sådana grupperingar är: *Samrådsgruppen för Närings- och utvecklingsfrågor*, *Rådet för landsbygdsutveckling*, *Värmlands Jämställdhetsråd*, *Ledningsgruppen för integrationsfrågor med ett operativt arbetsutskott*. Vi ser de nya uppdragen och ansvaret inom flyktingmottagning som en utökad möjlighet till kopplingar mellan integrations- och tillväxtarbete.

16. Länsstyrelserna ska ge en sammanfattning av verksamheten enligt nedan:

- Redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, bl.a. inom ramen för den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. För prioriteringen Strategiskt gränsöverskridande samarbete ska särskilt aktiviteter inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen redovisas
- Beskriva vilka överväganden som har gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Prioriteringar och insatser

Länsstyrelsen redovisar sina insatser utifrån den nationella strategins prioriteringar. Vi noterar inledningsvis med intresse – utifrån den rapport som vi i slutet av 2009 presenterade om den värmländska småstaden – det uppdrag som har getts till Tillväxtanalys om att utveckla stadsdimensionen inom den regionala tillväxtpolitiken. Enligt vår mening bör frågan om städernas roll analyseras utifrån begrepp som regionförstoring och livsmiljö. Skillnaden i utvecklingen mellan de sex småstäder som lyfts fram i rapporten borde enligt vår uppfattning i hög grad kunna förklaras av skillnader i kommunikationer till och från Karlstad.

Innovation och förnyelse

Länets framgångsrika arbete med klusterprocesser har uppmärksammats under året, både nationellt och internationellt. Särskilt The Paper Province har rönt internationellt intresse, men även Värmlandsmodellen har börjat bli ett begrepp. Denna modell bygger på samverkan mellan offentlighet, akademi och näringsliv. Fokus ligger på affärsutveckling, forskning, entreprenörskap och kompetensförsörjning. Med anledning av arbetet med den nya nationella innovationsstrategin *Innovation för tillväxt* fick länet besök av representanter för IVA - Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien - och flera departement. Det goda samarbetet i Värmland lyftes fram som en särskilt viktig framgångsfaktor. Erfarenheter från länets klusterprocesser inom förpacknings-, IT- samt stål- och verkstadsområdena ligger också till grund för liknade processer inom besöksnäring och upplevelseindustrin samt inom mat- och livsmedelsområdet. När det gäller det sistnämnda finns en tydlig ambition från länets sida att visa på resurser och vilja att

spela roll för förverkligandet av den nationella visionen om ”Sverige – det nya matlandet”. I det syftet har vi tagit initiativet till att bildanda en värmländsk fokusgrupp för en fortlöpande och förtroendefull dialog om initiativ som tas och processer som pågår i detta utvecklingsarbete.

Länsstyrelsen har också tagit initiativet till en forsknings- och utvecklingsansats från Ceruts sida på temat Samhällsentreprenörskap. Initiativet handlar både om forskning om samhällsentreprenörer men också om uppmärksamhet av och information om betydelsen av dem.

Länsstyrelsens arbete inom kapitalförsörjning bedöms som fortsatt viktigt mot bakgrund av behovet av marknadskompletterande riskkapital. Vi har sedan lång tid tillbaka upparbetat en nära samverkan med regionala och lokala aktörer. Kommunernas näringslivsfunktioner, Almi, banker och regionala riskkapitalfonder har viktiga roller i detta sammanhang liksom nationella aktörer som Tillväxtverket, Vinnova och Innovationsbron. Som förstärkning till företagsstödsgivningen har vi också under året beviljats strukturfondsmedel från Mål 2 Norra Mellansverige. Under senare delen av 2009 och början av 2010 märktes en tydlig minskning av efterfrågan på stöd till expansiva investeringar. Men under senare delen av året har efterfrågan ökat markant. Vi bedömer därför att hårdare prioriteringar måste ske i stödgivningen under 2011.

Länsstyrelsen har medverkat till att ta fram ett brett regionalt entreprenörskapsprogram med syfte att skapa förutsättningar för att stärka entreprenörskap och nyföretagande samt utveckla entreprenörskapskulturen och de entreprenörskapsstödjande aktörerna. Programmet är flerårigt och har beviljats stöd från Mål 2 Norra Mellansverige.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjnings- och utbildningsfrågorna har enligt Länsstyrelsens mening fått en allt mer central roll i det regionala tillväxtarbetet. Därför tog vi efter nedläggningen av Länsarbetsnämnden över det administrativa ansvaret för det regionala kompetensrådet. Utifrån Region Värmlands nya uppdrag om kompetensplattformar har ansvaret för rådet överlämnats till Region Värmland. Länsstyrelsen bedömer att länet ligger långt framme när det gäller samverkansprocesser och plattformsbbyggande inom utbildningsområdet. Betydelsen av insatser för kompetensutveckling och inom utbildningsområdet har också varit ett centralt budskap inom ramen för varselsamordnaruppdraget.

Vårt arbete med integration och flyktingmottagning har också en klar koppling till framtida arbetskraftsförsörjning. Inom ramen för projektet Integration Värmland samordnar Länsstyrelsen näringsliv, kommuner och frivilligorganisationer för att utveckla introduktion och mottagande av nyanlända med tydlig ambition att öka förutsättningarna till snabbare anställningsbarhet. I arbetet ingår även att ta fram kompletterande utbildningar utifrån mer långsiktiga arbetskraftsbehov i regionen.

Tillgänglighet

Länsstyrelsen har deltagit i ett flerårigt utvecklingsprojekt inom kollektivtrafik som avslutats under året. Det är Värmlandstrafik som genomfört projektet R3 med syfte att öka organisationens kundnytta och kvalitet så att kollektivtrafiken i länet ska bli ett attraktivare alternativ som ska generera fler resenärer. Fyra industridoktorander med olika forskningsområden har verkat i projektet som haft stöd från Länsstyrelsen, Trafikverket och Karlstads Universitet. Prissättningsfrågor och kvalitetsperspektiv på kollektivresandet har fått allt större uppmärksamhet. Kollektivresandet som – värdeskapande – tjänst för resenärer, för Värmlandstrafik som trafik huvudman och för entreprenörer var i fokus för Värmlandstrafiks

utvecklings- och forskningsprojekt. Det är vår bedömning vi måste öka uppmärksamheten kring sådana frågor. Utvecklingsprojektet har också inneburit att Värmlandstrafik nu upplevs som att det ligger i framkant bland de regionala trafikbolagen i landet.

Informationssamhällets utveckling kräver ökad bredbandsutbyggnad. Särskilt inom landsbygds- och glesbygdsområden är utbyggnaden av en IT-infrastruktur med hög överföringshastighet angelägen, inte minst med tanke på servicefrågorna. Därför finns medel för bredbandsutbyggnad inom Landsbygdsprogrammet, om än otillräckligt. Länsstyrelsen har under året verkat för lokal mobilisering för att få fram utbyggnadslösningar som bygger på lokalt engagemang. Det finns dock stora behov som inte bedöms kunna täckas vare sig av marknadsmässiga lösningar eller av de offentliga medel som för närvarande finns att tillgå.

Strategiskt gränsöverskridande arbete

Länsstyrelsen har en aktiv roll i genomförandet av Interreg-programmet Sverige-Norge genom ansvaret för ett beredningssekretariat inom den del av programmet som kallas Inre Skandinavien för vilket det finns ett särskilt regionalt partnerskap. Inom detta delområde godkändes under året fem projekt (VARMEEKOM -Värme och energi kompetensutveckling, Företagsamhet i hela skolan, Företagsamhet i hela skolan - Värmland, Vänerlaxens fria gång och Bygg- och anläggningskompetens i inre Skandinavien) och ett regionöverskridande projekt (Naturinformation) med en sammanlagd budget om drygt 32 mkr i EU-medel.

I enlighet med Nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 arbetar Länsstyrelsen i övrigt med sammanhållningspolitikens mål, bland annat genom aktivt deltagande i det territoriella samarbetet. Länsstyrelsen deltar för närvarande i fyra projekt inom Interreg IVB Nordsjöprogrammet (varav lead beneficiary i ett projekt) samt i ett projekt och ett miniprogram inom Interreg IVC-programmet. Länsstyrelsen Värmland och Västra Götalandsregionen är de enda svenska projektledarorganisationerna inom Interreg IVB Nordsjöprogrammet. Totala volymen för dessa projekt uppgår till cirka 250 mkr. Inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen är Länsstyrelsen aktiv inom Interreg IVB Östersjöprogrammet. Länsstyrelsen har tidigare deltagit i projekt delfinansierade av Östersjöprogrammet. Länsstyrelsen har för avsikt att i Östersjöprogrammet arbeta vidare med det inom Interreg IVB Nordsjöprogrammet utvecklade konceptet ”E-CLIC”, som fokuserar på etablering och utveckling av ett center för utveckling av innovativa bredbandstjänster. Detta koncept har efterfrågats i Östersjöregionen, varför en ansökan kommer att lämnas in till Östersjöprogrammet för att överföra E-CLIC-konceptet till Östersjöregionen och där vidareutveckla konceptet. Tillsammans med ett av Östersjöländerna, Polen, har Länsstyrelsen även sökt medel från vojvodskapet Małopolskas ROP för överföring av detta koncept till Polen.

För att möjliggöra internationellt projektarbete prioriterar Länsstyrelsen ett antal strategiska samarbeten. Dessa är långsiktiga åtaganden som stäcker sig över en längre period än transnationella och interregionala projekt som normalt pågår tre till fyra år. Dessa åtaganden är: Medlemskap i Association of European Border Regions, en paneuropeisk organisation med cirka 90 län, regioner eller gränsöverskridande organisationer som medlemmar, med fokus på gränsregioners intressen. Strategiska samarbeten med Heves län i Ungern, Kovászna län i Rumänien och provinsen Fujian i Kina prioriteras (det sistnämnda innefattar framförallt näringslivsutbyten, med Länsstyrelsen som dörroppnare). Kopplat till det strategiska (trilaterala) samarbetet med Heves län och Kovászna län finns även ett ”utökat” partnernätverk bestående av 15 län och regioner i Europa. De strategiska samarbetena i EU – och speciellt de nätverk som är kopplade till dessa allianser och partnerregioner – är av stor vikt för Värmlands deltagande i EU-projekt. Långsiktiga allianser och nätverk är en förutsättning för att delta i EU:s transnationella och interregionala program, och Värmlands framgång i dessa program baseras delvis på detta långsiktiga arbete. Detta har förstärkts ytterligare under långtidsbudgetperioden 2007-2013.

Anslaget för regionala tillväxtåtgärder, 1:1

Länsstyrelsens användning av de regionala tillväxtmedlen utgår från det övergripande programdokumentet för det regionala utvecklingsarbetet i Värmlands län, det regionala utvecklingsprogrammet *Värmland växer – och känner inga gränser 2009-2013*. Detta program bedöms ha god överensstämmelse med den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

Både Länsstyrelsen och Region Värmland disponerar medel inom anslaget 1:1, Regionala tillväxtåtgärder. Region Värmland disponerar endast medel för regional projektverksamhet. Region Värmlands andel av anslaget uppgår till 60 procent. Länsstyrelsens andel fördelas därför mestadels till de regionala företagsstöden. Länsstyrelsen fastställer prioriteringarna i det årliga Inriktningsbeslutet.

Länsstyrelsens möjligheter att stödja regionala utvecklingsprojekt utgår dels från regleringsbrevet och dels från förordningen om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Enligt förordningen får bidrag lämnas för att genomföra projekt som bidrar till att uppnå målen för den regionala tillväxtpolitiken. Den regionala projektverksamheten ska bedrivas inom ramen för de regionala utvecklingsprogrammen, de regionala strukturfondsprogrammen, de regionala serviceprogrammen samt de territoriella samarbetsprogrammen inom Interreg IV. Användningen av de projektmedel som disponeras av Länsstyrelsen har i enlighet med Inriktningsbeslutet för 2010 begränsats till områden där Länsstyrelsen har uppdrag och mål genom länsstyrelseinstruktionen och regleringsbrev.

Vår företagsstödsverksamhet är kopplad till de regionala utvecklingsprocesserna. Stöden är ett viktigt verktyg för att genomföra strategierna inom insatsområdet Innovativa Miljöer i det regionala utvecklingsprogrammet. Stödet till kommersiell service är dock mer inriktat på strategin Attraktiv Livsmiljö inom insatsområdet Livskvalitet. Under året har samverkan skett, genom informationsinsatser och finansieringslösningar, med många regionala och lokala aktörer såsom Almi, Karlstads Universitet, Handelskammaren, kommunala näringslivsfunktioner, IUC Värmland och klusterorganisationer. Vi har för år 2010 beviljats EU-medel med 10 mkr för utökad stödgivning för investeringar som prioriteras inom strukturfondsprogrammet Mål 2 Norra Mellansverige.

Länsstyrelsen tillämpar en stor öppenhet i stödgivningen med Regionalt bidrag till företagsutveckling när det gäller olika verksamheter. Utgångspunkten är förordningens formulering: ”När det avgörs om regionalt bidrag till företagsutveckling kan beviljas ska det särskilt beaktas om: 1) verksamheten kan bedömas bli lönsam på sikt, 2) verksamheten kan bedömas ge varaktig sysselsättning och 3) bidraget kan komma att påverka konkurrensförhållandena på den marknad där verksamheten ska bedrivas.” När det gäller konkurrensförhållanden så krävs enligt länsstyrelsens tillämpning normalt att verksamheten är inriktad på en växande marknad eller en större marknad än den lokala eller regionala för att stöd ska kunna lämnas. En prövning av konkurrensförhållandena har skett i varje enskilt fall.

Länsstyrelsens ramprojekt inom Mål 2 prioriterar investeringar i företag som:

- utvecklar och stärker expanderande och innovativa företag
- leder till ökat nyföretagande
- ligger i linje med de klusterprocesser och klusterinitiativ som har utpekats i det regionala utvecklingsprogrammet
- tar vara på och stärker innovationer i regionen

- ökar konkurrenskraften på den internationella marknaden
- stärker regionens besöksnäring
- leder till en breddad näringsstruktur inom den lokala arbetsmarknadsregionen
- ökar antalet företag inom miljöteknik och miljötjänster

Företagsstöd används som ett viktigt verktyg för att genomföra strategierna inom insatsområdet Innovativa Miljöer i det regionala utvecklingsprogrammet. Vi utnyttjar många olika regionala och lokala forum för möten för att informera om stödgivningen och de möjligheter som finns för expansiva företag. Vi tar egna initiativ till träffar men initiativ kan också komma från kommuner, klusterföreträdare och andra näringslivsorganisationer.

I handläggningen av företagsstöd eftersträvar vi att stöden ska bidra till en hållbar social, ekonomisk och ekologisk utveckling liksom till en ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i näringslivet.

17. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsprogram, hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker samt hur samverkan utvecklas.

Under året har *Värmland växer – och känner inga gränser 2009-2013* (länets RUP) genomgått en process där handlingsprogrammen har konkretiserats genom en kartläggning av nuläget och indikatorer för uppföljning har tagits fram. I det arbetet har Länsstyrelsen deltagit och bidragit med underlag i tre av fem strategier; Ledarskap, Tillgänglighet och Livskvalitet. Framför allt är det med vår kompetens inom jämställdhet, integration, mänskliga rättigheter, klimat- och miljö, samhällsplanering och kulturmiljö samt landsbygdsutveckling som vi har bevakat och bidragit.

Landshövdingen håller årliga träffar med myndighetschefer. Då bjuds de statliga myndighetschefer in som har personal stationerade i Värmlands län. Under året hölls en sådan träff där så många som 23 myndighetschefer bjöds in, och där slutligen 16 av dessa deltog. Mötet samordnades med en nätverksträff med kommunikationschefer eller motsvarande för samma myndigheter. Gemensamt för dessa myndigheter är geografin, varför kopplingen till tillämpningen av *Värmland växer* (länets RUP) borde vara tydlig. Vi har dock funnit att merparten av de myndigheter som är representerade i länet inte ser sig ha något tydligt regionalt uppdrag, därför får träffarna snarare arbetsgivarfrågor som gemensam bas.

Vid årets träff var arbetet med integrering av mänskliga rättigheter en del i programmet. I övrigt dominerades mötet av att utredaren Mats Sjöstrand beskrev sitt uppdrag, där han uppehöll sig kring just statliga myndigheters regionala uppdrag.

Länsstyrelsen hade också enskilda överläggningar kring utredningen om samarbetet med några av dessa myndigheter som visar sig ha regionala uppdrag, nämligen Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Arbetsförmedlingen, ESF-rådet och Tillväxtverket.

De statliga myndigheter som har det tydligaste regionala uppdraget och därför bör förhålla sig till Värmland växer är:

- Arbetsförmedlingen, som bland annat aktivt deltar i Länsstyrelsens regionala integrationsarbete och även har undertecknat en viljeyttring. Arbetsförmedlingen deltar också aktivt i länets jämställdhetsarbete och står bakom den handlingsplan som gäller vårt gemensamma arbete inom dessa sakområden ligger helt i samklang med RUP:ens intentioner.
- Trafikverket har en stark koppling till RUP-arbetet i och med infrastrukturplaneringen. Myndigheten har också potential att öka sitt engagemang i och med att samtliga trafikslag nu har samlats och att den även har regional representation.
- Energimyndigheten, vilken har parallella och överlappande uppdrag med länsstyrelserna inom energi- och klimatområdet. Länsstyrelsen Värmland, liksom andra länsstyrelser, har lagt mycket tid på att dela upp arbetet mellan organisationerna och här finns potential till effektiviseringsarbete.

Samverkan med statliga myndigheter

Samverkan sker på olika sätt till exempel genom landshövdingens Myndighetschefsträffar, i Länsstyrelsens uppdrag att verka för att nationella mål regionaliseras, förordningsstyrt i ärendehandläggning enligt respektive saklagstiftning samt i Länsstyrelsens gränssamarbete.

Årets Myndighetschefsträff beskrevs ovan. Ett resultat av årets aktivitet är att ett nätverk för frågor kring mänskliga rättigheter har bildats bland länets statliga myndigheter. Detta nätverk kommer vi att leda i kraft av våra uppdrag inom MR-området samt för att se till att nationella mål realiseras. Länsstyrelsen har funnit att MR-uppdraget knappast förekommer hos någon annan myndighet, men att det ändå finns ett intresse för att arbeta med frågan. I detta kan Länsstyrelsen bidra med kompetens.

Följande uppdrag att verka för att nationella mål regionaliseras genomförs i samverkan med statliga myndigheter:

- Landsbygdsutveckling: Genom arbete i Länsstyrelsens Råd för landsbygdsutveckling. Rådet inrättades med anledning av Landsbygdsprogrammet och därmed ingår även Skogsstyrelsen, som har del i programmet.
- Klimat- och energistrategi: I Klimatrådet, som agerar styrgrupp för länets arbete, medverkar Karlstads Universitet.
- Introduktion av nyanlända: samverkan sker i en styrgrupp och i flera arbetsgrupper, där Arbetsförmedlingen och Karlstads Universitet är viktiga aktörer som också står bakom en regional viljeyttring inom området.
- Integration av jämställdhetsperspektivet: Värmlands jämställdhetsråd leder arbetet och står bakom den handlingsplan som gällt fram t.o.m. 2010 och här deltar bland annat Arbetsförmedlingen och Karlstads Universitet.
- Klimatanpassning: Arbetet inom detta uppdrag har initialt genomförts i mycket nära samverkan med centumbildningen CKS – Centrum för klimat- och säkerhet – vid Karlstads Universitet i och med att en regional klimatanalys tagits fram. Även fortsättningsvis kommer arbetet att ske mycket nära denna regionalt viktiga nationella forskningsresurs.

- Organiserad brottslighet: Länsstyrelserna i Värmland, Örebro och Dalarna samarbetar nära med Polismyndigheten kring förebyggande insatser. Under året har fokus legat på prostitution och människohandel.

I ärendehandläggningen samarbetar vi med ett stort antal myndigheter: Trafikverket inom fysisk planering och infrastruktur, Jordbruksverket i landsbygdsutveckling och lantbruksstöd, Skogsstyrelsen i ärenden om fornminnen och skydd av natur, Tillväxtverket, Skattemyndigheten och Kronofogdemyndigheten i företagsstödsärenden och lönegaranti, MSB inom skydd och beredskap, Naturvårdsverket i natur- och miljöärenden, Riksantikvarieämbetet inom kulturmiljö, Boverket i energi- och boendefrågor med flera. För att effektivisera ärendehandläggningen pågår ständigt samarbete med dessa myndigheter.

Några hinder för samverkan som vi noterat är bland annat utvecklingen mot enmyndigheter, vilket vi bland annat ser i samarbetet med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. När den regionala strukturen har försvunnit så har även det regionala engagemanget minskat.

I och med att Jämställdhetsombudsmannen försvann har vi noterat ett försvårat nationellt samarbete.

Samverkan med statliga myndigheter sker också för att i linje med RUP ”utveckla samarbetet med Norge och den gränsregionala samverkan”. Samverkan sker genom Grensetjänsten, där Länsstyrelsen ingår i styrgruppen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Grensetjänsten uppmärksammar gränshinder som sedan tas upp i Grenserådet, som i sin tur tillsätter arbetsgrupper för att utreda och hitta lösningar på gränshindren. Grenserådet verkar under Värmlands landshövding och Hedmarks fylkesmans ordförandeskap. Bland de svenska myndigheter som ingår i Grenserådet kan nämnas Arbetsförmedlingen, Tullverket, Försäkringskassan och Skatteverket, samt även Utrikesdepartementet, Gränshinderforum och Nordiska Ministerrådet. Samarbetet i Grenserådet har under året bland annat lett till att tre gränshinder har kunnat lösas.

18. Länsstyrelser i län utan självstyrelseorgan och samverkansorgan ska:

- Redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av det regionala tillväxtarbetet, samt
 - redovisa exempel på och kommentera hur länets regionala utvecklingsprogram samordnats och genomförts i länet.
- Länsstyrelser i län med självstyrelseorgan och samverkansorgan ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och självstyrelseorganet respektive samverkansorganet samt hur denna samverkan utvecklats samt ge en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av sin verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet.

Samarbetet med Region Värmland består av två delar: Strukturerad ledningssamverkan samt samverkan i olika råd, grupper och projekt. Samarbetet med Region Värmland och vårt deltagande i RUP-processerna är framgångsfaktorer för vårt arbete inom området regional tillväxt.

Strukturerad ledningssamverkan

Under 2009 inleddes en serie av regelbundna möten mellan del av ledningsgrupperna för Länsstyrelsen och Region Värmland. Med anledning av de förändringar som infördes i Region Värmlands villkorsbeslut för 2010 har behovet av att fördjupa vårt goda samarbete ytterligare förstärkts. Under året har dessa möten funnit sin form. Mötena har informell karaktär med syfte att bygga en god grund för de båda organisationernas samverkan inom gemensamma insatser. Under året genomfördes fyra möten. En stående punkt är en genomgång av de samarbeten i form av grupper och projekt som båda organisationerna deltar i – för närvarande räknar vi 18 sådana. Därutöver görs tematiska djupdykningar i aktuella samarbetsområden.

Under året fanns uppdrag i regleringsbrev och villkorsbeslut som är identiska eller starkt överlappande inom följande områden:

- Regional tillväxt – RUP – regional samverkan
- Miljödriven affärsutveckling
- Jämställdhetsintegrering i det regionala tillväxtarbetet
- Lärandeplan för det regionala tillväxtarbetet
- IT-infrastruktur

Konkret har ledningssamarbetet resulterat i en förstudie kring bredbandsläget i länet, vilket utmynnade i en presentation för kommuncheferna och en nystart i samarbetet mellan kommunerna. IT-infrastrukturfrågan är en viktig tillväxtfråga för länet. Även de övriga gemensamma uppdragen har berörts på träffarna.

Ett annat frågeområde, där gruppen genomfört en särskild studie, är inom länets klimat- och energistrategiska arbete, där Energikontor Värmland – en del av Region Värmland – och Länsstyrelsen sedan flera år tillbaka samarbetar nära och där uppdragen är likartade. Samverkan på ledningsnivå är här viktig för att se till att vi kompletterar varandras processer väl och inte konkurrerar om till exempel aktörernas resurser.

Samverkan i råd, grupper och projekt

Länsstyrelsen och Region Värmland samarbetar inom ett stort antal områden. I en kartläggning har vi listat 18 sådana som är av större betydelse.

Följande sex leds av Länsstyrelsen:

- Rådet för landsbygdsutveckling, samverkan med landsbygdsprogrammet i botten, men också ett bredare grepp kring landsbygdsutvecklingen – en viktig del i den regionala tillväxten i Värmland.
- Klimatråd för förankring av det klimat- och energistrategiska arbete samt klimatanpassningsarbetet.
- Strategisk ledningsgrupp för integration, vilken inriktar arbetet med etablering av nyanlända men även ett vidare integrationsperspektiv.
- Värmlands jämställdhetsråd för förankring av länets jämställdhetsarbete.
- Samhällsråd Värmland, som arbetar med trygghetsfrågor och att förebygga organiserad brottslighet. Gruppens arbete är kopplat till trelänssamarbetet i Samhällsråd SWT (Värmland, Dalarna, Örebro) som sker i nära samarbete med Polisen.
- Regionala krishanteringsrådet, vilket bygger en god grund för samverkan i kris.

Följande fem leds av Region Värmland:

- Värmland växer (länets RUP-arbete), vilken helt naturligt ligger till grund för många av de övriga gruppernas arbete. Länsstyrelsen deltar aktivt framför allt med strategierna Livskvalitet, Ledarskap och Tillgänglighet.
- Samrådsgrupp för kommunikationer
- Beredningsgrupp för brun/vit vägvisning

- Varumärket Värmland
- Vänersamarbetet – ett samarbete med Region Västra Götaland och alla kommuner runt Vänern

I samrådsgruppen för näringslivs- och utvecklingsfrågor leds arbetet gemensamt.

Resterande samarbetsgrupper är sådana där andra intressenter är huvudmän, där vi bland annat vill nämna de två centrumbildningar inom Karlstads Universitet där vi är aktiva; Cerut – centrum för regional utveckling och CKS – centrum för klimat- och säkerhet.

I länets internationella verksamhet sker en nära dialog mellan Region Värmland och Länsstyrelsen. De transnationella och interregionala projekt som vi driver eller deltar i bidrar till genomförandet av det regionala utvecklingsprogrammet genom att de bland annat leder till fler utvecklade relationer till samarbetspartners.

Bedömning av resultatet i vårt arbete inom regional tillväxt

Vårt arbete inom sakområdet Regional Tillväxt har bedrivits i samverkan med många aktörer inom det regionala och lokala utvecklingsarbetet. Samarbetet med Region Värmland, näringslivsrepresentanter och Karlstads Universitet samt ett gott deltagande i de RUP-relaterade processerna är avgörande för vårt resultat inom länets tillväxtarbete. Enligt vår bedömning har vi under året deltagit i samverkan med framgång och ger här några exempel på vårt samverkansarbete.

Enligt den nationella strategin ska hållbar utveckling genomsyra allt regionalt utvecklingsarbete. Den hållbara utvecklingens tre dimensioner – den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga – är lika betydelsefulla och ömsesidigt beroende av varandra. Inom Länsstyrelsen sker en fortlöpande utveckling för att hitta synergieffekter inom och mellan verksamhetsområden med koppling till de tre dimensionerna. Ett exempel är att verksamhetsområden inom integration, jämställdhet och mänskliga rättigheter under året organisatoriskt sammanförts med verksamhetsområden inom regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Intern kompetensutveckling planeras och genomförs.

Genomförandet av Landsbygdsprogrammet sker med ett tydligt samspel med de regionala utvecklingsmedlen inom anslaget 1:1. Även när vi informerar externt om våra stödmöjligheter kommunicerar vi både Landsbygdsprogrammet och 1:1-medlen som viktiga instrument i regionalt tillväxtarbete och som vi samordnar på ett så effektivt sätt som möjligt utifrån ett tillväxtperspektiv.

Även för våra uppdrag inom integration och jämställdhet finns klara kopplingar till regional tillväxt. Integrationsfrämjande arbete har direkt bäring både på kompetensförsörjning och på befolkningsutveckling i länet. Därför har också Länsstyrelsen under året initierat utvecklingsprocesser inom klusterorganisationerna inom dessa områden. Under tidigare år har vi också tagit initiativ till att bilda och ansvara för olika samverkansgrupper inom ett brett utvecklingsperspektiv. Exempel på sådana grupperingar är Samrådsgruppen för Närings- och utvecklingsfrågor, Rådet för landsbygdsutveckling, Värmlands Jämställdhetsråd och Ledningsgruppen för integrationsfrågor med ett operativt arbetsutskott. Vi ser de nya uppdragen och ansvaret inom flyktingmottagning som en utökad möjlighet till kopplingar mellan integrations- och tillväxtarbete.

19. Länsstyrelserna ska redovisa hur de stödjer utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik och förnybar energi, samt stimulera företag till miljödriven affärsutveckling och till att använda miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på planerade och genomförda aktiviteter och förekommande åtgärds- och utvecklingsbehov på nationell och regional nivå. Länsstyrelser i län utan självstyrelseorgan och samverkansorgan ska även redovisa hur detta arbete hanteras i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen har på flera sätt varit aktiv i att stödja och motivera företag till energieffektivisering och utveckling av förnybar energi. Under året har vi fortsatt arbetet med förankring och delaktighet i det klimatupprop som vi, tillsammans med Region Värmland och en rad andra aktörer, tagit initiativ till. I det regionala utvecklingsprogrammet för Värmland ingår en strategi om att bli miljö- och klimatsmartare och att se miljö- och klimatfrågorna i ett regionalt helhetsperspektiv. Länsstyrelsen inbjuder regelbundet kommunernas näringslivsfunktioner till dialogmöten. Vid dessa har vi informerat om de bidragsmöjligheter som finns för energieffektivisering.

Under året har vi tillsammans med Energikontor Värmland drivit projektet Klimatneutrala Värmland, som finansierats av dels Energimyndigheten, dels 1:1-medel. Syftet med projektet har varit att öka kännedomen om och engagemanget för visionen om ett klimatneutralt Värmland år 2030. Till aktiviteterna under året kan nämnas besök hos ett 30-tal företag lämpliga för Energimyndighetens energikartläggningscheckar och/eller Länsstyrelsens konsultcheckar. Vi d besöken har man informerat och diskuterat om de olika stödformerna. Detta har visat sig framgångsrikt eftersom stöden varit dåligt kända hos målgruppen. En uppföljning av besöket har resulterat i att en stödansökan ska göras vintern 2011. Projektet har också, i samarbete med bland annat kommunernas näringslivsrådgivare, planerat ett antal frukostmöten med samma budskap som företagsbesöken.

Länsstyrelsen har delfinansierat Energikontor Värmlands deltagande i EU-projektet Bionic, som avslutats under året.

Vi har fortsatt samarbetet med Karlstads Universitet för att informera näringslivsorganisationer, klusterföreträdare och enskilda företag i samband med informationsträffar om konsultchecken som en möjlighet för företagsutveckling. De åtgärder som särskilt prioriterats är bland annat effektivisering av produktionen och aktiva miljöåtgärder i samband med expansion.

Vi deltar med finansiering och i genomförandet av Miljödiplomerings enligt Värmlandsmodellen vilket är ett miljöledningssystem för små och medelstora företag för att systematisera deras arbete med att minska verksamhetens miljöpåverkan, stärka affärsdriven miljöutveckling och öka kontakterna mellan miljökontoren och företagen. Under året har diplomeringsystemet upgraderats för att fylla den nationella kravstandarden för miljödiplomeringsystem. Antalet deltagande kommuner har under året ökat från 8 till 11.

Tillsammans med Region Värmland (projektägare) deltar vi, kommuner, Trafikverket, Värmlandstrafik, och klusterorganisationen The Paper Province i Mål 2-projektet Biodriv. Projektets syfte är att gynna regional grön tillväxt inom bioenergimarknaden, att på sikt öka tillgången på biodrivmedel, att öka tillgången och användandet av långsiktigt hållbara transporter och att stärka förutsättningarna för konstruktion och produktion av utrustning och anläggningar i regionen.

Inom Landsbygdsprogrammet är förnybar energi ett prioriterat insatsområde. Vi har i olika forum informerat om de stödmöjligheter som finns för att utveckla företagsamhet inom till exempel biogas och annan bioenergi. Vi ser för övrigt Landsbygdsprogrammet som ett viktigt instrument i det regionala tillväxtarbetet. Handläggare för företags- och projektstöd inom

Landsbygdsprogrammet och inom det regionala tillväxtanslaget finns därför samlade på enheten Regional Utveckling. Genom detta uppnår vi synergieffekter i informationsarbetet och i handläggningen för de stödsystem som finns för miljödriven företagsutveckling.

Ur ett företagsperspektiv anser vi att det både på regional och nationell nivå finns utrymme för förbättringar när det gäller den samlade informationen om bidragsmöjligheter för miljörelaterade investeringar. Det är inte alltid enkelt för de enskilda företagen att hitta de möjligheter som finns med utlysningar och andra, ofta tillfälliga, initiativ och möjligheter kopplade till medel från olika politikområden.

20. Länsstyrelserna ska redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet. Länsstyrelserna ska redogöra för med vilka aktörer samverkan sker, hur samverkan utvecklats samt vilken roll som lokala och regionala resurscentra för kvinnor har i arbetet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse av förekommande åtgärds- och utvecklingsbehov på nationell och regional nivå. Länsstyrelser i län utan självstyrelseorgan och samverkansorgan ska även redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i det regionala tillväxtarbetet. Redovisningen ska även ske till Tillväxtverket.

Länsstyrelsens arbete inom det regionala tillväxtarbetet består i hög grad av ärendehandläggning inom anslaget 1:1 för projekt- och företagsstöd. Till viss del sker en samfinansiering med strukturfondsprogram. Horisontella mål och perspektiv, däribland jämställdhet, har därför varit en självklar del i ärendehantering. I mål- och policydokument, till exempel i vårt Inriktningsbeslut för anslaget 1:1, finns jämställdhetsperspektivet integrerat i löpande text. Handläggarna har också deltagit i kompetensutvecklingsaktiviteter vid flera tillfällen under senare år.

I ärendehandläggningen förs en dialog med bidragssökande organisation eller företag om jämställdhetsmålen och integrering av ett jämställdhetsperspektiv i ansökningarna. När det gäller företagsstöd kontrolleras om diskrimineringslagen följs med avseende på jämställdhetsplaner. Det förs även en dialog om rekryteringsfrågor utifrån jämställdhetsperspektiv.

Under året genomfördes en särskild aktivitet för kompetensutveckling. Orsaken var att enheten Regional Utveckling från mars 2010 har ansvar för flera uppdrag inom social- jämställdhets- och integrationspolitiken. Tillsammans med de övriga områdena Jordbruks- och Tillväxtpolitik utgör enheten en intressant arena för att fånga upp problem, möjligheter och initiativ när uppdrag inom olika sakområden ska genomföras. Speciellt med tanke på de syften, mål och perspektiv som finns i länsstyrelseinstruktionen och regleringsbrevet.

För att stärka Länsstyrelsens jämställdhetsintegrering inom det regionala tillväxtarbetet, har jämställdhetsdirektören tillsammans med en kollega från Länsstyrelsen i Örebro län genomfört en tre dagars, bas-, metod- och workshopsutbildning för chef och medarbetare inom enheten för regional utveckling och 20 medarbetare från Länsstyrelsen i Örebro län. I utbildningens metoddel användes metodutvecklingsverktyget Genus-swot samt 4R. Genusswoten har under året utvecklats av en grupp jämställdhetssakkunniga tillsammans med projektstödjare i projekt ESF-Jämt. Metoden Genusswot visade sig vara användbar för medarbetarna på enheten. Eftersom enheten arbetade ”i skarpt läge” med egna pågående projekt- och stödansökningar, har utbildningen medfört att medarbetarna nu i större utsträckning än tidigare lättare kan implementera ett jämställdhetsperspektiv i ärendehantering.

Sammantaget bedömer vi att ambitioner och aktiviteter i jämställdhetsfrågor påverkar både regionala och lokala aktörer, inte minst de enskilda projektansvariga organisationerna och företagen som vi kommer i kontakt med i ärendehantering.

I och med att sakområdet jämställdhet sedan årsskiftet 2009/2010 hör till enheten Regional utveckling har samverkan och samarbetet med det regionala tillväxtarbetet utvecklats. Bland annat gäller detta inom Kvinnors företagande och i samverkan med Region Värmland. Under året har denna samverkan utvecklats när det gäller jämställdhetsperspektivet inom RUP:s insatsområden och strategier. Länsstyrelsens jämställdhetsakkunnige har tillsammans med handläggaren för Kvinnors företagande deltagit i olika dialoger och arbetsmöten. Som exempel kan nämnas när Regionen Värmlands program ”Det Företagsamma Värmland” togs fram. Syftet med detprogrammet är att påverka entreprenörskapskulturen i regionen och att stärka jämställdhetsintegrering av regionala utvecklingsprocesser.

Programmet Kvinnors företagande 2007-2009 förlängdes med ytterligare ett år och under året kom 17 ansökningar in varav 12 antogs. De gällde främst projektägare som ville utveckla lokala affärsnätverk i kommunerna. Besluten fattades i samarbete med handläggare från Region Värmland. Samarbetet med Region Värmland är sedan tidigare uppbyggt inom detta område genom att Länsstyrelsen deltar i beredningen av ansökningar inom Tillväxtverkets Resurscentraprogram. De lokala affärsnätverk som beviljats medel från Kvinnors Företagande har oftast naturliga kopplingar till resurscentraprojekt. En tydlig effekt av arbetet med programmet Kvinnors Företagande är att det nu har startats affärsnätverk för kvinnor i de flesta av länets kommuner.

För att underlätta informations- och erfarenhetsutbyte mellan nätverken har Länsstyrelsen bjudit in till kvartalsvisa möten mellan projektägare och projektledare och där även handläggare från Region Värmland deltagit. Detta har skapat kontakter och samarbeten mellan nätverken som är värdefulla för framtiden, inte minst med tanke på det osäkra läget för de regionala resurscentra i länet.

Värmland var först ut av 15 län att arrangera en halvdag kallad ”Regional mötesplats” som hade som syfte att öka kunskapen om samhällsnyttan av kvinnors företagande. Målgruppen var bland annat entreprenörer, politiker och makthavare. Tillväxtverket föredrog fakta och statistik om kvinnors företagande och tre lokala projekt presenterade sin verksamhet. Vidare genomfördes en paneldebatt om tillväxtpotentialen för kvinnors företagande i Värmland och Länsstyrelsens Viljastipendium delades ut. Dagen var välbesökt av många intresserade kvinnor.

26. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska samtliga länsstyrelser, med undantag för länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län, redovisa och kommentera:

- Vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts, vilka aktörer som deltagit i genomförandet samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet,
- vilket finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel som beviljats för utveckling av kommersiell service, samt
- vilka resultat genomförda insatser har haft på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag.

Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Under året har det regionala serviceprogrammet (RSP) för 2010-2013 legat till grund för Länsstyrelsens arbete att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag. RSP arbetades fram i nära samverkan med de aktörer som sedan lång tid varit delaktiga i ett partnerskap för kommersiell service i länet; länets kommuner, livsmedelskedjor, Landsbygdsservice, Hela Sverige Ska Leva. Även servicegivare såsom Apoteket, Posten och Systembolaget har deltagit liksom enskilda lanthandlare.

Partnerskapet bildades under den föregående programperioden och möts två till tre gånger per år. Viktiga frågor som har behandlats under året, förutom att ta fram och implementera RSP, har varit strukturförändringar inom Posten och Apoteket, samverkan mellan kommersiell och offentlig service samt länsstyrelserna uppdrag när det gäller bevakning av grundläggande betaltjänster.

Länsstyrelsernas uppdrag att bevaka behoven av grundläggande betaltjänster på landsbygden har under året genomförts genom att välja ut tre områden (Torsby kommun, Lesjöfors och Storfors) för en mer selektiv undersökning. Torsby är länets till ytan största kommun och har en mycket utspridd befolkning. Lesjöfors är en av de 15 orter där upphandling har skett av betalservice. Storfors är den enda kommun i länet där huvudorten saknar bankkontor. Detta innebär problem bland annat för företagare när det gäller dagskassehantering speciellt eftersom det inte gjorts någon upphandling av grundläggande betaltjänster i Storfors tätort. En rapport om uppdraget lämnades i november till den samordnande myndigheten, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Arbetet inom kommersiell service har genom det regionala serviceprogrammet strukturerats och kommunicerats på ett mer effektivt sätt både till de aktiva aktörerna och till andra aktörer i det regionala tillväxtarbetet. RSP har presenterats för Samrådsgruppen för näringslivs- och utvecklingsfrågor (Länsstyrelsens och Region Värmlands gemensamma forum för allmänna näringslivsutvecklingsfrågor inom ramen för RUP) och för Rådet för Landsbygdsutveckling (Länsstyrelsens forum för allmänna landsbygdsutvecklingsfrågor, tillika regionalt partnerskap för Landsbygdsprogrammet).

Det regionala serviceprogrammet innehåller de fyra insatsområdena Servicepunkter, Dagligvaror, Drivmedel och Metodutveckling. RSP:n har kopplingar till det regionala utvecklingsprogrammets insatsområde livskvalitet men även till de delar som handlar om entreprenörskap och nytänkande. En förutsättning för att de resurser och möjligheter som finns i länets glesbygd och landsbygd kan göras tillgängliga och förädlas för att skapa tillväxt i form av arbetstillfällen och nya företag är tillgänglig och god service. Detta gäller inte minst för besöksnäringen.

Under året har Länsstyrelsen i projektform medverkat till att initiera lokalt anpassade utvecklingsprocesser i tre deltagande kommuner. Projektet syftar till att utarbeta och pröva olika modeller där kommunerna och staten i samverkan med andra aktörer bygger upp lokalanpassade servicefunktioner. Erfarenheterna från projektet ska successivt spridas till andra kommuner i länet. Insatserna ryms både inom områdena Servicepunkter och Metodutveckling.

När det gäller handel med dagligvaror och drivmedelsförsäljning så har kompetensutvecklingsinsatser genomförts i samverkan med mentorer från Landsbygdservice (före detta Föreningen för Landsbygds-handelns främjande).

Mentorerna har också tagit fram en del underlag för lokala servicelösningar såsom ritningar och kostnader för att bygga ny butik. Kring detta material har diskussioner förts tillsammans med handlare och lokala utvecklingsgrupper i både Östervallskog i Årjäng och Östmark i Torsby.

Nytänk kring lösningar för drivmedelsförsörjning har resulterat i samarbete med nya aktörer på marknaden där också kommunerna är engagerade. En fristående drivmedelsdistributör, Såifa, har samarbetat med Eda kommun om macken i Åmotfors. Torsby kommun har engagerat sig i Östmark där byalaget gått in som entreprenör eller ägare i arbetet med en ny mack.

Hagfors kommun tänker sig ett samarbete med lanthandeln där butiken är uppkopplad mot kommunhuset. På så vis kan service från turistbyrån förmedlas direkt och likaså bokutlåning från biblioteket i Hagfors. Det är en mindre omfattande variant på service(punkt) liknande den i Sillerud i Årjäng.

Ett annat exempel på ideella sektorns medverkan inom serviceområdet finns i Torsby kommun. Där tas driften av butiken i Ambjörby över av ideella krafter i fotbollsföreningen. Föreningen tänker dokumentera arbetet kring butiken för att skapa en metod eller modell för hur ideella sektorn kan överta en lanthandel.

Enligt förordningen SFS 2000:284 kan stöd lämnas till dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar i serviceglesa områden. Under 2010 har stöd utgått med totalt 4 394 475 kronor, varav 2 900 952 kronor i form av investeringsbidrag, 432 500 kr i servicebidrag och 1 061 023 kronor i hemsändningsbidrag. Totalt har stöd beviljats i 35 enskilda ärenden, varav tio är stöd till kommuner för hemsändningsbidrag. Medel har utgått till 23 landsbygdsbutiker och drivmedelsanläggningar i länet, varav 11 drivs av kvinnor och sex av män, tre drivs gemensamt och tre drivs i kooperativ föreningsform.

Regionalt projektstöd med 832 250 kr har beviljats Landsbygdsmentorerna i Sverige ekonomisk förening för projektet ”Dagligvaror, drivmedel och kringsservice på landsbygden”.

I det längre perspektivet ser Länsstyrelsen med oro på utvecklingen av servicen på glesbygden. Stor uppmärksamhet har därför under flera år riktats mot detta område och särskilt under de senaste åren mot drivmedelsförsörjningen på landsbygden och den befarade ökande nedläggningstakten av bensinmackar. I länet bedöms initiativ och engagemang bland annat från Länsbygderådet/Hela Sverige Ska leva haft effekt genom att antalet bensinmackar på landsbygden ökat från 30 till 31. Däremot har flera lanthandelsbutiker lagts ner, oftast av lönsamhetsskäl. Det finns enligt vår mening stor risk för fortsatta nedläggningar av butiker på landsbygden. Arbetet med att bibehålla och stärka den kommersiella servicen på landsbygden kommer därför att prioriteras även fortsättningsvis.

Vid årets slut fanns 45 landsbygdsbutiker kvar i länet, varav 41 stödberättigade. Det fanns vid årsskiftet 31 drivmedelsstationer på landsbygden. Av dessa är åtta anknutna till samarbetet inom By-mackenkonceptet som utvecklats av Länsbygderådet/HSSL i nära samverkan med Länsstyrelsen.

27. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen har skrivit till länets kommuner, statliga myndigheter, näringslivsorganisationer, fackliga organisationer med flera, sammanlagt sextio adressater, med en begäran om att de utifrån sina roller och verksamheter ska ge exempel på sådant som de uppfattar som skevheter i konkurrensen på olika lokala och regionala marknader eller annat som de skulle vilja lyfta fram som försvårar en sund konkurrens. Vi har även begärt att få ta del av exempel, om sådana finns, på situationer där konkurrensförhållandena utvecklats positivt. Vi har begärt att få svar senast den 14 februari 2011.

28. Samtliga länsstyrelser, med undantag för länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län, ska särredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19 Regional tillväxt upptagna anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Därutöver ska den del som i detta sammanhang utbetalats från länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar anslaget 1:3 redovisas i not till balansräkning. Uppdraget ska även redovisas till Tillväxtverket.

Länsstyrelsen hade vid årets början en fordran på Tillväxtverket, som disponerar anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013, uppgående till 1 633 tkr. Under året har 7 935 tkr nya utbetalningar till stödmottagare gjorts samt 4 770 tkr erhållits från Tillväxtverket, vilket medfört att utgående fordran på Tillväxtverket uppgår till 4 798 tkr.

Tabell 3.1 Stöd till ekonomiska föreningar

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2010	2009	2008
Företagsstöd	173	228	0
Regional projektverksamhet	832	0	0
Totalt	1 005	228	0

Redovisade belopp inkluderar eventuell medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram

Kommentarer Tabell 3.1

Samtliga beslut avser insatser för kommersiell service på landsbygd.

Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007-2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
- förvaltande myndighet	0	0	0
- attesterande myndighet	0	0	0
- kontroller i territoriella program	0	0	0

Kommentarer Tabell 3.2 Länsstyrelsen Värmland har inga uppdrag inom aktuella områden.

Tabell 3.3: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2010	2009	2008
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	414 859	398 216	390 040
- Landsbygdsprogrammet	238 563	199 314	201 538
<i>varav</i> Leader	8 541	3 939	1 537
<i>varav</i> miljöersättningar	124 444	97 751	103 548
<i>varav</i> kompensationsbidrag (LFA)	65 644	59 017	57 365
<i>varav</i> företagsstöd	28 509	32 214	35 054
<i>varav</i> projektstöd	11 424	6 392	4 034
- Gårdsstöd	176 295	198 903	188 502

Kommentarer Tabell 3.3

Landsbygdsprogrammet genomförs med beslut under åren 2007-2013 vilka genererar utbetalningar mot upparbetade kostnader under 2007- 2015.

Gårdsstödet är ett direktstöd och utbetalade bidrag följer eurokursen.

Sakområde Infrastrukturplanering

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,9	0,5
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,2	0,7
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 009	1 054
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,6	0,6
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Transportinfrastruktur

Under året har vi arbetat vidare med en fortsatt bred tvärsektoriell hantering av infrastrukturärenden genom en särskild "Infrastrukturgrupp" som består av representanter för verksamhetsområdena natur- och kulturvård, miljöskydd, vattenvård, risk och säkerhet, fysisk planering samt infrastruktur. Verksamhetsutveckling integreras kontinuerligt i arbetet. En viktig del i vårt arbete är omvärldsbevakning vilket vi bland annat gör genom att delta i ett stort antal särskilda, ofta länsövergripande, grupper för olika infrastrukturutbyggnader.

Årets prioriteringar var:

- att i möjligaste mån hålla de remisstider som Trafikverket angett för förstudier, MKB-godkännande och arbets- och järnvägsplaner
- att delta i Region Värmlands samverkansgrupp för kommunikationer och den nationella gruppen av kommunikationsexperter som representerar länsstyrelser och regioner
- att svara på remissen Effektivare planering av vägar och järnvägar (SOU 2010:57)
- att utveckla interna rutiner som säkerställer en välbalanserad bedömning av infrastrukturärenden och arbetet med kompetensutveckling över sakområdesgränser
- att delta i MKB-nätverk som leds av Trafikverket, Region Väst
- att utveckla samarbetet med Trafikverket och konsulter för en strukturerad ärendehantering med samråd i tidiga skeden

Vi konstaterar att vi har koncentrerat arbetet på att lösa de viktigaste problemen i olika ärenden samtidigt som vi har kunnat hålla handläggningstiderna korta.

IT-infrastruktur

Länsstyrelsen har under året arbetat med information, rådgivning, administration och handläggning av bidragsansökningar inom bredbandsområdet. Under året har ett flertal samfälligheter och byalag visat intresse för att utveckla bredbandsanslutningar i glesbygd. Bidragande orsak till intresset är, förutom möjligheten att ansöka om bidrag enligt landsbygdsprogrammet, den förändring som har skett av reglerna kring kanalisationsstödet (behöver inte längre någon samförläggning med annan infrastruktur) och starkt bidragande är

även indragningen av telestationer i glesbygd. De bidragsformer som kan nyttjas för utbyggnad av bredbandsinfrastrukturen, som strukturfonder, kanaliseringsbidrag, landsbygdsprogrammet och PTS-bidrag, har presenterats vid olika forum. Rådfrågning från allmänhet och föreningar kring olika möjligheter till ekonomiska bidrag, för att gräva ner bredbandsfiber över stora ytor, har ökat under senare delen av året. Kanalisationsstödet har tyvärr tagit slut och flera ansökningar från samfälligheter med 50-100 anslutningar, på 35-60 km, kan inte erhålla stöd från denna bidragsform sedan slutet av året.

Den mobila bredbandstäckningen är god inom länet, men utvecklingen av tjänster inom mobila området leder till krav på möjligheten att få högre hastigheter och flera samtidiga användare. Möjligheten att få fiberanslutning för högre bandbredd i glesbygd är betydligt sämre än i tätorter.

Länsstyrelsen har deltagit i ett flertal möten med Region Värmland och de värmländska kommunerna och vid dessa tillfällen informerat och presenterat läget kring bredband inom länet. Länsstyrelsen har även vid ett kommunchefsmöte informerat om de möjliga stödformer som finns.

Under året har Länsstyrelsen utfört tillsyn över hur bidragstagare förvaltat villkoren för tidigare utbetalat bidrag inom sakområdet.

Sakområde Energi och klimat

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,9	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,6	0,1
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 441	267
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,9	0,2
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	25	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

När det gäller det klimat- och energistrategiska uppdraget har Länsstyrelsen byggt vidare på det arbete som startade 2009 som bland annat innefattade Klimatrådet med bred representation från värmländskt samhälls- och näringsliv och klimatuppropet där olika aktörer kan ansluta sig till målsättningen om ett klimatneutralt Värmland år 2030.

När det gäller den fördjupade klimatstrategin har sex fokusområden identifierats. Samarbetet i länet fortsätter genom att arbetsgrupper för de olika fokusområdena kommer att ta fram förslag på hur man inom respektive områden kan arbeta så effektivt som möjligt för att nå klimatmålet.

Utöver ovanstående samverkansprocesser har Länsstyrelsen samverkat mera specifikt kring de projekt som initierats av framför allt Region Värmland, där Länsstyrelsen i flera fall medverkar som delfinansiär och deltar i styr- eller referensgruppernas arbete. Ytterligare samverkansarbete har skett kring uppdraget att stödja och samordna kommunernas och landstingets arbete med energieffektiviseringsstödet. Insatser har även gjorts för att utveckla såväl den externa som interna kommunikationen kring klimatstrategiska frågor.

Vi bedömer att arbetet har rört sig framåt, såväl genom utvidgade och fördjupade samverkansformer som genom ökad intern samordning av klimat- och energistrategiska överväganden. Energieffektiviseringsstödet till kommuner och landsting och energikartläggningscheckarna till företag bedöms ha varit ett viktigt incitament för såväl kartläggning som strategisk planering inom området.

36. Länsstyrelserna ska redovisa:

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med lokala och regionala aktörer, såsom exempelvis kommuner, landsting, kommunala samverkansorgan, regionala energikontor, privata och offentliga företag inom bl.a. fastighets-, transport-, energi- och avfallssektorn, högskolor, samt idéburna organisationer, i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet,
- hur och med vilka lokala och regionala aktörer samverkan skett för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier,
- insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft,
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete, samt
- framgångsfaktorer samt eventuella hinder och svårigheter för att arbeta sektorsövergripande med energi- och klimatfrågor.

Arbetet inom länets Klimatråd har fortsatt med fyra sammankomster samt ett stort antal informella kontakter. Länsstyrelsens arbete med den regionala klimat- och energistrategin har fortsatt genom att sex fokusområden har identifierats vilket ger möjligheter att närmare studera olika aspekter på frågan och mer i detalj kunna utveckla strategier för att förverkliga det övergripande målet. För respektive fokusområde skapas arbetsgrupper som får i uppgift att ta fram förslag till delstrategier. Fokusområdena, som har förankrats i Klimatrådet är följande:

- 1. Vägtrafikens användning av bensin och diesel (orsakar cirka 60 procent av länets klimatpåverkande utsläpp) cirka 25 procent av länets klimatpåverkande utsläpp)
- 3. Industrins oljeanvändning (är i avtagande men orsakar cirka 15 procent av länets klimatpåverkande utsläpp)
- 4. Konsumtionens klimatpåverkan (vars utsläpp inte syns i den regionala statistiken men som uppskattas till samma storleksordning som vägtrafikens)
- 5. Effekttoppar inom elanvändningen (bidrar till att klimatpåverkande elproduktion tas i bruk)
- 6. Utvinning av förnybara energikällor (i enlighet med regleringsbrevets uppdrag)

En första avrapportering från arbetsgrupperna är beställd till juni 2011 och sedan förväntas att en fördjupad klimatstrategi arbetas fram under andra halvåret 2011.

Vi har även arbetat med att stödja och samordna kommunernas och landstingets arbete med energieffektivisering. Löpande kontakter, bland annat kring specifika frågor som kräver svar, upprätthåller vi med alla deltagande kommuner (15 av 16) och med Landstinget i Värmland. Vi har haft ett första arbetsmöte och ytterligare två är planerade inför första avrapporteringen den 31 mars 2011.

Bred samverkan

I Värmlands Klimatråd finns representanter för ett brett spektrum av aktörer inom länets samhälls- och näringsliv. Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Region Värmland representeras alla av flera personer med arbetsuppgifter inom området. Tre av länets 16 kommuner är representerade på högre tjänstemannanivå. Klusterorganisationerna för pappers- och stål- och verkstadsindustrierna är företrädare liksom representanter för elproducenterna. Fastighetsägarna, åkerinäringen, LRF och Naturskyddsföreningen är andra intressenter i rådet. Länsstyrelsens mest omfattande samverkansarbete sker med Energikontor Värmland vilket är en del av Region Värmland. Energikontor Värmland driver ett antal projekt där Länsstyrelsen är medfinansierad samt att vi i vissa projekt deltar i styr- och referensgrupper.

Länsstyrelsen och Energikontor Värmland har samverkat i projektet Klimatneutrala Värmland. Projektet, som är finansierat av Energimyndigheten och av Länsstyrelsens anslag för regionala tillväxtåtgärder, har syftat till att öka kännedomen och engagemanget för målet om ett klimat neutralt Värmland år 2030. Bland aktiviteterna kan nämnas en uppsökande verksamhet där cirka 30 företag lämpliga för Energimyndighetens energikartläggningscheckar eller Länsstyrelsens konsultcheckar har besökts för information och diskussion om stödformerna ifråga. Detta har visat sig nyttigt då stöden har varit dåligt kända hos målgruppen. En uppföljning av mötet har resulterat i att stödansökningar ska göras vintern 2011. Den kommunale energi- och klimatrådgivaren har alltid varit med på besöken vilket har varit lyckosamt och en viktig faktor för att företagen lättare ska komma igång eller fortsätta med sitt energieffektiviseringsarbete. Vid besöken har man knutit värdefulla kontakter med företagen och ett flertal gånger har besöken lett till att företagen och energi- och klimatrådgivaren har gjort upp om att träffas vid ett senare tillfälle för att diskutera en specifik fråga och för att bolla idéer.

Projektet har också, i samarbete med bland annat kommunernas näringslivsrådgivare, planerat för ett antal frukostmöten med samma budskap som företagsbesöken. Tillsammans med Skogsindustriernas klusterorganisation och deras projekt Energy Square har Länsstyrelsen och Energikontor Värmland tagit fram en informationsbroschyr om aktuella stödformer för energieffektivisering.

Inom ramen för projektet har Länsstyrelsen presenterat länets energistatistik genom att arbeta fram ett antal uppföljningsbara indikatorer på efterfrågan från Klimatrådet. Som underlag till statistiken har vi reviderat den regionala emissionsdatabasen och upphandlat en förtätning av ett antal mätpunkter för energidata.

Länsstyrelsen har delfinansierat Energikontor Värmlands deltagande i EU-projektet Bionic, som avslutades under året. Inom projektet har man studerat förutsättningarna för en ökad användning av biodrivmedel. Denna fråga förs nu vidare inom projektet BiodriV, till vilket Länsstyrelsen bidrar med medel under en treårsperiod. Region Värmland driver också, med delfinansiering från Länsstyrelsen, projektet Aktiv företagsrådgivning vars syfte är att förstärka de kommunala energi- och klimatrådgivarnas kompetens inför nya rådgivningsuppdrag gentemot små och medelstora företag.

Länsstyrelsen och Energikontor Värmland träffas regelbundet för informella överläggningar och samordning av de ofta snarlika uppdragen. Vi bedömer att samarbetet löper smidigt.

Bland övriga samverkansprojekt, där Länsstyrelsen har bidragit med arbetstid och finansiering, kan nämnas:

- Ett seminarium i Skoghall kring skogsindustrin och klimatfrågorna som anordnades tillsammans med klusterorganisationen The Paper Province i början av september. Seminariet samlade en bred representation från värmländsk och mellansvensk skogsindustri.
- Skolprojektet Energiutmaningen, som initierades av kommunala energi- och klimatrådgivare från Kils kommun, och som har utvecklats till samarbete även med Norge och klusterorganisationen Stål & Verkstad.
- Teknikklubben Lusten, på Värmlands Museum, som fick bidrag till projektet Uppdrag förnyelsebar energi.
- Earth Hour den 27 mars, där Länsstyrelsen, förutom att släcka ned Länsstyrelsens kontorsbyggnad och residenset, samarbetade med Karlstads kommun kring aktiviteter för allmänheten på Stora Torget i Karlstad.

Förnybar energi

Ett antal översiktsplaneprocesser med vindkraft i fokus har genomförts och ytterligare några planprocesser med samma syfte pågår. Över hälften av länets kommuner har sökt Boverkets stöd till vindkraftsplanering.

Vi har fått en rad erfarenheter i arbetet med vindkraften. En erfarenhet är planeringsstödet avgörande betydelse för att kommunerna kunnat ta tag i denna planeringsfråga så aktivt och så kraftfullt som har skett. Vidare att vindkraftsetablering kräver väl avvägda planer eftersom vindkraftens påverkan på omgivningen upplevs som mycket stor av berörda närboende. Vindkraften har under ett antal år ökat i betydelse som planeringsutmaning och en rad nya tillämpningar av såväl befintliga som nya lagar har bidragit till det omfattande arbete som vi har lagt ner på frågan. Vi för kontinuerligt diskussioner med berörda kommuner om hur intresset för etablering av vindkraft ska kunna tillgodoses och vägas mot andra samhällsintressen.

Stödande verksamhet

Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete har beskrivits ovan, bland annat inom ramen för projektet Klimatneutrala Värmland och i arbetet med energieffektiviseringsstödet gentemot kommuner och landsting. Till detta kan läggas ett fortlöpande och till största delen informellt kontaktarbete mellan Länsstyrelsen och kommunernas energi- och klimatrådgivare samt miljöstrateger. Energi- och klimatrådgivarna samlas regelbundet genom Energikontor Värmlands försorg, medan miljöstrategerna samlas till gemensamma möten i Länsstyrelsens regi. Länsstyrelsens klimat- och miljöstrateg har medverkat i några av kommunernas interna utbildningar om klimat- och energistrategiska frågor.

Framgångsfaktorer, hinder och svårigheter

Värmlands industristruktur är energikrävande vilket medför att energianvändningen per capita ligger över riksmedelvärdet. Utsläppen av klimatpåverkande ämnen är dock lägre än riksmedelvärdet eftersom industrin, till största delen pappers- och massaindustrin, i många fall använder biobränslen som energiråvara i hög utsträckning. Oljepriserna har också bidragit till att flera av de stora anläggningarna arbetat mycket framgångsrikt med energieffektivisering och omställning till förnybara bränslen. Vi bedömer att industrins kvarvarande oljeanvändning till allra största delen kommer att fasas ut så snart företagen ifråga har de tekniska och finansiella förutsättningarna.

Till framgångsfaktorerna kan räknas ett gott samarbetsklimat mellan Länsstyrelsen, Region Värmland och kommunerna, men också med näringslivs- och idéburna organisationer. Klimatrådet är ett formaliserat uttryck för detta men olika mer informella nätverk som upprätthålls med kommunernas energi- och klimatrådgivare, miljöstrateger, näringslivsutvecklare samt samordnare av energieffektiviseringsstöd är viktiga arenor för att diskutera problem, kläcka idéer och formulera strategier.

Till hindren och svårigheterna kan nämnas vägtrafiken, som är den dominerande källan till utsläpp inom länet. För hälften av länets befolkning som bor mindre än 25 kilometer från Karlstads centrum borde det vara möjligt att väsentligt öka andelen resor med kollektivtrafik liksom gång- och cykeltrafiken. Trots vissa framsteg, bland annat inom Karlstads kommun, väntar här en stor och komplex uppgift på att en lång rad aktörer samverkar i allt från samhällsplanering till opinionsbildning.

Eftersom även de regionala energikontoren ges (och bör ges) en rad uppdrag har Länsstyrelsen, för att minska eventuella otydligheter i rollfördelningen i det klimat- och energistrategiska arbetet, arbetat aktivt tillsammans med Region Värmland. Vi har tillsammans listat de uppdragen,

det pågående arbetet och vem som utför vad. Länsstyrelsen har som huvuduppdrag att driva en strategi som leder till minskad klimatpåverkan, gärna med regional utveckling som ”bieffekt”.

Energikontor Värmland arbetar i första hand med regional utveckling där minskad klimatpåverkan på motsvarande sätt är en önskad ”bieffekt”. Denna tankegång kan vi säga fungerar som en funktionell skiljelinje i rollfördelningen.

37. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och medelsanvändning med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

En klimatanpassningssamordnare tillsattes under 2009 för att utveckla arbetet i enlighet med uppdraget i klimatpropositionen 2008/09:162.

Redan under hösten samma år etablerades ett samarbete med Centrum för klimat och säkerhet vid Karlstads universitet i syfte att få fram en första klimatanalys för Värmland, det vill säga en beskrivning av troliga konsekvenser (såväl positiva som negativa) av ett förändrat klimat för olika verksamheter i länet. För att göra materialet tillgängligt för alla intresserade i och utanför länet och för att markera att det är ett levande dokument som uppdateras kontinuerligt har analysen lagts ut på webbplatsen: www.klimatanpassningvarmland.se. Under arbetet med klimatanalysen genomfördes två workshops på Länsstyrelsen (i januari och mars 2010) där förutom tjänstemän från olika sakområden på Länsstyrelsen, även representanter för några värmländska kommuner, Landstinget i Värmland samt Skogsstyrelsen medverkade.

Information om klimatförändringarna och dess konsekvenser för länet har genomförts till exempel på Värmlands Klimatdag den 4 juni som samlade ett 60-tal deltagare från kommuner, näringsliv och olika regionala myndigheter.

På personaldagen den 4 oktober 2010 hade klimatanpassning som tema. Drygt 150 medarbetare deltog. Den välkände meteorologen Per Holmgren föreläste om överutnyttjande av jordens naturresurser, klimatförändringar och hur vi kan anpassa oss. Klimatanpassningsportalen och det pågående klimatanpassningsarbetet presenterades och dagen avslutades med studiebesök där man fick välja mellan tre utflyktsmål med olika klimatanpassningstema.

En intern klimatanpassningsgrupp med representanter från Länsstyrelsens olika expertområden startades under hösten 2009. Gruppen fungerar som bollplank till klimatanpassningssamordnaren och är till hjälp i arbetet med att förankra klimatförändringsproblematiken inom våra olika sakområden. Ett resultat är att man, inom sakområdet Vattenmiljö, under hösten tecknade avtal med en konsult för att genomföra en riskbedömning av dricksvattentäkter och vattenförsörjningen i Värmland i ett förändrat klimat.

Vi har också inrättat en intern styrgrupp med representanter från enhetschefer och verksamhetssamordnare, liksom en extern rådgivningsgrupp, det så kallade Klimatrådet med representanter från industrin (såsom Handelskammaren, Paper Province klustret, Fortum och Värmlandsåakarna), regionala myndigheter (såsom Skogsstyrelsen, Värmlandstrafik och Region Värmland) samt LRF och några värmländska kommuner.

Vi har varit pådrivande i arbetet med att få igång ett nationellt samarbete mellan de olika länsstyrelsernas klimatanpassningssamordnare. Syftet med detta har varit att få till stånd erfarenhetsutbyten och en förbättrad samordning både sinsemellan och gentemot centrala

myndigheter. Tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län tog vi initiativ till ett första gemensamt möte den 8 december 2009 och vi har varit aktiva i samarbetet sedan dess. Länsstyrelsen har också lett en av de gemensamma arbetsgrupperna, den om dricksvattenförsörjning, och deltar i några av de övriga arbetsgrupperna. Vi kommer också att vara värd för nästkommande gemensamma träff, den 13-14 april 2011.

Tillsammans med Länsstyrelsen i Västra Götaland har vi medverkat till och medfinansierat en SMHI-studie som handlar om framtida översvänningsrisker kring Väner och längs Göta älv.

Två externa nätverk håller på att byggas upp, det ena handlar om skogen och det andra om kulturarvet. Syftet med dessa är att öka kunskaperna och diskutera konsekvenserna för respektive sektor av framtida (egentligen redan pågående) klimatförändringar och hur en god beredskap för förändringarna kan byggas upp.

Länsstyrelsen deltar i två EU-projekt (inom Interreg IVB Nordsjön) som har tydliga kopplingar till klimatförändringarna. Tillsammans med bland annat Arvika kommun, SGI och SMHI deltar vi i projektet Climate Proof Areas, där en aktivitet är att ta fram ett policyunderlag till Nordsjökommissionen om vilka utmaningar Nordsjöområdet står inför i ett förändrat klimat och hur arbetet med anpassning kan drivas framåt. Tillsammans med Karlstads kommun, Karlstads universitet, Länsstyrelsen i Västra Götaland, SMHI och SGI deltar vi i projektet SAWA vars syfte är att ta fram förslag på hur en riskhanteringsplan enligt EU:s översvänningsdirektiv kan se ut för en kommun i ett klimatförändringsperspektiv. Förutom detta utvärderar vi också olika typer av lokala anpassningsåtgärder.

38. Länsstyrelserna ska genomföra de förberedelser som krävs för att under 2011 kunna initiera, samordna och leda planering av i vilken prioriteringsordning som begränsning eller avbrytande av överföring av el till elanvändare inom länet ska genomföras i händelse av förutsedd eller plötsligt uppkommen kortsiktig elbrist samt i samarbete med kommuner och berörda elnätsföretag fatta beslut om vilken prioriteringsordning som ska gälla.

Länsstyrelsen har i enlighet med Energimyndighetens direktiv genomfört de förberedelser som krävs för att kunna bedriva Styrelprocessen på ett effektivt sätt under 2011. Vid ett startmöte den 18 augusti med representanter för Energimyndigheten förbereddes utbildningsdagen som genomfördes den 8 september. Uppslutningen från kommuner och elnätsföretag vid utbildningsdagen var mycket god och enligt Länsstyrelsens uppfattning var deltagarna positiva till utbildningen och de klarlägganden som framkom om den fortsatta processen. Vi har också bildat en regional projektgrupp för det kommande arbetet och gruppen har haft ett bra första möte under hösten. Vid mötet bestämdes bland annat datum för ett antal avstämningsmöten under 2011.

Under hösten har vi också deltagit på ett antal möten med en särskild arbetsgrupp för att ta fram MSB:s inriktningsdokument för samhällsviktig verksamhet.

Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,7	3,0
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,4	3,9
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	4 621	6 183
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	2,9	3,7
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Under året har antalet översiktsplaneärenden ökat. Flera kommuner i länet har antagit nya kommuntäckande översiktsplaner. Även antalet fördjupningar och tematiska tillägg till översiktsplaner har ökat i antal. Antalet detaljplaner är i år liksom året innan färre än tidigare. Några vanligt förekommande planeringsfrågor är vindkraft, boende i strandnära lägen, fritidsanläggningar och handelsetableringar.

Prioriterade frågor

Klimatfrågan och de planeringsförutsättningar som den medför står i starkt fokus i Länsstyrelsens arbete med samhällsplaneringsfrågor. Intresset för frågorna och förståelsen för problematiken ökar vilket märks i de samtal som kontinuerligt förs med kommunernas planeringsavdelningar. I länet står översvämningsfrågan i starkt fokus och det förs kontinuerligt diskussioner om förutsättningarna för det vattennära byggandet.

Många av de detaljplaner som tas fram handlar om förtätning med bostäder i befintlig stadsmiljö. Här kommer ofta bevarandefrågor, stadsbilsfrågor och störningsfrågor och då främst buller, i fokus.

Planeringen för vindkraft fortsätter runt om i länet. Flera kommuner har antagit tematiska tillägg till sina översiktsplaner gällande vindkraft. Mer än hälften av kommunerna i länet har sökt planeringsstödet för vindkraft.

Översynen av de utökade strandskydden har inletts under året. Då länet har omfattande utökningar av strandskyddet innebär det en stor arbetsinsats. En översyn är starkt efterfrågad av länets kommuner. Intresset för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden, är stort. Flera kommuner har påbörjat arbetet med att utpeka sådana områden inom ramen för sin översiktsplanering och eftersom lagstiftningen är ny är behovet av vägledning stort.

Länsstyrelsen prioriterar stöd och rådgivning till länets kommuner i planeringsfrågor. Många kommuner i länet har begränsade planeringsresurser och därför är behovet av stöd och en diskussionspartner stort.

Tabell 4.1: Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	16	2	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	-	8 ¹⁾	0
Summa	2)	10	0

Kommentarer Tabell 4.1

¹⁾ Vi har under året haft ett tillsynsprojekt i åtta av länets kommuner där vi har studerat givna bygglov under rubriken "smärre avvikelser från detaljplan".

²⁾ Summering är inte möjlig att göra eftersom det är länets 16 kommuner som är föremål för systemtillsyn i det första fallet, medan byggnadsväsendet tillsynas i enskilda bygglovsärenden.

Tabell 4.2

Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2010	2009	2008
Boverket: Engångsbidrag	10 080	55 884	27 812
Boverket: Periodiska bidrag totalt	9 804	15 442	20 169
Totalt	19 884	71 326	47 981
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	0	222	2 252

Kommentarer Tabell 4.2

Den kraftiga minskningen av engångsbidrag hänför sig till avslutningen av stödet till energieffektiva fönster samt att endast ett fåtal beslut om äldreboende har fattats. Dessa stöd handlar ofta om stora enskilda belopp vilket påverkar statistiken kraftigt. Vidare är den successiva avtrappningen av räntebidragen tydligt avläsbar i statistiken.

Tabell 4.3

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2010	2009	2008
Kompleta	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	593
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	100
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	1 452	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100	0	0
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	0

Kommentarer Tabell 4.3

Under 2010 kunde slutligen de inläggande investeringsbidragen avslutas. Det rörde sig om ett fåtal ärenden som legat i väntan på klartecken från Boverket att handläggas. Ärenden var inkomna under 2006 och 2007.

Tabell 4.4

Beslut om stöd (antal första beslut)	2010	2009	2008
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	1
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	1	1
Radonbidrag egnahem	48	26	158
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	130	133	83
Konvertering från oljevärme	00	0	0
Bidrag till solvärme	76	91	80
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	2	0	1
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	1
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	10	14	21
Investeringsstöd äldre bostäder	2	6	4
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleledade uppvärmningssystem i småhus	0	354	236
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	89	69	33
Beslut om avslag/avskrivning	25	910	533
Beslut om återkallande	87	57	18
Beslut om utbetalning	297	617	642
Beslut om omprövning efter utbetalning	30	10	5

Kommentarer Tabell 4.4

Antalet beslut har minskat under 2010 jämfört med tidigare år. Det är främst avslutandet av stödet till energieffektiva fönster som ger ett stort utslag i statistiken. Antalet stöd gällande elkonverteringar och solvärme ligger kvar på ungefär samma nivå som tidigare år.

Tabell 4.5: Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 10-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2010	Antal beslutade ärenden under 2010	varav upphävda beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 10-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2010	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	2	39	39	1	2				22	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	18	16	30		4	6	3	0	232	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	19	112	84		47	8	4	0	67	0

Kommentarer Tabell 4.5 Den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden enligt PBL 12:1 påverkas kraftigt av en enskild detaljplan som slutligen hävdades. Med detta borträknat är den genomsnittliga genomströmningstiden 9 dagar.

Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	33,1	31,7
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	23,5	25,2
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	65 318	62 760
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	41,2	37,8
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	29 521	28 961

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

45. Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för ett sektorövergripande miljöarbete inom länsstyrelsen och länet. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för energiomställning,
- insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljö tillsynsarbete och miljöövervakning,
- väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnärings, minskade växtnäring förluster, bevarande av biologiskt mångfald och för utveckling av ekologisk produktion, samt
- viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka.

Viktigare insatser inom området

Enligt den senaste bedömningen från hösten 2009 är möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålen i Värmlands län något mer positiv än för landet som helhet. Åtta av de 14 aktuella miljö kvalitetsmålen i länet bedöms kunna nås medan fem inte bedöms kunna nås till 2020. Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv bedömdes mycket svåra att nå. Lättare att nå målen i Värmland än för landet som helhet bedömdes för Frisk luft och Ingen Övergödning och även bedömningen för God bebyggd miljö är mer positiv. Samma gäller för Säker strålmiljö, Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Ett rikt odlingslandskap. Enligt höstens bedömning fick 20 av de 77 regionala delmålen en sämre bedömning jämfört med för ett år sen medan sex fick en bättre bedömning. Eftersom 2010 var slutåret för många av delmålen var endast grön eller röd markering aktuell. Totalt blev bedömningen 20 gröna, 53 röda och 4 gula. Motsvarande från 2009 var 15 gröna, 33 röda och 29 gula.

Ytterligare om arbetet med Begränsad klimatpåverkan med flera miljö kvalitetsmål finns under klimat och energi, uppdrag 36.

Länsstyrelsen har tillsammans med Fylkesmannen i Hedmark beviljats medel för 2011-2013 för att utreda möjligheten för Klarälvs laxen att återvända till sina naturliga reproduktionsområden i

Trysilelva. Projektet tar avstamp i miljömålet Levande sjöar och vattendrag och det regionala delmålet om ett åtgärdsprogram för Klarälvsloxen. Projektet är integrerat med vattenförvaltningen, kalkningen och miljöövervakningen.

Boken "Hotade arter i Värmland" som vi producerade under året var ett samarbete mellan "Åtgärdsprogram för hotade arter" och miljömålsarbetet. I boken finns beskrivningar av ett 100-tal arter skrivet på ett enkelt sätt utan så många fackuttryck och det finns förklaringar till de viktigaste hoten mot arterna. Boken, som producerades under våren och trycktes i 1 500 exemplar, riktar sig till skolungdomar, länets befolkning i allmänhet och till besökande. Boken har blivit så uppmärksammasad och efterfrågad att vi planerar att trycka upp ytterligare 2 000 exemplar.

Med medel från Miljömålsrådet har vi arbetat med att ta fram en indikator som kan belysa konflikten mellan miljömålen Begränsad klimatpåverkan och Levande Sjöar och Vattendrag genom att studera vilka åtgärder som krävs i moderna vattendomar. Arbetet kommer att färdigställas under vintern.

Årets slättergubbe blev en kvinna. Meningen med utmärkelsen, vilken delades ut för första gången, är att uppmärksamma och främja skötseln av våra ängsmarker. Samtidigt startade vi ett informationsprojekt till skolungdomar med samma syfte. Finansiering av dessa aktiviteter fick vi från Miljömålsrådet.

För att öka kunskapen om miljöfrågor och miljömålsarbete har vi genomfört ett antal informationssatsningar. Tillsammans med Naturrum på Karlstads kommun anordnades Världsvattendagen den 22 februari, där barn och föräldrar fick information om vattenarbete och miljömål genom postrar, bildspel, broschyrer, experiment och tipspromenad. Länsstyrelsen har samarbetat med Värmlands Museums Teknikklubb Lusten genom medfinansiering av experimentverkstaden Förnyelsebar Energi. En klass från Älvstrandsgymnasiet i Hagfors fick ett informationstillfälle på Länsstyrelsen om miljömål, miljöövervakning, miljöfarlig verksamhet och klimatanpassning. Länsstyrelsen medfinansierar även sedan några år skolprojektet "Natur- och miljöparmen".

Under året samlade Länsstyrelsen kommunernas miljöstrategier vid två protokollförda tillfällen för att främst utbyta erfarenheter och samarbetsformer. Länsstyrelsen och Region Värmland informerade vid dessa tillfällen om det klimat- och energistrategiska arbetet samt om pågående relaterade projekt.

I arbetet med att utveckla åtgärdsprogram för att uppfylla miljömålen involveras länets aktörer inom ett brett fält. Länsstyrelsen har därför medverkat i Klimatrådet, Naturvårdsrådet, referensgruppen för vattenförvaltningen, Vattenråden, deltagit i Miljösamverkan Värmland och samlat de kommunala miljöstrategerna samt klimat- och energirådgivarna. De åtgärdsprogram som utvecklas inom miljöområdet har ambitionen att vara kopplade till den regionala utvecklingsplanen (RUP) och fungera som handlingsprogram även för detta. Vi bidrar aktivt till att den ekologiska dimensionen bevakas i arbetet med utvecklingsprogrammet exempelvis genom regelbundna möten mellan ledningsgrupperna för Länsstyrelsen och Region Värmland.

Länsstyrelsen deltar med finansiering och i genomförandet av Miljödiplomering enligt Värmlandsmodellen som är ett miljöledningssystem för små och medelstora företag för att systematisera deras arbete att minska verksamhetens miljöpåverkan, stärka affärsdriven miljöutveckling och öka kontakterna mellan miljökontoren och företagen. Under året har diplomeringssystemet uppdaterats för att fylla den nationella kravstandarden för

miljödiplomeringsystem. Från 2009 har antalet kommuner som deltar ökat från åtta till elva av sexton.

Projektet Miljösamverkan Värmland syftar till att kommunernas och Länsstyrelsens tillsyn av miljöfarlig verksamhet sker med så bra kompetens som möjligt. Delprojekten som drivs inom ramen för projektet är kopplade till miljömål för respektive projekt vilket även framgår under uppdrag 46 A; Miljösamverkan Värmland.

Länsstyrelsens arbete med skydd och skötsel av värdefull natur är inriktat på att uppnå miljömålen inom området. Detta arbete redovisas i sin helhet under uppdrag 49.

Ett stort antal projekt inom biologisk återställning bidrar till måluppfyllelse för Levande Sjöar och vattendrag. Länet har Sveriges mest omfattande kalkningsprogram och kalkeffektuppföljningen bidrar till kunskap och uppföljning av Bara Naturlig Försumning med flera vattenrelaterade miljömål.

Övrigt miljömålsarbete inom naturvården redovisas under uppdrag 49.

Insatser och resultat när det gäller samordning

Miljömålsarbetet är en process där målet är att i bred förankring hos länets aktörer verka för att nationella mål får genomslag samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden. Andra processer där bred förankring eftersträvas är arbetet med den regionala klimat- och energistrategin, det regionala utvecklingsprogrammet, landsbygdsprogrammet och klimatanpassningsarbetet. För att effektivisera och kvalitetssäkra arbetet i dessa utåtriktade processer har Länsstyrelsen en intern styrgrupp bestående av verksamhets- och enhetschefer med ansvar för att besluta om arbetet i dessa processer och för arbetet med miljöövervakning och miljötillsyn.

Länsstyrelsen är mycket angelägen om att tillämpa ett tvärsektorielt synsätt. För många frågor finns därför interna möten och arbetsgrupper såsom "Blå möte" för vattenrelaterade frågor, "Grön möte" för naturvård, "Gul grupp" för klimat- och energifrågor, Vattnagruppen för vatten- och naturvårdsärenden, Vindkraftsgruppen, Klimatanpassningsgruppen, Planberedningen och Väggruppen för infrastrukturfrågor. På samma sätt möter Länsstyrelsen länets aktörer i en rad tvärsektoriella grupper där miljömålsfrågorna behandlas såsom i Klimatrådet, Samrådsgruppen för kommunikationer i Värmland, Rådet för Landsbygdsutveckling, handläggarnätverket för kulturmiljövård och Bergslagssatsningen.

Arbete med en övergripande regional landskapsstrategi för biologisk mångfald har inletts. En intern referensgrupp för arbetet har bildats och ett första möte med externa intressenter har genomförts. Där deltog 23 deltagare från 16 olika föreningar.

Insatser för att utveckla arbetsformerna

Under hösten arrangerades en intern heldagskurs, med jurist Carl Dalhammar som gästföreläsare, om implementering av miljömålen med miljöbalken. Föreläsningen med en efterföljande workshop samlade ett femtiotal medarbetare som representerade en bred tvärsektoriell grupp av handläggare inom vår organisation.

Länsstyrelsen har en intern strategi kring hanteringen av viktiga miljöskyddsärenden. Miljöövervakningen deltar vid samråd och som intern remissinstans vid tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet som kan ge upphov till utsläpp till luft och vatten.

Länsstyrelsen integrerar miljömål och miljöövervakning i ärendehanteringens bland annat genom förelägganden om undersökningar som görs i vattendrag där förändringar har skett. I vattenärenden och vid tillsyn enligt 12:6 verkar Länsstyrelsen för åtgärder som bidrar till uppfyllelse av miljömål. Tillsynskampanjer som handlar om energikartläggning av våra tillsynsobjekt har genomförts. Vid avslutning av grustäkter samarbetar vi internt för att avslutningen ska bidra till att uppfylla miljömål. Arbetet med förorenad mark kopplar till miljömålet Giftfri Miljö. I vår tillsynsvägledningsplan är alla aktiviteter kopplade till miljö kvalitetsmål. Miljöövervakningen kartlägger och övervakar miljön bland annat med syfte att följa upp miljömålen, ge underlag för en regional beskrivning av trender och tillstånd i miljön, peka ut problemområden för fortsatt övervakning och ge underlag för tillsyn. Ett exempel på detta är miljöövervakning för sötvatten och den samlade recipientkontrollen och den genomförda revideringen av emissionsdatabasen för luft.

Så skilda arbetsområden som reservatsförvaltningen och grundvattenanalyser är var för sig exempel på samarbete mellan miljöövervakning och miljömål. Kemikaliekartläggning och screening är ett samarbete mellan miljöövervakning och miljötillsyn. Vid tillsynsvägledning till kommunerna uppmärksammas kopplingen mellan miljötillsyn och miljömål med gemensamma yttranden. Samarbete sker mellan verksamhetsområdena miljöskydd och naturvård i arbetet med återställning av täkter med hänsyn till hotade arter.

Samma medarbetare arbetar såväl med miljömålssamordning som med miljöövervakningssamordning och de programområdesansvariga för miljöövervakningen är så långt möjligt samma medarbetare som är miljömålsansvariga. Miljömålsindikatorerna som mäter miljö tillståndet utgörs i flera fall av mätningar som sker inom miljöövervakningen och i de åtgärdsprogram som upprättas för att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen finns åtgärder som berör såväl tillsyn som miljöövervakning.

Insatser för att minska risker med bekämpningsmedel

Under året anordnade vi behörighetsutbildningar som syftar till att minska riskerna vid användningen av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen. Sammanlagt deltog 110 lantbruks- och trädgårdsföretagare.

I delprojekt Tillsyn lantbruk inom projekt Miljösamverkan Värmland har vi anordnat en utbildningsdag för kommunernas miljö- och hälsoskyddsinspektörer. Utbildningen hade temat Tillsyn av bekämpningsmedel och behandlade lagstiftning, lagring, hantering, avfallshantering med mera.

I samarbete med konsultföretag och intresseorganisationer har vi påbörjat tillämpningen av rådgivningssystemet "Greppa Näringen". Insatserna riktas till de områden i länet där problemen med växtnäring förluster bedöms som störst.

Ett flertal kompetensutvecklingsinsatser har genomförts för bevarande av biologisk mångfald och utveckling av ekologisk produktion. Dessa två områden prioriteras högt inom åtgärden kompetensutveckling i Landsbygdsprogrammet. Efterfrågan och intresset för att ta del av rådgivningen och utbildningen är fortsatt stort. Kompetensutvecklingsinsatserna har medverkat till att utnyttjandegraden för stöden i Utvald miljö har varit hög och sammantaget bedöms kompetensutvecklingen och stödåtgärderna ha stor betydelse för att uppnå miljömålen som hör hit.

Efterbehandling av förorenade områden

För att verka för att öka andelen privatfinansierade åtgärder har Länsstyrelsen fortsatt sitt arbete att genom överenskommelser, men även med hjälp av förelägganden, få ansvariga att genomföra undersökningar av förorenade områden. I samband med avveckling eller nedläggning har vi ställt krav på verksamhetsutövaren att undersöka och vid behov sanera mark och byggnader.

Vid många av objekten på prioriteringslistan bedrivs verksamhet och möjligheten att genomföra åtgärder är därför begränsad. De åtgärder som är aktuella på dessa platser handlar mer om sanering av "hot spots" än slutlig efterbehandling.

Under året har arbetet inför sanering av länets högst prioriterade objekt, Uddeholms kemiska, kommit igång på nytt. I och med att verksamheten upphört på platsen har förutsättningarna för sanering av området förändrats. Bolaget har lämnat in en ny, reviderad, ansökan om tillstånd till efterbehandling till miljödomstolen.

Som ett led i tillsynsvägledningsarbetet har vi aktivt stöttat kommunerna i deras tillsynsarbete att få ansvariga att genomföra inventeringar och undersökningar för att i förlängningen få till stånd åtgärder av förorenade områden. Vid en handläggartäff med länets miljöinspektörer har vi utifrån vår inventering av verkstadsindustribranschen lämnat bakgrundsinformation och visat exempel på hur arbetet kan genomföras.

46A. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bl.a ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Eventuella brister i den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen och åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas,
- hur den regionala miljösamverkan har bedrivits,
- på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen,
- hur och i vilken mån tillsynsarbetet föranleder samverkan med polis och åklagare, eventuella brister i denna samverkan och hur den i så fall skulle kunna förbättras, samt
- viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt.

Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska även redovisa hur detta arbete har bedrivits.

Tillsyn och tillsynsvägledning

Den operativa tillsynen, för tillsynsmyndigheten, av miljöfarlig verksamhet bygger i allt större utsträckning på kontroll av verksamhetens miljöledningssystem. Vår erfarenhet är att det effektivaste miljöarbetet sker när tillsynen medfört att verksamhetsutövarnas miljöarbete får hög prioritet i verksamheten. Detta skapar bra förutsättningar för att upptäcka och åtgärda miljöproblem innan dessa medfört sådana konsekvenser att kraftfulla myndighetsåtgärder krävs. Vi anser att en god kontakt mellan verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheten är en förutsättning för ett gott miljöarbete.

Länsstyrelsen deltar med finansiering och i genomförandet av Miljödiplomering enligt Värmlandsmodellen vilket är ett miljöledningssystem för små och medelstora företag för att systematisera deras arbete med att minska verksamhetens miljöpåverkan, stärka affärsdriven miljöutveckling och öka kontakterna mellan miljökontoren och företagen. Under året har diplomeringssystemet uppgraderats för att fylla den nationella kravstandarden för miljödiplomeringssystem. Från 2009 har antalet deltagande kommuner ökat från åtta till elva.

Tillsynsvägledning bedrivs mot kommunerna dels från Länsstyrelsen men även från andra centrala verk. Det är viktigt att inte ha alltför många tillsynsvägledande aktiviteter riktade mot

kommunens inspektörer då resursen är begränsad, speciellt i små kommuner, och tillsynsvägledningen får inte ta oproportionerligt stor resurs i anspråk. Den tillsynsvägledning som bedrivs ska vara relevant och så konkret som möjligt för att kunna bli ett stöd för länets kommuner.

Det är viktigt att Länsstyrelsen själv och i samarbetet med Miljösamverkan Värmland håller så effektiv och relevant tillsynsvägledning som möjligt. Detta sker lämpligast genom att fokusera på prioriterade ämnesområden, bland annat genom att följa Naturvårdsverkets vägledningsplan. Framgångsfaktorer för en fungerande tillsynsvägledning sammanfattas lämpligen med att den ska vara planerad, koordinerad mellan olika sakområden och att det sker en kommunikativ dialog med kommunerna samt att tillsynsvägledningen är lättillgänglig.

Miljösamverkan Värmland

Under 2008 bildades det regionala samverkansorganet, Miljösamverkan Värmland, där 15 av länets 16 kommuner, Länsstyrelsen och Region Värmland deltar. Under året har två delprojekt slutförts, dels avfall med inriktning på schaktmassor dels tillsyn på lantbruk. Dessutom har miljösamverkan stöttat Naturvårdsverkets kampanj *Små avlopp- ingen skitsak*. Delprojektet *Avfall med inriktning schaktmassor* startade i november 2008 och slutfördes våren 2010. I delprojektet samarbetade man med Miljösamverkan Västra Götaland. Samarbetet var framgångsrikt och har fått nationell status. Kompetenshöjande insatser har genomförts i form av träffar med bland annat Naturvårdsverket. En tillsynshandledning har tagits fram för hantering av ärenden inom masshantering samt informationsblad till verksamhetsutövare. *Delprojektet Tillsyn lantbruk* har pågått från november 2009 till oktober 2010. Bland annat har man tagit fram en checklista för inspektion, anmälningsblankett enligt miljöbalken, informationsblad och handläggningsrutiner. Allt material finns tillgängligt på Miljösamverkans webbplats. Projektgruppen har även haft möte med företrädare för LRF om projektet.

Utbildningsinsatser har skett i samband med delprojekten i form av kurser med föreläsare från bland annat Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Delprojekten har slutredovisats vid träffar med kommunerna. Utöver detta har utbildning skett i juridik, tillsyn av ventilation samt i tillsyn av små avlopp.

Under året har Länsstyrelsen tillsammans med Miljösamverkan Värmland haft två handläggartreffar med kommunerna inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Bland annat har tid lagts på Socialstyrelsens nationella projekt *Fastighetsägarens egenkontroll*. Under året har även en uppföljning gjorts med de kommuner som var med i projektet *Hygien i förskolan*.

Miljösamverkan Värmland har även stöttat Naturvårdsverkets projekt, *Små avlopp-ingen skitsak*, bland annat genom att ta fram ett utställningsmaterial i form av planscher om enskilda avlopp som används av ett flertal kommuner.

En enkät har skickats ut till kommunerna för utvärdering av genomförda delprojekt och för att hämta in önskemål om kommande delprojekt och utbildningsinsatser. Från utvärderingen av två projekt, schaktmassor och enskilda avlopp, framkom att många kommuner haft nytta av projekten och att materialet helt eller delvis har används.

Miljösamverkan Värmland deltar i ett nätverk med projektledare för liknande miljösamverkan i andra län och med miljösamverkan Sverige. Nätverket har träffats vid två tillfällen under året för erfarenhetsutbyte och samarbete. I princip allt material som tas fram inom Miljösamverkan publiceras på webbplatsen miljosamverkanvarmland.se.

Naturvårdsverkets vägledningsplan

Vid val av projekt och aktiviteter inom Miljösamverkan Värmland och vid framtagandet av Länsstyrelsens Tillsynsvägledningsplan har man tagit hänsyn till Naturvårdsverkets vägledningsplan. Naturvårdsverket är representerat i Miljösamverkan Sverige vilket innebär ytterligare ett forum för vägledning.

Länsstyrelsens tillsynsvägledning

Länsstyrelsens tillsynsvägledningsplan för åren 2009-2012. (se Dnr: 503-17350-2008, Publ. Nr. 2008:31) har tagits fram utifrån Naturvårdsverkets vägledningsplan, kontakter med övriga centrala verk, regleringsbrev, förändringar som förväntas eller nyligen införts i miljölagsstiftningen, statusen på de regionala miljömålen samt en omfattande enkät som Miljösamverkan Värmland utfört för att kartlägga kommunernas behov av tillsynsvägledning och annan relevant vägledning inom miljöområdet. I tillsynsvägledningsplanen redovisas årsvis följande aktiviteter: tillsynsprojekt, handläggarrträffar, kompetensutbildning samt uppföljning. Samtliga aktiviteter är kopplade till ett eller flera nationella miljö kvalitetsmål.

En viktig insats i vägledande syfte har, som tidigare år, skett genom informella kontakter mellan Länsstyrelsens handläggare och kommunernas miljö- och hälsoskyddsinspektörer och vid möten anordnade av Länsstyrelsen eller inom ramen för Miljösamverkan Värmland. Vi har vid nätverksträffar med kommunerna gett vägledning om bland annat VA-frågor och enskilda avlopp, den nya strandskyddslagstiftningen utöver den tillsynsvägledning som bedrivits inom ramen för miljösamverkan.

I arbetet med tillsynsvägledning inom förorenad mark har Länsstyrelsen under året aktivt stöttat kommunerna i deras tillsynsarbete med att få ansvariga att genomföra inventeringar och undersökningar för att i förlängningen få till stånd åtgärder av förorenade områden. Vi har haft en handläggarrträff med länets miljöinspektörer där vi utifrån vår inventering av en bransch såsom en verkstadsindustri, lämnat bakgrundsinformation och visat exempel på hur arbetet kan genomföras. Mycket tid har ägnats åt tillsynsvägledning av mer ”enskild” karaktär, till länets miljöinspektörer. Det har handlat om att vara behjälplig i samband med upphandlingar av undersökningar, att vara med på kommunstyrelsemöten och informera kommunens politiker om efterbehandlingsfrågor eller att delta i möten med kommunala representanter i olika frågor som rör efterbehandling.

Samverkan med polis och åklagare

Länsstyrelsen har en god samverkan med polisen i Värmland och har deltagit i de utredningar som bedrivits av Polisen under året i form av förhör och vittnesmål i tingsrätten. När händelser har skett har vi även kontaktat polisen omgående i de fall där det har varit möjligt. Miljöbrottsåklagarna har bytt lokalisering från Örebro till Göteborg.

Miljöfarlig verksamhet

Miljötillsyn och tillsynsvägledning sker med utgångspunkt från miljömålen och verksamhetens eller aktivitetens väsentliga betydelse för miljömålen. För vissa, särskilt farliga verksamheter sker tillsyn minst en gång, men oftast flera gånger per år bland annat beroende på vilken inverkan på miljömålen de har. Tillsynsavgiftens storlek är en annan vägledning om hur miljöpåverkande verksamheten är. För andra verksamheter sker tillsynen glesare.

Vi har under året haft tillsyn över 111 miljöfarliga verksamheter (verksamhet 555) varav 40 tåktverksamheter och 71 annan miljöfarlig verksamhet. I 15 fall har tillsyn skett av förorenade markområden (verksamhet 575). Under året har tillsynsbesök skett vid 20 procent av täkterna och 63 procent av de miljöfarliga verksamheterna. Vid stora verksamheter förekommer flera

tillsynsbesök per tillsynsobjekt. För täktverksamhet har vi upprättat en treårig tillsynsplan 2009-2011. Den planen kommer att slutföras under 2011 och då har alla täkterna blivit besökta. Utöver platstillsyn bedriver vi en omfattande arbete med bland annat hantering av anmälningsärenden och miljörapporter. Vi arbetar även kontinuerligt med rådgivning till verksamhetsutövare.

SEVESO

På länets miljöfarliga verksamheter som även är SEVESO -verksamheter har tio av elva verksamheter, varav sju på högre kravnivån och tre på lägre kravnivån, varit föremål för tillsyn under året. Tillsynsbesöken har bland annat skett i samverkan med Arbetsmiljöverket. Under året har vi även deltagit i ett projekt inom ramen för Miljösamverkan Sverige som handlar om riskhantering.

Vattenverksamhet

Med hjälp av extra anslag från Naturvårdsverket kunde vi under hösten projektanställa två personer för att genomföra uppföljande tillsyn på anmälda vattenverksamheter. Sammanlagt gjordes 102 tillsynsbesök, främst i kommunerna runt Vänern. Vi konstaterade att majoriteten av verksamheterna hade utförts i enlighet med Länsstyrelsens beslut, men att behov av uppföljning och eventuellt föreläggande om åtgärder fanns i cirka 10-15 procent av fallen. Vi avser att arbeta vidare med detta under år 2011.

Under vårvintern avslutades ett samarbetsprojekt med Miljösamverkan Sverige. Den 10 mars informerade Länsstyrelsen om vattenverksamhet vid ett möte med Maskinentreprenörerna Väst - en samarbetsorganisation för maskinentreprenörer. Den 22 mars skickade samtliga länsstyrelser ut information om vattenverksamhet till maskinentreprenörer i landet. I Värmland skickades information ut till cirka 120 entreprenörer. Syftet med kampanjen var att informera entreprenörerna om vad de ska tänka på vid arbeten i vatten.

Länsstyrelsen har sedan 2008 verkat för ett intensifierat samarbete med Skogsstyrelsen beträffande vattenfrågor i skogsbruket. Under året har tre "kalibreringsövningar" genomförts, där personal från Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen har deltagit. Syftet med träffarna har varit att få samsyn i vattenfrågor. Det har handlat om avverkning i känsliga miljöer intill vattendrag, skogsbilvägar och överfarter av vattendrag samt markavvattning och dikesrensning.

Under hösten söktes pengar från Miljömålsrådet för att kunna hålla utbildningar i hur man anlägger valvbågar/halvtrummor istället för vanliga vägtrummor vid nyanläggning av skogsbilvägar eller utbyte av gamla trummor. Om ansökan beviljas kommer fyra utbildningar att hållas tillsammans med Skogsstyrelsen och representanter för skogsindustrin.

Länsstyrelsen har även under hösten deltagit i en referensgrupp för översyn av föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagens 30 § om hänsyn till natur och vatten vid skogliga åtgärder.

Länsstyrelsens tillsyn av vattenskyddsområden har under året uteslutande skett utifrån inkommen anmälan inom 1 vattenskyddsområde. Förebyggande tillsyn har skett genom rådgivning om gällande regler inom aktuellt vattenskyddsområde.

48. Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljö kvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet av dessa samt till förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet. Länsstyrelserna ska redovisa vilka viktiga insatser man gjort i vägledande syfte och vilka effekter tillsynen som rör skyddade områden respektive kulturmiljön har medfört.

När det gäller tillsyn och för att bidra med en bättre regelefterlevnad i skyddade områden har viktiga insatser i vägledande syften skett genom inrättandet av årliga träffar med Skogsstyrelsen. Länsstyrelsen handläggare arbetar också mycket med vägledande insatser genom informella kontakter med handläggare på Skogsstyrelsen. Förebyggande arbete har också skett i tidigt skede under planeringsprocesser genom externa samverkansgrupper med Trafikverket och interna samverkansgrupper som exempelvis Länsstyrelsens Vindgrupp för ärenden relaterade till vindkraft.

Mycket resurser läggs på förebyggande tillsynsinsatser i samband med ärendehandläggning, exempelvis av typen samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, prövning av dispenser och tillstånd inom skyddade områden. Men även via yttranden över åtgärder som inkommer till Länsstyrelsen på remiss från andra statliga myndigheter som Skogsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning (Bergsstaten). Den förebyggande tillsynen som sker i samband med granskning av arbetsföretag inom de olika ärendegrupperna, leder till en ökad kunskapsnivå och förståelse för lagstiftning bland verksamhetsutövare.

Händelsestyrd och egeninitierad uppföljande tillsyn har resulterat i både beslut om rättelser och anmälningar om misstankar om brott. Den egeninitierade tillsynen sker i form av uppföljning av tillstånd, dispenser och förelägganden om rättelse medan större delen av den operativa tillsynen är händelsestyrd. En effekt av den egeninitierade tillsynen är att Länsstyrelsen har uppmärksamats på kunskapsluckor hos verksamhetsutövare. Länsstyrelsen har därför arbetat med projekt för att lyfta och tydliggöra för verksamhetsutövare vikten av att tidigt i planeringsprocesserna ta hänsyn till skyddade områden och arter.

I Länsstyrelsen handläggning av tillstånd och dispenser i skyddade områden, men även i handläggning av anmälningar enligt 12 kap, har miljö kvalitetsmålen; myllrande våtmarker, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv särskilt beaktats.

Under 2010 har tillsynen av beviljade byggnadsvårdsbidrag ökat, främst genom deltagande vid slutbesiktningar men även i form av granskning av inkommande rapporter. Även deltagandet vid slutbesiktning av kyrkor och byggnadsminnen har ökat. Tillsynsmetoderna har varit av såväl vägledande, som förebyggande och kontrollerande art. Länsstyrelsen har även medverkat vid kontraktsprostvisitationen och ordnat nätverksträffar med byggnadsminnesägare. Resultatet av tillsynen avspeglas i ett ökat antal tillståndsansökningar samt ökad kontakt med ägare och förvaltare.

Tillsynen av länets två kulturresevat har skett dels i samband med planering och bidragsprövning av årliga mark- och byggnadsvårdsåtgärder dels genom Länsstyrelsens villkor om antikvarisk medverkan vid åtgärdernas genomförande och avsyning av utförda åtgärder. Råd och anvisningar har vanligen lämnats som vägledande tillsyn inför arbetsinsatsen och kontrollerande tillsyn har skett vid avsyning och bidragsutbetalning. Konstaterade brister i utförandet har under året medfört att Länsstyrelsen reducerat beviljat statsbidragsbelopp. Effekten av tillsynen är genomgående god vad gäller efterlevnaden av gällande reservatsföreskrifter och synes också komma att leda till förbättringar vad avser markägares framtida skötselåtaganden. Länsstyrelsen bedömer därför att syftet med reservaten uppfylls på ett tillfredsställande sätt.

Under året har vi prioriterat tre områden inom det arkeologiska arbetet; tillsyn av uppdragsarkeologi, tillsyn av skogliga ärenden samt tillsyn av områden inom länets fornvårdsprogram. Tillsynen har varit både av vägledande och kontrollerande art. I vägledande syfte har vi arbetat med ett miljömålsprojekt kring information om forn- och kulturlämningar i skogen riktat till skogsföretag skogsprojektet. Inom uppdragsarkeologin har Länsstyrelsen arbetat fram en mall för granskning av arkeologiska rapporter och i arbetet med fornvårdsprogrammet skrivit nya skötselplaner.

En effekt av Länsstyrelsens mer offensiva arbete med vägledande tillsyn av skogliga ärenden är att svårigheten för skogsnäring att förstå begreppet fornlämningsområde har tydliggjorts. I samband med kontrollerande tillsyn har ofta konstaterats att fornlämningsområdet är bristfälligt markerat i terrängen och att detta troligen medfört skador på fornlämning och fornlämningsområde. Detta ger oss anledning att exempelvis se över hur informationen om fornlämningsområdets omfattning på bästa sätt ska nå fram till utförarna av skogsavverkningar.

Den kontrollerande tillsynen av utförda avverkningar har gett en ökad mängd åtalsanmälningar med misstanke om fornminnesbrott vilket har uppmärksammats av media. Detta har i sin tur lett till att ytterligare tips om skadade fornlämningar kommit in till Länsstyrelsen. Resultaten av satsningen på den vägledande tillsynen inom fornvårdsprogrammet är av en mer långsiktig karaktär. Syftet är att den ska resultera i ett mer lättadministrerat arbete med tydliga och uppföljningsbara åtgärder som kommer att förstärka miljöernas värde. När det gäller tillsynen av uppdragsarkeologiska rapporter kommer granskningsblanketten att fungera som en vägledning för såväl skrivandet av rapporterna som granskningen. Den ger en ökade tydlighet om vilka krav Länsstyrelsen ställer på rapporteringen. Målsättningen är även att vi ska få en jämnare och ökad kvalitet i rapporterna oavsett från vilken institution den kommer.

49. Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla naturområden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och utvecklas. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden, samt
- hur arbetet fortlöper med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog.

I länet finns 127 naturreservat och 139 Natura 2000 områden.

Länsstyrelsen har cirka 90 ärenden vad gäller områdesskydd i arbete. Urvalet av objekt för områdesskydd inriktas på ej skyddade Natura 2000-objekt och följer i övrigt de fastslagna nationella och regionala strategierna. Länsstyrelsen har under senare år prioriterat markåtkomst vilket gör att Länsstyrelsen har 40 områden där markåtkomst är färdig men beslut om reservat inte har tagits.

Under senare år har resurserna för områdesskydd till största del använts för skydd av skog. För Värmlands del innefattar skogsstrategin ett uppdrag att till 2010 skydda 18 480 hektar produktiv skogsmark. Under året har markåtkomst genomförts för 422 ha produktiv skogsmark till en kostnad av 33,7 miljoner kronor vilket innebär att 11 944 ha produktiv skogsmark har skyddats under miljömålsperioden 1999 - 2010. Ytterligare cirka 10 000 hektar produktiv skogsmark ingår i påbörjade reservatsbildningsärenden. Trots ett intensivt arbete nådde Värmlands län således inte miljömålet för skydd av skog till 2010. Orsaken är främst den krävande processen i reservatsärenden samt bristande personella och ekonomiska resurser. Många av de skyddsvärda skogarna i länet ligger på skogsbolaget Bergviks mark. Länsstyrelsen har till Naturvårdsverket

anmält 9 300 hektar produktiv skogsmark som ägs av Bergvik för utbyte mot Sveaskogsmark.

När det gäller långsiktigt skydd av nationellt särskilt värdefulla vattenmiljöer har Länsstyrelsen bildat ett limniskt reservat (Öjenäsbäcken), medan ytterligare sju är under arbete. Länsstyrelsen är dock långt ifrån att nå måluppfyllelse för målet för områdesskydd av värdefulla sjöar och vattendrag vilket bland annat på att arbetet sattes igång relativt sent och att dialogprocessen är mycket krävande i flera av objekten.

Värmlands läns myrskyddsplan innehåller, efter revideringen 2006, 20 objekt. Av dessa ska, enligt det regionala miljömålet *Långsiktigt skydd av våtmarker*, 15 objekt ha långsiktigt skydd till 2010 och fem objekt till 2015. Reservatsbildning har påbörjats i sju av dessa. Vi kommer följaktligen inte att nå delmålet inom utsatt tid.

Under året har fyra reservatsbildningsärenden avslutats och åtta påbörjats. Det har under året varit en relativt hög aktivitet från markägare, ideella organisationer med flera för att initiera reservatsbildningsärenden (15 stycken). Med hänvisning till gällande strategier, resurssituationen och att miljömål efter 2010 inte har tagits fram har Länsstyrelsen tvingats avstå från flertalet av dessa objekt. Länsstyrelsen anser att det är mycket betydelsefullt att riksdag och regering nu fastställer nya etappmål för områdesskyddet.

Länsstyrelsens arbetssätt innefattar bland annat en omfattande dialogprocess med markägare och erbjudande om naturvårdsavtal (fem objekt under året) när detta är lämpligt. Under året har rutinerna för kommunikation med markägarna i ärenden som drar ut långt på tiden förbättrats. I det enskilda ärendet skapas delaktighet genom markägarmöten, brev till markägarna, möten i fält med enskilda och grupper av markägare med mera. Länsstyrelsen har mer övergripande informerat om arbetet med skydd och skötsel av naturen vid möten med kommunerna, samverkansgrupp för naturvården och rådet för landsbygdsutveckling. Vid ett möte med de naturvårdsansvariga på Skogsstyrelsens distrikt i Värmland diskuterades frågor om samarbete och långsiktigt skydd av skogsområden mer i detalj.

Förvaltning av skyddade områden

Det stora antalet nya naturreservat under den senaste 10-årsperioden har inneburit ett ständigt ökande arbetsbehov för reservatsförvaltning. Länsstyrelsens reservatsförvaltning kom under året att omfatta 123 naturreservat om 101 594 ha. Verksamheten har prioriterats hårt för att uppfylla de viktigaste ambitionerna enligt gällande skötselplaner och riktlinjer. Under året fortsatte arbetet att strukturera planeringsunderlaget och effektivisera skötseln. En särskild satsning gjordes för bättre ordning och reda i förvaltningen av Naturvårdsverkets fastigheter. Därutöver har insatser skett för att få ut information om reservaten på Länsstyrelsens hemsida, produktion av reservatsskyltar samt upphandling av multrumstoalletter.

Under året har ett underlag till en uppföljningsplan för länets skyddade områden tagits fram.

Länsstyrelsen har under året förstärkt skötseln av skyddade områden genom att delta i LIFE+-projektet *Foder och fågring*. Projektet omfattar restaurering av betesmarker och slätterängar i 4 objekt i länet med en budget på cirka sju miljoner kronor år 2010 – 2014.

Syftet med skötsel av de skyddade områdena är att uppnå mål för naturmiljöer och tillgänglighet. För skötseln har Länsstyrelsen i huvudsak använt personal, entreprenörer och ideella föreningar som är verksamma i det aktuella området. För anläggningsarbeten och utredningar med mera har ytterligare ett antal lokala företag och entreprenörer anlåtats.

Natura 2000-administration

Länsstyrelsen har i enlighet med uppdrag 24 i 2008 års regleringsbrev arbetat med kvalitetssäkring av länets Natura 2000-områden. Hittills har 41 av 139 områden bearbetats och redovisats till Naturvårdsverket. Arbetet har tagit betydligt mer tid i anspråk än vad som motsvaras av de medel som Naturvårdsverket ställde till förfogande.

Länsstyrelsen har i enlighet med uppdrag 54 i 2010 års regleringsbrev till Naturvårdsverket lämnat underlag för omklassning av administrativ status för flertalet av länets Natura 2000-områden.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Inom detta arbete har på grund av minskade anslag ambitionsnivån varit lägre än tidigare år. Framtagandet av nya nationella åtgärdsprogram går långsammare än planerat. Inventeringar, biotopvårdsåtgärder och åtgärdsuppföljning har i stort sett genomförts enligt årets planering. Bland positiva resultat kan nämnas att flera nya lokaler för den mycket sällsynta arten linsräka hittats, samt att två par av den akut hotade vitryggiga hackspetten gjort häckningsförsök i länet (varav en lyckad häckning).

Det internationella året för biologisk mångfald uppmärksammades med en särskild informationssatsning, en populärvetenskaplig bok om 80 hotade arter i Värmland (varav 39 ÅGP-arter) vilken bland annat har spridits till länets högstadie- och gymnasieskolor.

Lokala naturvårdssatsningen

Länsstyrelsen har under året avslutat 14 äldre LONA-projekt med en total bidragssumma om 3,2 miljoner kronor och fattat beslut om sex nya kommunala projekt med en bidragssumma om 2,1 miljoner kronor. Den huvudsakliga inriktningen i de nya projekten är skydd och tillgängliggörande av tätortsnära natur.

52. Länsstyrelserna ska arbeta med återskapande av våtmarker i och i anslutning till odlingslandskapet i enlighet med planeringsunderlaget som utarbetades inom ramen för uppdrag 22 i regleringsbrevet för 2008 för länsstyrelserna. Rekvirerade medel får användas för såväl länsstyrelsernas som kommunernas insatser.

Återskapande av våtmarker i odlingslandskapet

Länsstyrelsen har studerat potentiella lägen för anläggning av våtmarker inom ytterligare ett avrinningsområde som pekats ut som problemområde i planeringsunderlaget från 2007. Länsstyrelsen har arbetat för att få in konkreta ansökningar om stöd för anläggning av våtmarker i de lägen som pekats ut som mest kostnadseffektiva i avrinningsområdet som kartlades 2008. Arbetet har hittills utmynnat i att markägare har anlitat konsulter för att skriva ansökan om stöd, miljökonsekvensbeskrivning och inleda projektering för två större och två mindre våtmarker i avrinningsområdet.

Dialog har förts med kommuner som har områden med utpekad problematik med växtnärläckage. Anläggningsstödet för våtmarker och fosfordammar har lyfts fram som ett viktigt verktyg i kommunernas arbete med vattendirektivet. Informationen om våtmarksstödet har samordnats med Länsstyrelsens arbete med det statliga anslaget till lokala vattenvårdssatsningar (LOVA) och länets pilotprojekt inom Greppa Näringen.

56. Länsstyrelserna ska i arbetet med vattenmiljön särskilt verka för att arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i vattenmiljöarbetet.

Genom ett utvecklat tvärsektorielt samarbete och god dialog har Länsstyrelsen verkat för en integrering av vattenförvaltningen med det regionala miljömålsarbetet, havsmiljöarbetet och miljöövervakningen. Inte minst har detta skett genom det interna vattensamrådet (*Blåmöte*) med deltagare från alla enheter som arbetar med vattenfrågor. *Blåmötet* har haft åtta protokollförda träffar.

Beredningssekretariatet för vattenförvaltning har i arbetet med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram och hantering av miljö kvalitetsnormerna haft flera möten med övriga berörda verksamhetsområden såsom kalkning, miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och efterbehandling av förorenad mark. Här har diskuterats hur vattenfrågorna inom miljömålen, miljöövervakningen och vattenförvaltningen kan integreras varigenom konkreta åtgärder eller arbetssätt har föreslagits eller genomförts.

Beredningssekretariatet har uppmanerat kommuner att söka projektmedel inom ramen för havsmiljöarbetet och har bidragit med underlag och urvalskriterier inför beslut om LOVA-ansökningar. Vattenförvaltningsarbetet och miljömålsarbetet har således flätats in i varandra i syfte att uppnå god ekologisk status och Ingen övergödning.

Det saknas för närvarande bedömningsgrunder för biologiska kvalitetsfaktorer som visar effekter från vattnets hydrologiska regim. Eftersom onaturliga flödesförändringar är ett viktigt miljöproblem i länet har beredningssekretariatet arbetat vidare med utveckling av en metod med biologiska parametrar för att visa påverkan från vattenreglering. Länsstyrelsen har också arbetat med att anpassa erhållna resultat till att gälla även andra delar av landet. Länsstyrelsen har genomfört en utbildning i makrofytinventering där flera län deltog samt gett den nationella gruppen för fysisk påverkan information om projektet.

Länsstyrelsen har tillsammans med Fylkesmannen i Hedmark beviljats medel för att under 2011-2013 utreda möjligheten för Klarälvsaxen att återvända till sina naturliga reproduktionsområden i Trysilelva. Projektet har sitt avstamp i miljömålet Levande sjöar och vattendrag, men vattenförvaltningens mål och processarbete ska löpa som en röd tråd i arbetet. Beredningssekretariatet kommer att ha stor delaktighet i projektet under hela perioden.

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Jönköping och Östergötland deltagit i ett pilotprojekt från Boverket om hur de nya miljö kvalitetsnormerna för vatten kan hanteras i fysisk planering. Projektet innebar ett internt samarbete mellan beredningssekretariatet och enheten för samhällsbyggnad och ett externt samarbete med en av länets kommuner. Resultaten kommer att redovisas på ett seminarium för länets kommuner samt kommer att sammanfattas i ett vägledningsmaterial.

Tillsammans med Vattenråden i länet ordnade Länsstyrelsen en Vattenrådets dag med syfte att inspirera länets vattenråd att utveckla sitt arbete och arbetssätt. Den nationella vattensamordnaren Håkan Larsson och Vattenmyndigheten Västerhavet deltog och belyste vattenrådets roll i arbetet med vattendirektivet och samspelet med andra aktörer. En stor del av dagen användes för utbyte av erfarenheter mellan vattenråden.

När det gäller skydd av värdefulla sjöar och vattendrag se uppdrag 49.

59. Länsstyrelserna ska intensifiera arbetet med att verka för att de aktörer som är ansvariga för kommunal avloppsrening iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Arbetet har främst varit inriktat på avloppsreningsverk i Säffle, Kil och Arvika. Säffle och Kils avloppsreningsverk har lämnat in en handlings- och tidsplan för införandet av kväverening. Tidsplanen sträcker sig fram till och med september 2012 för Säffles avloppsreningsverk och fram till och med juni 2012 för Kils avloppsreningsverk. Länsstyrelsen stämmer av med reningsverken att tidsplanen följs och agerar utifrån detta.

Säffle kommun har under åren 2008 och 2009 klarat kraven i Kungörelse med föreskrifter om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (SNFS 1994:7) med avseende på kväve. Säffle kommun har lämnat in en ansökan om ombyggnation av avloppsreningsverket för att rena rejektvattnet med avseende på kväve.

Kils avloppsreningsverk har under året haft samråd med Länsstyrelsen angående ombyggnation av avloppsreningsverket med avseende på kväverening.

Viks avloppsreningsverk, Arvika kommun, lämnade in en handlings- och tidsplan där det angavs att Arvika kommun, senast den 31 maj 2010, skulle inkomma med en av SMHI utförd retentionsberäkning, som tar hänsyn till hela sträckan mellan avloppsreningsverket och västerhavet. Beräkningen visade att kväveretentionen mellan utsläppspunkten och västerhavet är 65 procent och att 18 ton kväve når västerhavet. Länsstyrelsen anser att Viks avloppsreningsverk därmed kan betraktas som ett retentionsverk och att de inte behöver införa kväverening.

62. Länsstyrelserna ska senast vid utgången av 2010 ha inrättat samrådsgrupper för naturvård inom varje län i syfte att öka samverkan mellan olika aktörer och för att förbättra det regionala naturvårdsarbetet. Länsstyrelserna ska redovisa sina insatser. Länsstyrelsen i Skåne län ska samordna länsstyrelsernas redovisning.

Länsstyrelsen har inrättat en samrådsgrupp med deltagare från skogstyrelsen, skogsbranschen, markägare, ideella föreningar och kommunerna. Gruppen har haft ett möte, den 1 december. Med utgångspunkt från det första mötet planerar länsstyrelsen att under början av 2011 ta fram ett program för arbetet i gruppen. Vi räknar med att gruppen på sikt kommer att bestå av 12-15 deltagare och ha fyra möten per år.

63. Länsstyrelserna ska utarbeta regionala program för att tydliggöra mål, prioriteringar och åtgärder för naturvårdsskötseln inom respektive län. De regionala programmen ska komplettera det nationella programmet Värna-Vårda-Visa. Arbetet ska vara avslutat 2011.

Länsstyrelsen har under året deltagit i Naturvårdsverkets arbetsgrupp för att ta fram riktlinjer för de regionala *Värna-Vårda-Visa-programmen*. Länsstyrelsen har vidare utarbetat ett förslag till projektplan för arbetet i Värmland med det regionala *Värna-vårda-visa-programmet 2011*.

64. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med kompetenshöjande åtgärder för länsstyrelsernas hantering av rovdjursfrågor beträffande varg, järv, björn, lo och kungsörn fortlöper. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som genomförts. Länsstyrelserna ska även redovisa sina insatser avseende organisationen av den nya rovdjursförvaltningen.

Kompetenshöjande åtgärder för Länsstyrelsens hantering av rovdjursfrågor har under året varit inriktat på följande fyra områden.

Fördjupning inom särskilda områden för de handläggare som är specialiserade på rovdjursfrågor

En studieresa till Wyoming, USA, för rovdjursansvarig och en naturbevakare har genomförts. Syftet med studieresan var framförallt att hämta in praktisk kunskap om fällfångst och märkning av varg. Ytterligare en studieresa till Montana, USA, för två naturbevakare vars syfte var att öka kompetensen kring hantering av problemindivider av björn. Studieresan innehöll moment som infångande, sövning, provtagning och skrämsel/bortjagande av björnar. Ökande rovdjursstammar kommer att ställa nya krav på förvaltningsverksamheten. Länsstyrelsen ser det som angeläget att ligga i framkant kunskapsmässigt och vara informerad om och praktisera metoder som används på annat håll för att vara väl förberedda för diskussioner om, och eventuellt tillämpning av, nya metoder inom förvaltningen.

Två naturbevakare och två akutgruppsmedlemmar har deltagit i utbildning för hundekipage med målsättningen att kunna använda hund som indikator vid rovdjursbesiktning och spårning. Fyra naturbevakare har utrustats med hagelgevär för att kunna bistå när det finns behov av att sätta in skrämselåtgärder vid problem med närgångna rovdjur. Kompetensutveckling innebärande träning på hantering av denna typ av utrustning har genomförts.

En jakthandläggare har utbildats för att kunna medverka i arbetet med rovdjursinventering.

Utbildningstillfällen för att öka kunskapsnivån om rovdjur

Viltförvaltningsdelegationen (VFD) och de personer som ingår har varierande kunskaper och erfarenheter av rovdjursfrågor. Länsstyrelsen har i samband med VFDs sammanträden erbjudit en halvdag med kompetensutveckling inom aktuella områden. Teman har varit lodjur och vad som har betydelse för en bärkraftig lostam i länet, älgförvaltning och vargjakt.

VFD har även deltagit i en tvådagarsutbildning i Orsa Björnpark med bland annat EU-direktiv och lagstiftning kring rovdjur, skadeförebyggande åtgärder, lodjur och lodjursförvaltning

Informationsinsatser kring rovdjur och förebyggande åtgärder

Utöver de handläggare som har vilt- och rovdjur som sin huvudsakliga uppgift finns det handläggargrupper som i sina kontakter med bland annat tamdjursägare har behov av kunskap om rovdjur och skadeförebyggande åtgärder. Ett utbildningstillfälle anordnades där djurskyddshandläggare tillsammans med naturbevakare fick en genomgång av förebyggande åtgärder av Viltskadecenter. Dessutom genomfördes ett studiebesök på en gård där hundar användes som skydd mot rovdjur.

Kommunikation

Inom rovdjursarbetet är en tydlig och öppen kommunikation en mycket viktig faktor. Roddjursfrågan väcker mycket känslor och många har starka åsikter om hur rovdjursförvaltningen ska gå till. Det finns ett stort behov att informera allmänhet, berörda personer/organisationer och media om Länsstyrelsens verksamhet. En kommunikationsstrategi och kommunikationsplan för förvaltningen av rovdjur i Värmland har därför utarbetats.

För att öka öppenheten och möjligheten till insyn i rovdjursarbetet startades en "Rovdjursblogg" där Länsstyrelsens rovdjursansvarige kontinuerligt informerar om verksamheten.

Ett webbaserat system för rapportering av olika typer av rovdjursobservationer ("Rov-obs") har införts. Syftet är underlätta, och därigenom öka, inflödet av information om rovdjur i länet. Ambitionen är att i möjligaste mån återkoppla till den som lagt in informationen och på så sätt utveckla kontaktytan gentemot dem som är engagerade i vilt- och rovdjursfrågor.

En SMS-tjänst för inrapportering av fällda djur vid lo- och vargjakt har börjat användas i syfte att minska risken för överskjutning. Tjänsten fungerar så att i första hand jaktledare anmäler sig via webben, och direkt då ett djur fällt eller påskjutits går ett meddelande ut från Länsstyrelsen med information om detta, samt hur många djur som kvarstår av tilldelningen. Systemet har fungerat mycket bra, och inga överskjutningar har skett i länet vare sig under lo- eller vargjakten.

Insatser avseende organisationen av den nya rovdjursförvaltningen

Arbetet med bildandet av Viltförvaltningsdelegationen (VFD) pågick under våren, och den 19 april genomfördes det första sammanträdet med delegationen.

Därutöver har VFD har träffats vid ytterligare tre tillfällen. Då endast en ledamot per intresse har närvarorätt på sammanträdena har varje tillfälle innehållit en informationsdel där samtliga har närvarorätt och där aktuella teman tas upp av tjänstemän eller inbjudna föreläsare. Syftet med detta är att öka kompetensen inom delegationen och att ge tillfälle till diskussion vilket bedöms vara en viktig del i förankringsprocessen. VFD har även deltagit i en tvådagarsutbildning i Orsa Björnpark tillsammans med sina motsvarigheter i Dalarna och Gävleborg. De viktigaste frågorna som behandlats i VFD under året har varit förslag till miniminivå för antal familjegrupper av lodjur, där beslut om 17 familjegrupper fattades av en enig delegation, samt remisser rörande vargflytt respektive 2011 års vargjakt.

65. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet fortlöper.

Länsstyrelsen har under året påbörjat arbetet med översyn av de utökade strandskydden i länet. Värmland har för närvarande 589 namngivna objekt (sjöar och vattendrag) med utökat strandskydd. Då samtliga av dessa skydd endast är grundade på motiv gällande friluftslivet och dessa motiv i samtliga fall är mycket vagt motiverade är översynen tydligt efterfrågad.

Länsstyrelsen har beslutat sig för att se över samtliga sjöar och vattendrag i Värmland, för att se om det finns några vatten som idag inte har skydd men där det finns skäl att ge ett utökat skydd.

Översynen bygger på vägledningen från Naturvårdsverket som kom ut den 1 oktober. Utifrån denna vägledning har Länsstyrelsen beslutat sig för att låta följande motiv vara grunden för om en sjö eller ett vattendrag ska få utökat skydd:

- För sjöar eller vattendrag med stora ytor som faller inom naturreservat eller natura 2000 bör utvidgat strandskydd övervägas om inte skyddsbestämmelserna i sig bedöms ge ett tillräckligt skydd.
- Särskild bedömning om behov av utvidgat strandskydd inom samtliga riksintresseområden, särskilt områden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2-8 §§ samt områden med särskilda värden för friluftsliv eller allmänhetens tillträde
- Ekologiskt känsliga områden om de har en fysisk eller ekologisk koppling till vattnet och stranden.

Länsstyrelsen har kontaktat länets kommuner för att öka kunskapen om områden som är viktiga för friluftslivet i länet. Det diskuteras även att kontakta andra organisationer när det gäller dessa värden.

Hösten 2010 har Länsstyrelsen gått igenom det material som finns internt och utvärderat detta utifrån dess möjlighet att ligga till grund för ett utökat strandskydd, samt för att se om dess kvalitet och informationen om materialet är tillräckligt för att kunna användas.

Våren 2011 kommer Länsstyrelsen att genomföra analyser över Värmland för att se vilka sjöar och vattendrag som kan komma att vara aktuella för ett utökat skydd. Nuvarande planering medför att nya strandskyddsbeslut kommer att fattas i början av 2012.

Tabell 2.1: Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ²⁾
Naturvård och miljöskydd totalt ⁵⁾			
<i>varav</i> tillsyn av områdesskydd (515)	93 ⁴⁾	93	0
<i>varav</i> tillsyn av vattenskyddsområden (516)	41	1	1
<i>varav</i> tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	19	5	1
<i>varav</i> tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	-	3	
<i>varav</i> tillsyn av övrig provning avseende naturskydd (528)	11	1	
<i>varav</i> tillsyn av vattenverksamhet (535)	854 ³⁾	118	4
<i>varav</i> tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	111	53	4
<i>varav</i> tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565) ⁵⁾			
<i>varav</i> tillsyn av avfall och producentansvar (566) ⁵⁾			
<i>varav</i> tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567) ⁶⁾	11	10	0
<i>varav</i> tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	120	15	0
Summa	1 260	299	10

Kommentarer Tabell 2.1

1) Med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, det vill säga de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall avses inte tillsynsobjekt kommun eller kommunedel, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.

2) Brister som återrapporteras i tabellen avser brister i tillsynen där Länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

3) Siffran innefattar fasta dammanläggningar samt de verksamheter som ingått i Länsstyrelsens uppföljning av beslut om anmälningspliktiga vattenverksamheter.

4) Antal tillsynsärenden under året.

5) Tillsynen inom 565 och 566 sker samordnat med tillsyn enligt 555, därför anges inga separata antal tillsynsbesök.

6) Avser tillsyn enligt SFS 1999:381 Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, SEVESO.

Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,4	2,7
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,6	1,7
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	6 023	5 116
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,8	3,1
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	100	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Under året har ingen händelse klassats som ”extraordinär” i länet. Farhågan om att influensapandemin skulle orsaka allvarliga störningar i samhällsviktig verksamhet infriades inte, främst beroende på en framgångsrik vaccinationskampanj samt god allmänprevention.

De allvarligaste problemen under året orsakades av naturolyckor och brister i teknisk infrastruktur:

- Störningar i väg- och järnvägs kommunikation samt rasade tak till följd av snöfall/kyla
- Haveri på Karlstads huvudvattenledning vilken försörjer cirka 80 000 människor med dricksvatten
- Skyfall i Värmland skadade infrastruktur och annan egendom samt aktualiserar frågan om ansvarsfördelning mellan kommun, enskild och försäkringsbolag.

Prioriterade insatser

Länsstyrelsens verksamhet inom sakområdet har bland annat präglats av arbete i centrala projekt (start Styrel, driftsättning av Rakel, Översvänningsdirektivet), stöd till och samverkan med MSB (lednings-/referensgrupp LSO-tillsyn, Styrel inriktningsdokument med mera), dammbrottsanalys Klarälven, seminarium dricksvatten (med SLV), konsolidering av nya nätverk (Regional SamverkansFunktion CBRNE, evenemangssäkerhet med flera), övning med och utveckling av gränsråden samt stöd till kommunernas arbete enligt såväl lagen om skydd mot olyckor som lagen om extraordinära händelser.

Resultat

Inom arbetsområdet Risk och säkerhet har under året omsatts två tredjedelar av arbetsstyrkan vilket i hög grad påverkat möjligheterna till utveckling inom sakområdet. Trots detta har kraven enligt lag och förordning uppfyllts.

67. För att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting ska göra enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter, samt vilken förmåga kommunerna och landstingen har att verka vid en sådan händelse.

Länsstyrelsens uppföljning av kommunernas efterlevnad av lagen (2006:544) om "Kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap" sker genom besök i kommunen två gånger per mandatperiod. Mellanliggande år sker uppföljningen genom en enkät bland annat innefattande frågor om planer, utbildning/övning samt hur anslaget använts.

Samtliga kommuner har en risk- och sårbarhetsanalys som belyser risker inom egen verksamhet samt inom ramen för det geografiska områdesansvaret. Flera av kommunerna har behov att utveckla nästa steg av analyserna; att utforma en konkret planering för hur riskerna ska hanteras. Kommunerna har en plan för hantering av extraordinär händelse. I flera fall har planen reviderats under året.

I flera kommuner har planmässigheten inom området utvecklats vilket medför högre effekt av nedlagda ansträngningar. Förmågan att, med enkla medel och stark målfokusering, öva krishantering har stärkts under året.

Den övergripande slutsatsen av verkställd uppföljning är att länets kommuner bedriver en kompetent och effektiv verksamhet inom området. De största tillgångarna i arbetet är kunniga beredskapssamordnare, engagerade beslutsfattare samt förankringen i lokalsamhället. Därmed följs en tradition som har sina rötter i räddningstjänsternas arbete med risk och säkerhet. Förmågan att hantera kriser prövas många gånger per år i kommunernas ordinarie verksamhet och Länsstyrelsen bedömer att förmågan är god.

Bedömningen är att Landstinget i Värmland är likvärdigt med kommunerna när det gäller kompetens, planer och analyser.

68. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området Skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsens arbete med tillsynsbesök hos kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, sker enligt en tillsynsplan för 2010-2014. Under 2010 har Länsstyrelsen gjort tillsynsbesök hos två kommuner och ett räddningstjänstförbund. Fokus för tillsynen har legat på resultatet av de preciserade skyldigheterna brandskyddskontroll och räddningstjänst samt mål enligt handlingsprogram och egenkontroll. Tillsynsbesöken har planerats och genomförts i samverkan med Länsstyrelsen Örebro och Länsstyrelsen Uppsala. Utöver dessa besök har Länsstyrelsen följt upp och bevakat upplösningen av ett räddningstjänstförbund i länet samt gjort ett uppföljningsbesök gällande tre kommuner med gemensamt avtal om räddningstjänst.

Vid de tillsynsbesök vi har gjort kan vi konstatera att kommunerna och förbundet i allt väsentligt uppfyller intentionerna i Lagen om skydd mot olyckor. Generellt sett kan vi påpeka att länets handlingsprogram har förbättringspotential, vilket föranledde att länsstyrelserna i Värmland och Örebro under våren genomförde ett seminarium kring kommunala handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor, där kommunala politiker och tjänstemän bjöds in.

Sakområde Kulturmiljö

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,6	2,5
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,5	5,7
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	7 913	8 886
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	5,0	5,4
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

69. Länsstyrelserna ska:

- Kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsernas arbete och resultat inom verksamhetsområdet,
- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året för arbetet,
- redovisa de största svårigheterna under året för arbetet, samt
- redovisa de tre viktigaste samarbetsprojekten med andra verksamheter inom eller utanför länsstyrelsen under året.

Länsstyrelsens kulturmiljöarbete omfattar samråd, tillståndsprövning, tillsyn och vägledning inom 2, 3 och 4 kap. lag (1988:950) om kulturminnen, förvaltning av kulturresevat enligt 26kap. miljöbalken (1998:1088) samt fördelning av statsbidrag enligt förordning om bidrag till kulturmiljövård (1993:379). Utöver detta deltar sakområdet kulturmiljö bland annat i naturvårds-, lantbruks-, miljöskydds-, vatten-, plan- och infrastrukturärenden liksom i miljömålsarbetet. Kulturmiljöarbetet omfattar även viss samordning av den regionala kulturmiljövården liksom information och kunskapsförmedling samt deltagande i nationella nätverk för kulturmiljövård.

Årets viktigaste prioriteringar och insatser

Under året har tillsynen av länets kyrkor, byggnadsminnen och bidragsobjekt ökat. Tillsynsmetoderna har varit av såväl vägledande, förebyggande som kontrollerande art. Huvuddelen av tillsynen har varit ärenderelaterad med besiktning på plats, exempelvis slutbesiktningar, medverkan vid kontraktsprostvisitationer, ökad kontakt med församlingar och nätverksträffar med byggnadsminnesägare, samt granskning av inkomna slutrapporter. Resultatet av tillsynen avspeglas i ett ökat antal tillståndsansökningar.

Vid tillståndsprövning och bidragsgivning har stor vikt lagts vid att öka tillgängligheten till länets kyrkor och offentliga byggnadsminnen, samt bevarandet av äldre värmländsk byggnadstradition till exempel skiffertak och de unika tidigindustriella lämningarna i östra Värmland och Borgvik. Såväl tillståndsprövning som bidragsgivning har bidragit till ökad måluppfyllelse av de nationella miljömålen; God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan. I länets kyrkor pågår en omfattande konvertering till nya mer energisnåla värmesystem.

Länsstyrelsen håller på att arbeta fram en Kulturmiljöstrategi för Värmlands län. Arbetet görs i en omfattande dialog om kulturarvet och framtiden som involverar företrädare på lokal och regional nivå. Den kommer att beskriva vår vision, verksamhetsidé, övergripande mål och strategiska områden att utveckla. Dess övergripande mål är att samla de goda krafter som vill och kan hävda

det värmländska kulturarvet som en angelägen resurs i samhällsutvecklingen. Strategin ska fungera som en plattform för helhetssyn och samverkan. Den kommer att ta avstamp i de nationella målen för kulturmiljöpolitiken och kulturmiljövården och kommer teckna en bild av hur vi kan föra ny kraft till arbetet med att förvalta och utveckla länets kulturmiljövården till ett föredömligt hållbart och levande kulturarv. Regional samsyn och samverkan är en viktig förutsättning för att binda samman och omsätta de nationella målen i den värmländska vardagen.

Riksintressanta kulturmiljöer och kulturresevat hör till länets mest värdefulla kulturmiljöer. Vi har under året ägnat stor omsorg åt de kommunala översiktsplanernas behandling av riksintresseområden för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen har granskat ett 20-tal kommunomfattande eller fördjupade översiktsplaner och har i flera fall påtalat oklarheter och otydligheter i kommunala ställningstaganden och förhållningssätt gentemot de riksintressevärden och statliga anspråk Länsstyrelsen har att bevaka.

För att förbättra kunskapsunderlaget avseende riksintresseområdena inför kommande översiktsplanarbete har Länsstyrelsen under 2010 ekonomiskt stöttat och personellt samarbetat med Karlstads, Munkfors och Sunne kommuner. Arbetet har inneburit information och förtydligande av de nationella kulturvärdena med upprättande av fördjupade och uppdaterade värdebeskrivningar, översyn av geografiska avgränsningar och bildande av arbetsgrupper för det kommunala kulturmiljöarbetet. Sammanlagt åtta riksintresseområden har på detta sätt granskats och bearbetats för att ligga till grund för beslut hos Riksantikvarieämbetet och Boverket.

Den löpande ärendehandläggningen av arkeologiärenden har under året starkt förskjutits åt skogsärenden. Denna kategori har ökat med cirka 75 procent under sommaren och hösten vid en jämförelse från samma tid 2009. De uppdragsarkeologiska ärendena har fortsatt varit få under året. Något av ett tredebrott ser vi inom kategorin samråd gällande markförläggning av elledningar. Dessa har under året minskat jämfört med tidigare år. En grupp ärenden som ökat under 2010 är åtalsanmälningar. I samband med RAÄ:s projekt rörande åtalsanmälningar har Länsstyrelsen tagit del av Åklagarmyndighetens beslut rörande de anmälningar som Länsstyrelsen gjort till åklagare sedan 2000. Avsikten är att följa upp anmälningar som lagts ned och motiven till detta. Resultatet förväntas leda till en effektivare handläggning hos Länsstyrelsen avseende framtida åtalsanmälningar .

Arbetet med fornvårdsprojektet har fortsatt vilket resulterat i att ett slutligt urval av fornlämningar för vård har tagits fram och att samtliga skötselplaner färdigställts för dessa. Skötselplanerna har kommunicerats både internt och med berörda markägare för godkännande och underskrift. Ett resultat i arbetet med skötselplaner och markägaravtal är en ökad intern kunskap om respektive fornlämning både administrativt och operativt. Ytterligare ett resultat är den ökade kontakten med allmänheten och vad detta kan leda till i form av delaktighet och kunskapsuppbyggnad. Inom det löpande arbetet med fornvården har några områden prioriterats extra under 2010, Borgviks industriminne, informationsinsatser vid ett gravfält integrerat i en ny park i Grums kommun och fortsatta vårdinsatser för att på bästa sätt bevara en hållristningslokal på Värmlandsnäs, Säffle kommun. Länets runstenar har också varit ändamål för en fördjupad översyn i samarbete med Riksantikvarieämbetets runexperter.

Kulturmiljöfunktionen har fortsatt prioritera ett tvärsektoriellt arbetssätt internt och deltagit i många skilda arbetsgrupper för att få med ett kulturmiljöperspektiv tidigt i processen. Funktionen finns representerad i planberedningen, infragruppen, vindkraftsgruppen, vattenfrågor, samrådsärenden, elkoncessioner, klimatarbetet mm. Den interna vinsten är större medvetenhet om lagstiftningen och att skilda intressens på ett tidigt stadium har möjlighet att lyfta olika frågor och därmed ge en bättre helhetsbild. Länsstyrelsen kan också genom detta arbetssätt öka tydligheten och servicen gentemot allmänheten bla genom att kunna leverera yttranden och

underrättelser samlat från olika enheter. En svårighet med det tvärsektoriella arbetet är den interna samordningen. Olika ärendegrupper och lagstiftningar har skilda krav på handläggningstider och har behov av olika underlag för handläggningen i ett ärende.

Största utmaningarna under 2010

Länsstyrelsen Värmland har under år 2010 haft en cirka 75 procentig ökning av ärenden gällande avverkning och förnygring av skog. Detta har i vissa fall lett till långa handläggningstider och större andel byråmässigt utförda underrättelser. Dock har den ökade andelen skogsärenden resulterat i förhöjd kunskap om länets fornlämningsbild då ett antal nypåträffade lämningar registrerats. Det har även fått till följd att exempelvis tillsynsarbetet har fått stå tillbaka för den löpande ärendehantering.

Viktiga Samarbetsprojekt under 2010

Länsstyrelsen deltar i flera externa nätverk mellan olika mellansvenska länsstyrelser. Hit hör bland annat nätverk för handläggning av arkeologi-, byggnadsvårds- och kulturresevärsärenden.

Mer omfattande arbete har skett inom följande externa projekt.

Miljömålsprojekt "Kulturmiljöinformation till skogsbruket".

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har tillsammans med en referensgrupp från Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsens centralt genomfört projektet. Projektet har gjort en betydande informationsinsats till skogsbolag och övriga berörda inom skogsnäringen gällande Kulturminneslagen, KML och skogliga frågor. Vi ser redan en positiv effekt i vår kontakt med aktörerna i form av ökad medvetenhet och delvis nytt intresse för hur olika frågor kan lösas i samband med planering av skogsbruk.

Finnskogsprojektet

Länsstyrelsen ingår som medfinansierare i Finnskogsprojektet "En levande finnskog- vårt felles ansvar" för framtagande av informationsmaterial och upprättande av byggnadsvårdsplaner kring den skogsfinska bebyggelsen. Projektet pågår i tre år, från 2008 till 2011, och är ett samarbete med Värmland, Dalarna och Hedmarks fylke med EU-finansiering genom Interreg Sverige-Norge. Övriga medfinansierare är Torsby kommun, Sunne kommun, Arvika kommun, Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Region Värmland. Projektet består av tre delprojekt: Kunskapsuppbyggnad, Kulturturism och Entreprenörskap samt Slutrapportering och Förankring. Interregprojektet som helhet omfattar inventering, seminarier, workshops samt insatser inriktade till bland andra boende och entreprenörer. Syftet med projektet är att skapa en levande Finnskog med attraktiva livsmiljöer, där skogsfinska byggnader och kulturmiljöer utgör en resurs. För att förstärka den skogsfinska turismpotentialen och besöksmålens attraktionskraft kommer ett informationsmaterial i form av en publikation att tas fram.

Bergslagssatsningen

Länsstyrelsen deltar sedan starten 2006 i Bergslagssatsningen, en nationell långsiktig satsning och nätverk mellan länsstyrelserna i T-, U-, W-, X- och S-län, regionförbunden i samma län, Riksantikvarieämbetet och KTH med Intresseföreningen Bergslaget i Falun som samordnare, för att förvalta och utveckla det industriella kulturarvet i Bergslagen, stärka samverkan mellan olika besöksmål, öka attraktionskraften och besöksantalet och därmed främja regionens sysselsättning

och tillväxt. Den nu pågående etapp 2 av Bergslagssatsningen Kultur och Turism fokuserar kring behovsanpassade insatser för besöksmålsutveckling som tillgänglighet och värdskap/affärsutveckling vid bland annat Långban i Filipstads kommun.

Vi har under året arbetat aktivt i satsningens styrgrupp och deltagit i workshops om kulturturistisk metodutveckling som ”Att förmedla och försälja Bergslagens industriarv” och ”Samverkan som framgångsfaktor” men har också deltagit i seminarier om Modernismens arkitektur i Bergslagen, Måltid Bergslagen och Trädgård Bergslagen. Under året har också planeringen av Bergslagssatsningens tredje etapp åren 2011 – 2013 med fokus på entreprenörskap utförts.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	11 466	11 314	11 251
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	66	66	66
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	100	100	100
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	41	41	41
<i>yta (ha)</i>	9 750	7 800	7 800
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
<i>yta (ha)</i>	457	457	457
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	0,0	0,0	0,0

Kommentarer Tabell 5.1

Ytan för riksintresseområden har granskats och kontrollmätts. Felaktigheter i tidigare års uppgifter har föranlett ändring i redovisningen för 2010-12-31.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2010	2009	2008
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 504 000	9 619 999	10 743 687

Sakområde Folkhälsa

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,1	2,2
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,0	7,1
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	4 285	10 625
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	2,7	6,4
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	9 514	13 114

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Kommentar: Sakområdet omfattade 2009 även verksamheter som sedan 1/1 2010 handläggs av Socialstyrelsen. Jämförbara data från 2009 avseende folkhälsa är; årsarbetskrafter män: 1,8, årsarbetskrafter kvinnor 3,7, verksamhetskostnader 4 771 tkr, andel av totalt 3,0%.

Länsstyrelsen bedriver inom området Folkhälsa en mycket bred verksamhet. Vi har direkta uppdrag som rör ANDT, kvinnofrid och verksamhet med personligt ombud förutom att vi beaktar folkhälsomålen i andra verksamheter som t.ex. samhällsplanering och regional utveckling. Vi redovisar några delar.

Samhällsplanering

Folkhälsofrågor tas upp i all fysisk samhällsplanering även om rubriken sällan finns med i Länsstyrelsens yttranden. I stället beaktas frågorna i den allmänna bedömningen av områdets lämplighet med avseende på en rad aspekter enligt Plan- och bygglagens 2 kap såsom de boendes hälsa och säkerhet, risken för olyckor, översvämning och erosion, god trafikmiljö, tillgång på parker och andra grönområden etc.

Länsstyrelsen har testat hälsokonsekvensbeskrivningar (HKB) på en fördjupad översiktsplan (samrådsskede november 2009). Metoden eller matrisen innehöll andra parametrar än vad Länsstyrelsen normalt behandlar i till exempel en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Delaktighet och inflytande i samhället, ekonomisk och social trygghet, trygga och goda uppväxtvillkor, ökad hälsa i arbetslivet, sunda och säkra miljöer och produkter och ökad fysisk aktivitet har bedömts. En ökad insikt om vad folkhälsa innefattar har resulterat i fler synpunkter på samrådsförslaget av den fördjupade översiktsplanen och bidragit till att ett bostadsområde ifrågasatts i Länsstyrelsens samrådsyttrande. Bostadsområdet har utgått från den antagna planen.

Personligt ombud

Länets tio personliga ombud (PO) samordnas i en organisation med en verksamhetschef och Karlstads kommun som värdkommun. Länsstyrelsen fördelar statsbidrag till verksamheten, följer och stödjer vid behov. Verksamheten leds av en grupp bestående av kommunala företrädare, Landstinget i Värmland, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och intresseorganisationer.

Under året har gruppen PO bland annat genomgått utbildningar såsom motiverande samtal, genomfört gemensamma studiebesök och anordnat en regionkonferens för området mellansverige. Verksamheten inför från och med år 2010 ett uppföljande samtal med avslutade klienter, vilket analyseras. Detta upplever vi, liksom de, som ett steg i att ytterligare förbättra kvaliteten på arbetet.

Kvinnofrid

Länsstyrelsen Värmland har valt att förena arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål till ett område som vi kallar Kvinnofrid. På så sätt kan vi vid varje tillfälle som något av områdena nämns lyfta hela problematiken.

Det är ytterst en fråga om mänskliga rättigheter och mäns våld mot kvinnor definieras av Världshälsoorganisationen (WHO) som ett utbrett folkhälsoproblem.

Under året har Länsstyrelsen samverkat med Ungdomsstyrelsen inom området Gift mot sin vilja.

För att underlätta att kunskapen ska kunna spridas inom länet har Länsstyrelsen valt att utbilda Resursteam heder och Resursteam prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Länsstyrelsen har den samordnande rollen och följer den nationella kunskapsutvecklingen.

Genom att förmedla olika utvecklingsmedel, Mäns våld mot kvinnor, förebygga hedersrelaterat våld och förtryck och lokal samverkan har Länsstyrelsen kunnat lyfta olika utvecklingsmöjligheter och sett till regionens behov av kunskap och metodutveckling. Ett gott exempel är satsningen på en krismottagning för våldsutsatta kvinnor samt män som utövar våld, vilket är ett samarbete mellan våra fyra kommuner i norr.

Tillsynsarbetet beskrivs i den årliga verksamhetsplanen för Regional Utveckling. Under året utfördes tillsyn av arbetet inom fyra kommuner. Tillsynsverksamheten följs upp kontinuerligt av Länsstyrelsen.

Alkohol- och tobaksfrågor

På Länsstyrelsen arbetar en handläggare med alkohol- och tobaksfrågor (heltid) men ansvar för bland annat tillsynsfrågor. Länsamordnaren för ANDT är också förtrogen med detta arbetsområde – många verksamheter från de preventiva insatserna och från tillsynsarbetet tangerar varandra.

Under året anordnade Länsstyrelsen ett flertal utbildningstillfällen både inom alkohol- och inom tobaksarbetet. Vi har under året bedrivit två nationella projekt – Ansvarsfull alkoholserving och Ingen rök utan eld i Värmland. De flesta utbildningsinsatserna har anordnats inom ramen för dessa projekt. Som exempel kan nämnas Ansvarsfull tillståndsgivning, Ansvarsfull alkoholserving, utbildning i medieträning och utbildning i tobakslagen. Rådgivning via telefon och e-post förekommer kontinuerligt.

Vi har tillsammans med länets kommuner genomfört tematiskt tillsynsarbete beträffande tobakstillsyn. Alla kommuner deltog i tillsynsinsatserna.

Under året utförde vi även tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen i sju kommuner (Karlstad, Forshaga, Hammarö, Storfors, Årjäng, Säffle och Eda). Följande områden granskades enligt alkohol- och tobakslagen; kommunens tillståndsprövning, tillsyn över serveringstillstånd, öl klass II, tobaksförsäljning och rökfria miljöer.

I de flesta fall fann Länsstyrelsen efter genomförd tillsyn att kommunernas verksamheter inom alkohol- och tobaksområdet fungerade effektivt. Deras arbete med alkohol- och tobaksfrågor bedrevs aktivt och ambitiöst. Detta betyder att de flesta kommunerna inte behövde ta emot kritik. Vid två fall kunde Länsstyrelsen konstatera att kommunernas verksamhet inom detta arbetsområde var bristfällig. Detta berodde mestadels av att alkohol- och tobaksfrågor inte hade någon högre prioritet inom dessa kommuner. Bristerna påtalades och Länsstyrelsen lämnade även

synpunkter och rekommendationer till förbättringar. En uppföljning av dessa kommer att ske under 2011. Några exempel av Länsstyrelsens rekommendationer som kan nämnas är bland annat upprättandet av skriftlig tillsynsplan, ökade antal av praktiska tillsynsbesök på restauranger och tobaksförsäljningsställen, närmare samarbete med andra myndigheter och ökade insatser inom utbildning av restaurangbranschen i metoden Ansvarsfull alkoholservice. Länsstyrelsen var och är beredd på att erbjuda råd, stöd och praktisk hjälp för att åstadkomma en positiv förändring i dessa kommuner.

Länsstyrelsen deltog även i flera praktiska tillsynsbesök tillsammans med kommuner och andra myndigheter, bland annat under Svenska Rallyt i Hagfors kommun.

Tobaksfrågorna fick en framträdande roll under året. Länsstyrelsen och de värmländska kommunerna granskade över 60 tobaksförsäljningsställen i länet. Dessa besök genomfördes utifrån metoden tematisk tillsyn, som innefattade en genomgående kontroll av egentillsynsprogram (numera egenkontrollprogram), personalens försäljningsrutiner och iakttagande av gällande lagstiftningen, tobaksdekalerna, marknadsföringen, prissättningen samt produktkontroll för att upptäcka eventuell försäljning av illegala (smuggling) tobaksvaror. Utifrån tidigare insatser och resultat från året 2009, som exempelvis provinköp, kunde man konstatera efter genomförda tillsynsbesök att en allmän förbättring hade ägt rum. Flera butiker och affärskedjor hade uppdaterat sina rutiner för att bland annat begränsa tillgängligheten av tobaksvaror till minderåriga. Denna tillsynsmetod visade sig vara ett enkelt och effektivt sätt att arbeta. Dessa tillsynsbesök kommer att fortsätta även under år 2011.

Länsstyrelsen län spelade en mycket aktiv roll på utbildningsområdet under året. Tillsammans med värmländska kommuner och Länsstyrelsen i Örebro län anordnades sex stycken utbildningstillfällen i Ansvarsfull alkoholservice, som riktades mot restaurangpersonalen och kommunala beslutsfattare. Även insatser inom medie- och tobaksutbildningar genomfördes. Dessa utbildningsinsatser tillsammans med samverkan med andra myndigheter samt Länsstyrelsens ökade antal tillsynsbesök, både beträffande tillsyn av kommuner och praktiska tillsynsbesök ute på fältet, kan vara en förklaring till de goda resultaten som Länsstyrelsen kunde upptäcka under besöken hos kommunerna.

Länsstyrelsen har ökat antalet tillsynsbesök över kommunerna samt utvecklat tillsynsmetoder (tematisk tillsyn inom tobakstilltillsynsarbete). Det är svårt att uttala sig om någon omedelbar effekt, men Länsstyrelsen har blivit synligare och kommunerna verkar uppskatta den direkta dialogen och samarbetsformen mellan myndigheterna. Kommunerna hör av sig för att få råd i större utsträckning än tidigare.

Kommunerna tillämpar följande metoder i sin tillsyn:

- Ansvarsfull alkoholservice
-
- Tematisk tillsyn (tobak)
-
- Samarbete över kommungränserna
-
- Polismyndighetens egna tillsynsinsatser

Länsstyrelsen bedömer att samarbetet mellan kommunerna och Länsstyrelsen överlag är mycket gott. Länsstyrelsen och Polismyndigheten samverkar inom tillsynsinsatser (praktiskt tillsynsarbete samt utbildningsinsatser inom polisen). Länsstyrelsen har också en referensgrupp inom ANDT med frivilligorganisationer på länsnivå som träffas 2 gånger per år.

Länsstyrelsen uppfattar samarbetet med Statens Folkhälsoinstitutet som mycket gott. FHI har visat stöd och gett råd gällande de två nationella projekten som Länsstyrelsen har arbetat med. Vi är angelägna om ett fortsatt gott samarbete med FHI.

Länsamordning inom det förebyggande arbetet inom alkohol, narkotika, dopning och tobaksområdet (ANDT)

Utöver regleringsbrevet och de nationella handlingsplanerna som styrdokument finns i länet ett alkohol- och drogpolitiskt länsdokument för åren 2005-2010 som har antagits av regionförbund, länsstyrelse, landstinget och polismyndigheten. Sedan 1998 finns i länet en *Länssamverkansgrupp för alkohol- och drogfrågor* med deltagare från ovan nämnda myndigheter samt Brottsförebyggande Centrum. Denna grupp har under året kompletterats med representanter från Tullverket, Trafikverket och Värmlands Idrottsförbund. Gruppen har träffats vid fyra tillfällen under året.

För att ytterligare lyfta vikten av det alkohol- och drogförebyggande arbetet bildades 2009 en styrgrupp med representanter från högsta ledningsnivå på berörda myndigheter, *Samhällsråd Värmland*. Denna grupp är också styrgrupp för förebyggande insatser mot grov organiserad brottslighet. Gruppen har träffats två gånger under året. Det förebyggande arbetet i Värmland har starkt fokus på att få till en långsiktig och hållbar struktur i länet för förebyggande insatser. I nästan alla kommuner finns idag styrgrupper för arbetet och samordningsfunktioner för alkohol- och drogförebyggande insatser. Det är endast två kommuner som fortfarande har dessa samordningsfunktioner delfinansierade med utvecklingsmedel.

Det finns också två referensgrupper för arbetet i länet, en med frivilligorganisationer och en med politiska representanter från alla länets kommuner och landstinget som under året har träffats vid ett tillfälle.

Följande tre utbildningsdagar har planerats och genomförts : 17 maj – Narkotika konferens, 30 september – Ungdomar, alkohol, droger och trafik 9 november – Barn och ungas psykiska hälsa, 19 oktober - Fördjupningsutbildning för barngruppsledare.

Tre större projekt har pågått under året:

Skolan förebygger

För år 2010 fick Länsstyrelsen extra resurser för att förstärka insatserna inom Skolan förebygger som i Värmland pågått sedan år 2006. De extra medlen har använts till en lokal resursperson som anlätats för att kartlägga vad som pågår inom ANDT-området i länets skolor, besöka skolledningsgrupperna för att aktivt sprida kunskap om sådana insatser som i grund- och gymnasieskolan kan förebygga och reducera elevers bruk av alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobak.

Tobaksprojekt

Inom ett av de två tobaksprojekt vi beviljats extra medel av FHI för 2010, anlätades en lokal resurs på cirka 25 procent för att kartlägga vad som pågår inom tobaksområdet och vilket behov av fortbildning som finns inom området.

Småkommuners förebyggande arbete mot narkotika och alkoholskador

Denna satsning är ett samarbete mellan 22 kommuner i Värmlands och Örebro län, polismyndigheterna och länsstyrelserna. Utvecklingsarbetet har pågått sedan 2006 och syftet är att utveckla och förbättra det förebyggande arbetet enligt principen att ”tillsammans är vi starkare”. Projektet får ekonomiskt stöd från Statens folkhälsoinstitut. Satsningen har tre utvecklingsområden: Tillgänglighetsbegränsning av alkohol och narkotika, Utveckling av föräldrastöd samt Informationsinsatser .

Arbetet att begränsa tillgången på alkohol och narkotika kräver en väl utvecklad samverkan. Kommunerna har tillsammans med länsstyrelserna och polisen utarbetat strategier och rutiner för hur man ska begränsa tillgängligheten och sedan inlett ett samarbete över läns- och kommungränser. Arbetet med att begränsa tillgängligheten har intensifierats bland annat genom att Kronobergsmodellen nu tillämpas i samtliga kommuner. Arbetet att begränsa tillgången omfattar också andra insatser som till exempel Ansvarsfull alkoholservice. Deltagande kommuner arbetar efter genomförandeplaner som de tagit fram utifrån lokala kartläggningar inom de tre utvecklingsområdena. Kommunernas genomförandeplaner finns att läsa på webbplatsen drogfrittvarmland.nu.

Samordnarna i de medverkande kommunerna har genomgått flera medieutbildningar och bildat en styrgrupp bestående av några kommunala samordnare. Styrgruppen har tagit fram en kommunikationsplan och en mediebänk med bilder och texter som kan användas i annonser, debattartiklar och i kontakter med journalister. I samband med skolavslutningen har bio-, tv- och biospotar spelats, affischer satts upp på stortavlor, informationsbrev har skickats till föräldrar med samma budskap i alla kommuner i Värmland och Örebro län att Stoppa langningen. Målgruppen för kampanjen var föräldrar och unga vuxna. Se webbplatsen stoppalangningen.info. Denna kampanj har resulterat i att polisen fått ta emot betydligt fler tips om langning till minderåriga än tidigare år.

En central aktivitet inom satsningen är Lokadagarna som arrangeras varje år i oktober. Här träffas politiker, samordnare, poliser och skolledare från de medverkande kommunerna. Syftet med Lokadagarna är att skapa ett forum för kunskapsförsörjning, erfarenhetsutbyte och fördjupad samverkan över kommun-, läns-, myndighets- och organisationsgränser.

Länssamordnarfunktionen har varit Länsstyrelsens representant i nätverket SeMig som arbetar för att synliggöra barn i riskmiljöer. Detta nätverk består av representanter från både offentlig verksamhet och frivilligorganisationer. Vecka 47 genomfördes för tredje året en uppmärksamhetsvecka för att synliggöra barn i riskmiljöer. Flera kommuner visar upp sina gruppverksamheter eller på annat sätt uppmärksammar målgruppen. Nätverket deltog i en monter på bokmässan och arrangerade en heldag om anmälningsplikten.

Länssamordnarfunktionen har tillsammans med Statens Folkhälsoinstitut stöttat Karlstads Universitet för att få igång alkohol- och drogförebyggande insatser på universitet.

Länssamordnarfunktionen har föreläst om nulägesbilden inom alkohol- och drogproblematiken och om förebyggande insatser inom området vid följande konferenser:

- För rektorer i samband med SET-utbildningar inom Skolan förebygger
- Konferens om våldtäkt anordnad av Nätverket Mitt ibland oss
- Två tillfällen inom projektet Från kunskap till praktik som handlar om att implementera de nationella riktlinjerna för missbruk i länet
- CAN-dagen i Stockholm

I maj besökte en delegation från Statens folkhälsoinstitut Länsstyrelsen för att få en bild av hur vi arbetar med ANDT och förebyggande insatser. Länsstyrelsen fick mycket beröm för sättet att bedriva arbetet inom både länssamordningen och tillsynsarbetet.

Länssamordnaren har mycket nära samverkan med projektledaren för ansvarsfull alkoholservering och andra funktioner som arbetar med social hållbarhet på Länsstyrelsen. Länssamordnarfunktionen har suttit med i Landstingets drogprenativa arbetsgrupp för att ta del av vad som görs inom landstinget inom ANDT-området samt sprida kunskap om vad som görs inom länssamordnaruppdraget

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	3 350	3,1
<i>varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)</i>	2 643	2,0
<i>varav Fördelning av statsbidrag (704)</i>	115	0,1
<i>varav Alkohol- och tobaksärenden (705)</i>	592	1,0
<i>varav alkoholärenden</i>	355	0,6
<i>varav tobaksärenden</i>	237	0,4
Totala kostnader (inkl. OH)	4 285	

Kommentarer Tabell 6.1 Under verksamheten Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700) finns främjande insatser inom socialpolitik och folkhälsoområdet redovisade.

71. Länsstyrelserna ska i enlighet med anvisningar från Statens folkhälsoinstitut (FHI) redovisa hur de har utövat tillsyn enligt alkohollagen (1994:1738) och tobakslagen (1993:581), vilka åtgärder som vidtagits för att skärpa den kommunala tillsynen samt resultaten av detta arbete.

Tillsynsarbetet beskrivs i den årliga verksamhetsplanen för Regional Utveckling. För 2010 planerades tillsyn av arbetet inom minst fyra kommuner. Tillsynsverksamheten följs upp kontinuerligt av enhetschef.

På Länsstyrelsen arbetar en handläggare för alkohol- och tobaksfrågor (heltidstjänst) som bland annat ansvarar för tillsynsfrågor. Länsamordnaren för ANDT är också förtrogen med detta arbetsområde – många verksamheter från de preventiva insatser och från tillsynsarbete tangerar med varandra.

Under året anordnade Länsstyrelsen ett flertal utbildningstillfällen både inom alkohol- och inom tobaksarbetet. Länsstyrelsen har under året bedrivit två nationella projekt – Ansvarsfull alkoholserving och Ingen rök utan eld i Värmland. De flesta utbildningsinsatserna har anordnats inom ramen för dessa projekt. Som exempel kan nämnas Ansvarsfull tillståndsgivning, Ansvarsfull alkoholserving, utbildning i medieträning och utbildning i tobakslagen. Rådgivning via telefon och mail förekommer med jämna mellanrum.

Länsstyrelsen har tillsammans med länets kommuner genomfört tematiskt tillsynsarbete beträffande tobakstillsyn. Alla kommuner deltog i tillsynsinsatserna.

Under året utförde Länsstyrelsen tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen i sju kommuner (Karlstad, Forshaga, Hammarö, Storfors, Årjäng, Säffle och Eda). Följande områden granskades enligt alkohollagen och tobakslagen: kommunens tillståndsprövning, tillsyn över serveringstillstånd, öl klass II, tobaksförsäljning och rökfria miljöer.

Länsstyrelsen har ökat antalet tillsynsbesök över kommunerna samt utvecklat tillsynsmetoder (tematisk tillsyn inom tobakstillsynsarbete). Det är svårt att uttala sig om någon omedelbar effekt, men Länsstyrelsen har blivit synligare och kommunerna verkar uppskatta den direkta dialogen och samarbetsformen mellan myndigheterna. Kommunerna hör av sig för att få råd i större utsträckning än tidigare.

Kommunerna tillämpar följande metoder i sin tillsyn:

- Ansvarsfull alkoholserving
- Tematisk tillsyn (tobak)
- Samarbete över kommungränserna
- Polismyndighetens egna tillsynsinsatser

Länsstyrelsen bedömer att samarbetet mellan kommunerna och Länsstyrelsen överlag är mycket gott. Länsstyrelsen och Polismyndigheten samverkar inom tillsynsinsatser (praktiskt tillsynsarbete samt utbildningsinsatser inom polisen). Vidare har Länsstyrelsen en referensgrupp inom ANDT med frivilligorganisationer på länsnivå som träffas 2 gånger per år.

Länsstyrelsen uppfattar samarbetet med Statens Folkhälsoinstitutet som mycket gott. FHI har visat stöd och gett råd gällande de två nationella projekten som Länsstyrelsen har arbetat med. Länsstyrelsen är angelägen om ett fortsatt gott samarbete med FHI.

Sakområde Jämställdhet

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,1	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,1	1,2
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 487	1 381
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,9	0,8
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	622	380

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Enligt länsstyrelseinstruktionen § 5:1 ska länsstyrelsen integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor. Jämställdhetsintegrering av länsstyrelsens verksamheter sker enligt gällande instruktion och Länsstyrelsens handlingsplan för arbetet. Handlingsplanen inryms i Länsstyrelsens plan för arbetet med Mänskliga rättigheter. Årets arbete har främst handlat om vardagsnära metodstöd och kompetensutvecklingsinsatser för Länsstyrelsens personal.

För att stärka Länsstyrelsens jämställdhetsintegrering inom det regionala tillväxtarbetet, har jämställdhetsdirektören tillsammans med kollega på länsstyrelsen i Örebro län genomfört en tre dagars, bas-, metod- och workshopsutbildning för chef och medarbetare inom enheten för regional utveckling och medarbetare från Länsstyrelsen i Örebro (20 personer). I utbildningen användes metodutvecklingsverktygen Genus-swot och 4R. Genusswoten har under året utvecklats av en grupp jämställdhetssakkunniga tillsammans med projektstödjare i projekt ESF-Jämt. Metoden Genusswot visade sig vara användbar för medarbetarna på enheten. Eftersom deltagarna under utbildningen arbetade ”i skarpt läge” med egna pågående projekt- och stödansökningar, bedöms utbildningen ha underlättat för medarbetarna att rutinemässigt implementera ett jämställdhetsperspektiv i ärendehantering.

Inom området Våld i nära relation har Länsstyrelsen fördelat utvecklingsmedel till projekt inom kommuner som stärker stödet till *våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld*. Det har under året även funnits utvecklingsmedel att fördela inom området *lokal samverkan Kvinnofrid*. Även inom området *hedersrelaterat våld och förtryck* har Länsstyrelsen förmedlat utvecklingsmedel till förebyggande verksamhet.

Under hösten har studiebesök företagits hos några projekt. I uppdraget *våld i nära relationer* ingår att fortbilda varför Länsstyrelsen anordnade en konferens i oktober om våldsutsatta funktionshindrade kvinnor med cirka 100 deltagare.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till och samordnar ett nätverk av kommunala tjänstemän (*Resursteam Heder*) som fungerar som ”konsulter” i enskilda frågor för andra myndigheter och ideella organisationer men också föreläser inom området. Resursteamet är även bas i Rädda Barnens projekt att nå ut till högstadie- och gymnasieskolor i länet med rättigheten att själv få välja. Resursteamet fick medel till en studieresa till Syrien april där man fick träffa representanter för motsvarande myndigheter och diskutera mänskliga rättigheter och hedersrelaterat våld och

förtryck. Representanter för kvinnoföreningar i Syrien har nu av landshövdingen bjudits in att besöka oss till sommaren. Studieresan har sammanfattats i en rapport. Resursteamet träffas två gånger per halvår för fortbildning och erfarenhetsutbyte. Vid en konferens i september sammanställdes rapporten och vid en konferens i november deltog RFSL:s rådgivning i Skåne varvid deltagarna fick bjuda in ytterligare kollegor. Resursteamet har under hösten haft en konferens tillsammans med Landstingets genomförandegrupp Våld i nära relationer vilken behandlade problem kring riskbedömningar.

Under november anordnade Ungdomsstyrelsen en konferens i samarbete med Länsstyrelsen under temat *Gift mot sin vilja*. Trots kort anmälningstid hade konferensen cirka 100 deltagare vilket Länsstyrelsen tolkar som att vi har väl upparbetade och fungerande nätverk inom området.

Inom området *Prostitution och Människohandel för sexuella ändamål* har uppdraget varit att sprida kunskap till myndigheter och ideella samt till de olika branscherna som taxi, hotell och restaurang. Länsstyrelsen anordnade i november, i samarbete med Svenska kyrkan, en konferens till allmänheten om området. Som ett led i att skapa en god förvaltningskultur (etos) anordnade Länsstyrelsen i november en halvdag för all länsstyrelsepersonal om prostitution. Tanken var dels att visa den mångfald av uppdrag som Länsstyrelsen har och dels visa att prostitution finns närmare än vi tror och att vi kan vara med och påverka genom vårt förhållningssätt.

Resursteam prostitution och människohandel för sexuella ändamål utbildades i början av året och ska finnas till för kollegor och även kunna sprida kunskap. Länsstyrelsen samordnar teamet och bjuder in till möten två gånger per halvår för fortbildning och erfarenhetsutbyte. Resursteamet har exempelvis mött representant för PRIS (Prostituerades revansch i samhället) och representant för Kriminalvårdens projekt bland kvinnliga interner.

Landshövdingen har i både Länsstyrelsens insynsråd och i Samhällsråd Värmland (styrgrupp med representanter från berörda myndigheter för förebyggande insatser mot bland annat grov organiserad brottslighet) aktualiserat området för att få fokus på en del av den organiserade brottsligheten. Två studerande vid Karlstads universitet gör en kartläggning i länet inom området prostitution och människohandel för sexuella ändamål i form av en C-uppsats vilken beräknas vara klar vid årsskiftet.

I och med att sakområdet jämställdhet sedan årsskiftet 2009/2010 hör till enheten för regional utveckling har samverkan och samarbetet med det regionala tillväxtarbetet utvecklats. Bland annat gäller detta inom Kvinnors företagande och samverkan med Region Värmland. Under året har denna samverkan utvecklats när det gäller jämställdhetsperspektivet inom RUP:s insatsområden och strategier. Länsstyrelsens jämställdhetssakkunnige har tillsammans med handläggaren för Kvinnors företagande deltagit i olika dialoger och arbetsmöten. Som exempel kan nämnas framtagande av regionens program "Det Företagsamma Värmland" med syfte att påverka entreprenörskapskulturen i regionen och att stärka jämställdhetsintegrering av regionala utvecklingsprocesser.

75. Länsstyrelserna ska redovisa hur de inom länet givit stöd till olika aktörer i deras arbete med jämställdhetsintegrering. Redovisningen ska ange insatsernas inriktning, omfattning och resultat.

Länsstyrelsen har en bred länsamverkan i jämställdhetsfrågor genom den regionala styr- och utvecklingsgruppen Värmlands Jämställdhetsråd vilket leds av Länsstyrelsen genom länsrådet. I rådet ingår följande aktörer: TCO-rådet/Unionen, Värmlands Idrottsförbund, Företagarna, Arbetsförmedlingen, Karlstads universitet, Handelskammaren, Karlstads kommun, Landstinget, Region Värmland och LO/Kommunal. Länsstyrelsen fungerar som samordnande och stöttande

för de aktörer som ingår i rådet. Rådet har en handlingsplan och en överenskommelse för det gemensamma länsarbetet. Handlingsplanen bygger på en analys av länets förutsättningar och är viktig för jämställdhetsperspektivets implementering i det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet.

För Länsstyrelsens utvidgade arbete att stödja olika aktörer i länet i deras arbete med jämställdhetsintegrering har Länsstyrelsen genom 1:1 anslaget finansierat projektet ”Jämställdhet och hållbar regional utveckling 2009-2010”. Projektet är i linje med den regionala utvecklingsplanens insatsområde Ledarskap och strategin ”Öka nyttan av mångfalden”. Tyngdpunkten har varit samverkan och aktiviteter inom Värmlands Jämställdhetsråd, framtagande av statistik och uppföljningsinsatser. Insatsernas inriktning har bland annat utgjorts av olika former av dialoger, samverkansaktiviteter, attitydpåverkande insatser, kompetensutveckling, kunskapsspridning (workshops och seminarier), metodutveckling, analysarbete samt erfarenhets och kunskapsutbyte.

En viktig del i det externa arbetet har varit utvecklingen av Region Värmlands jämställdhetsintegreringsarbete, inom exempelvis SKL:s program för hållbar jämställdhet, och i samband med regionens ansökan om strukturfondsmedel för jämställdhetsprojekt inom entreprenörskap och tillväxt.

Då jämställdhet är en viktig utvecklings- och hälsofråga för det värmländska näringslivet och för länets framtid i stort, deltog Värmlands Jämställdhetsråd i Handelskammarens affärsresa i mars för det värmländska näringslivet under devisen ”Jämställ nu, det lönar sig”. Rådets budskap och samtal med företagare med ”jämställdhet på recept” rönste en positiv uppmärksamhet bland deltagande företagare och fick också en god publicitet i länsmedia.

Under våren publicerade Länsstyrelsen den fjärde fickfaktaboken med regional jämställdhetsstatistik ”På tal om kvinnor och män i Värmland 2010”. Häftet finns i tryckt version och som PDF på Länsstyrelsens hemsida.

Under hösten publicerades rapporten ”Jämställdhetsutvecklingen i Värmland 2004-2010 – trender och tendenser utifrån regional jämställdhetsstatistik”. Rapporten är upplagd efter de nationella delmålen i jämställdhetspolitiken och är en uppföljning av den regionala jämställdhetsstatistiken. Den visar att jämställdhetsläget endast tycks ha gjort marginella framsteg i länet de senaste 10 åren. Rapporten har fått genomslag i media och också initierat flera debattinlägg. Rapporten har även genererat föreläsningar hos externa aktörer i länet under rubriken ”Jämställdhet och statistik”. Rapporten används också inom genusutbildningen på Karlstads universitet. Rapporten är ett bra sätt att följa upp och regionalisera de jämställdhetspolitiska målen och enligt Länsstyrelsens mening vore det värdefullt om fler län tog fram liknande uppföljningsrapporter. Rapporten finns som PDF på Länsstyrelsens hemsida.

Forskningsrapporten ”Nätverk och skuggstrukturer i regionalpolitiken - Exemplet Värmland” (Gunnel Forsberg och Gerd Lindgren, Karlstads Universitet)s som utkom under året analyserar inflytandet över utformningen av det värmländska tillväxtprogrammet 2004-2007. Enligt rapporten prioriterades jämställdhet i textarbetet men inte i praktiken. Genom att studera vilka nätverk som var inflytelserika och styrde utformningen av programmet och vilka som hamnade utanför, konstaterades att mansdominerade nätverk hade stort inflytande och att nätverk för kvinnor i olika positioner fick ringa eller inget inflytande. ”Områden som turism, wellness och hälsa försvann, kvar blev kluster inom skog och stål, sånt som funnits i hundratals år”, sa en av rapportförfattarna vid ett av de anslutande seminarierna. Jämställdhetsrådet genomförde under

våren ett seminarium med anledning av rapporten. Rapporten publicerades officiellt under Almedalsveckan där Länsstyrelsen deltog och den har även varit föremål för ett halvdagsseminarium på Cerut vid Karlstads universitet i november. Rapporten har rönt uppmärksamhet i länet i debatten om jämställdhet och makt och inflytande i den regionala utvecklingen.

Styrelsen för Handelskammaren Värmland, vilken är en av aktörerna i Värmlands Jämställdhetsråd publicerade i november en debattartikel i länsmedia om vikten av en levande debatt om jämställdhet i länet. Handelskammarens socialfondsprojekt Affärskraft Värmland har av ESF-rådet uppmärksammats nationellt som ett gott exempel på projekt som har arbetat bra när det gäller jämställdhetsintegrering i socialfondsprojekt. Länsstyrelsen har utbildat deltagande projektteam i Affärskraft Värmland i jämställdhetsintegrering.

Länsstyrelsen stöder Centrum för genusforskning vid Karlstads universitet arbete inom strukturfondsprojektet JämVäxt 2.0 vilket fortsatt under året. Projektet har föreslagit ett nytt regionalt kluster inom wellness och hälsa. En kommersialiserad modell för certifiering av arbetsplatser som arbetar med balansering av familjeliv och arbetsliv (Balansa) har kommersialiserats under våren.

ESF Jämt 2010

ESF Jämt är länsstyrelsernas gemensamma projekt som ska verka för att projekt inom den svenska Socialfonden genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Projektet syftar till att jämställdhet går från sidoordnad till huvudordnad verksamhet i ESF-projekten och integreras i verksamhetens alla delar. ESF Jämt omfattar åren 2009-2011 och finansieras av Europeiska Socialfonden med Länsstyrelsen i Örebro som projektägare. Stödorganisationen utgörs av en nationell koordinator och åtta projektstödjare som erbjuder kostnadsfri rådgivning och utbildning runt om i landet. Länsstyrelsen Värmland är värdlän för projektstödjaren för området Norra Mellansverige (Värmland, Dalarna och Gävleborgs län). Jämställdhetsdirektören är handledare för projektstödjaren och ingår i projektets nationella styrgrupp.

Inom området Norra Mellansverige finns 49 projekt som projektstödjaren har varit i kontakt med (Värmland 23, Dalarna 13 och Gävleborg 13). Projektstödjaren har genomfört 18 halvdagsutbildningar i form av basutbildningar/workshops, vilket ligger över projekt målet (10/år). Enskilda rådgivningar och projektkontakter har skett med 54 projekt (inklusive andra regioner samt några nationella projekt). Kortare basutbildningar och information har getts till ett mindre antal projekt liksom två fördjupningsseminarier. Projektet har möjliggjort samverkan mellan länsstyrelserna i området, liksom mellan Länsstyrelsen Värmland och ESF-kontoret i Norra Mellansverige och med andra projekt- och processtöd inom socialfonden.

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2010	2009	2008
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	1 487	1 381	1 479
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	771	1 096	1 159
varav övrig finansiering (tkr)	716	285	320
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,9	0,8	1,0
Verksamhetsintäkter	0	0	24

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Kommentarer Tabell 7.1 Verksamheten inom sakområde Jämställdhet har bedrivits på en oförändrad nivå 2010 jämfört med tidigare år.

Sakområde Integration

	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,1	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,1	1,8
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	2 114	1 711
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	1,3	1,1
Bidragsutbetalningar (tkr) ²⁾	0	167

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

Länsstyrelsen utgår från ett brett, tvärsektorielt perspektiv i sitt arbete inom integrationsområdet och har därför engagerat sig i olika arbets- och referensgrupper samt tagit initiativ till framtagande av en viljeyttring på integrationsområdet. Kommuner, regionförbund, statliga myndigheter, näringslivsorganisationer, klusterföreträdare och ideella organisationer står bakom denna viljeyttring.

Integrationsarbetet har en tydlig koppling till länets arbete med hållbar utveckling. Pensionärerna i länet blir fler och antalet 16-åringar sjunker. Därtill är det många som flyttar från länet. Mot bakgrund av dessa trender är befolkningsutveckling, arbetskraftsförsörjning och nyföretagande exempel på utvecklingsområden som är avgörande för den framtida utvecklingen och tillväxten i länet. Länsstyrelsen har därför under året påbörjat ett aktivt arbete för att personer med utländsk bakgrund ska ses som en viktig del av kompetensförsörjningen. Detta i syfte att ta tillvara den kompetens som finns och för att öka antalet människor som stannar i länet samt öka antalet inflyttade.

Då handel, gränsöverskridande investeringar och kapitalflöden samt utbyte av information och teknologi mellan länder ökar, finns ett ökande behov av kompetens och erfarenhet av andra kulturer. Integrationsområdet inrymmer stor potential för sådan kompetensförsörjning.

Enligt Länsstyrelsens mening är framgångsfaktorerna för att ta tillvara de möjligheter som finns inom integrationsområdet ett bra regionalt ledarskap, att länet kan erbjuda en innovativ miljö, att länet satsar på kompetens, har goda kommunikationer och kan erbjuda en god livsmiljö.

Länsstyrelsen har under året arbetat aktivt i samverkan med kommuner och andra aktörer för att ta gemensamt ansvar när människor av olika anledningar tvingas fly från sina hem och sina länder. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang verka för att länet, oavsett orsak till att människor flyr, kan erbjuda ett tryggt boende inom ramen för kommunalt flyktingmottagande. Insatser har även gjorts i syfte att motverka att rasism och främlingsfientlighet breder ut sig i länet, till exempel genom deltagande i nätverk och samarbete med Forum för levande historia.

76. Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete för att skapa god beredskap och kapacitet i respektive län för att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd. Av redovisningen ska framgå hur arbetet bedrivits och vilka resultat som nåtts. Vidare ska redovisningen, där så är möjligt, beskriva insatser, metoder och hinder samt barns situation i mottagandet på följande områden: Regional samverkan kring arbete, Bosättning, Utbildning och hälsa, Nyanländas boende, Organiserad vidareflyttning, Samhällsinformation, Sociala insatser för nyanlända samt Svenska för invandrare (sfi) och yrkessvenska.

Länsstyrelsen har en samverkansmodell - "Värmlandsmodellen". En strategisk ledningsgrupp ledd av landshövdingen med representanter från Karlstads Universitet, Arbetsförmedlingen, företag och kommuner har under året utökats till att även omfatta Migrationsverket, Försäkringskassan och Skatteverket. Ledningsgruppen drar upp riktlinjer för arbetet. Ett arbetsutskott för integrationsfrågor arbetar aktivt att utveckla integrationsarbetet och Länsstyrelsen sammankallar kommunernas integrationssamordnare, länets asylsköterskor, samordnare för ensamkommande barn till informations- och erfarenhetsutbytesträffar. Länsstyrelsen har tagit fram en Viljeyttring 2010 -2013 för att öka den etniska mångfalden i Värmland. Arbetet bygger på tidigare kartläggning och samverkansformen "Värmlandsmodellen". Viljeyttringen tar avstamp i att drivkrafterna för att länet ska attrahera en ökad andel personer med utländsk bakgrund och i synnerhet nyanlända ska vara kompetensförsörjning och tillväxt, globalisering samt solidaritet och att arbetet sker i linje med det regionala utvecklingsprogrammet.

Under året beviljades Länsstyrelsen medel från Flyktingfonden för ett projekt baserat på kartläggningen och det tidigare arbetet inom "Värmlandsmodellen". Projektet, "Integration Värmland", har en bred förankring i länet och målet är att i linje med det regionala utvecklingsprogrammet, "Värmland växer – och känner inga gränser", bidra till ett gott mottagande av flyktingar. Förutom att skapa en informationsplattform inom integrationsområdet ska projektet ta fram hållbara verktyg för en god etablering och integration i Värmland.

Länsstyrelsen har ordnat tre konferenser och ett flertal informationstillfällen om etableringsreformen samt om de områden som behöver utvecklas för att länet ska ha en god beredskap och ett gott mottagande av skyddsbehövande. Länsstyrelsen har även träffat politiker i länet och företrädesvis skolpolitiker i syfte att få till en interkommunal ersättningsmodell för att möjliggöra en utvecklad samverkan inom SFI-området. Vidare har Länsstyrelsen tagit fram verktyg på uppmaning av näringslivet för att hjälpa företag att rekrytera etnisk mångfald samt utveckla metoder för marknadsföring gentemot gruppen flyktingar.

Särskilda insatser

Samverkan mellan olika aktörer har breddats ytterligare. Förutom möten med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket har Länsstyrelsen med ledning av landshövdingen informerat om och fått medhåll från kommuner och politiker om vikten av en ökad samverkan inom SFI och samhällsorienteringsområdet. Skolpolitikerna i länet som Länsstyrelsen träffat två gånger har inlett ett arbete för att ta fram en interkommunal ersättningsmodell som skulle möjliggöra en fördjupad samverkan inom utbildningsområdet samt i förlängningen ligga till grund för ett länsintag inom SFI.

Den struktur för integrationsarbetet i länet som byggdes upp utifrån den kartläggning som gjorts 2007 och framåt har fortsatt. Tanken med kartläggningen, styrgruppen och undergrupperna är att ta fram en samverkansform som gör att nyanlända kommer till Värmland, stannar i Värmland och snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden. Samverkansformen är utformad i linje med det regionala utvecklingsprogrammet och har ett kompetensförsörjnings- och tillväxtperspektiv. I arbetsgrupperna är Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket,

universitetet, kommuner, frivilligorganisationer, näringsorganisationer och klustren i länet representerade. Den strategiska ledningsgruppen för integrationsfrågor har träffats två gånger och dragit upp riktlinjerna för arbetet. Arbetsutskottet har fortsatt utveckla kartläggningen att identifiera hinder, hitta åtgärder för att överbrygga hinder samt samlat komma överens om till vad vi behöver samla resurser.

Länsstyrelsens kommunbesök riktade sig i huvudsak till kommunledningarna med syfte att informera om kommande förändringar inom integrationsområdet, att informera sig om hur verksamheten fungerar samt att skriva överenskommelse för 2011. Etableringsreformen och en utveckling för att främja beredskapen att ta emot fler samt uppmuntran till projekt utgjorde basen för diskussionerna. Kommunledningarna bjöds in till ett informations- och dialogtillfälle i september där syftet var att gå in på djupet i etableringsreformen och att informera om behov av platser i överenskommelserna. Vidare har Länsstyrelsen anordnat konferenser i februari och i juni, med representant från regeringen vid bägge tillfällena, och med fokus på etableringsreformen. Arbetsförmedlingen har även informerat vid dessa konferenser och andra teman som avhandlades var bland annat barnperspektivet och SFI. Kommunernas integrationssamordnare, landstingets s.k. asylsköterskor, Migrationsverkets handläggare och representanter för förenings- och näringsliv deltog vid dessa konferenser.

Uppföljning av introduktionen sker kontinuerligt genom dialog med kommunerna och nätverksträffar. Ett utvecklingsperspektiv på verksamheten är tydlig i dialogerna. Det pågår mycket nytänkande och förändringsarbete med introduktionen vilket Länsstyrelsen uppmuntrar till genom att informera och delta i olika forum. Länsstyrelsen har genomfört en modifierad version av den uppföljningsenkät som användes 2008. Av länets sexton kommuner har tretton slutit överenskommelse om flyktingmottagande för 2010. Enkäten besvarades av samtliga dessa men inte av de tre övriga kommunerna vilket troligtvis beror på att majoriteten av frågorna riktade sig till kommuner som aktivt arbetar med flyktingmottagande.

Länsstyrelsen har fått signaler om att antalet kvinnor som kommit till Värmland genom anknytning till svenska män och har tillfälliga uppehållstillstånd ökar. Dessa kvinnor syns också allt oftare inom vården enligt Landstinget Värmland. Dessa signaler i kombination med en undersökning som visade att kvinnor av utländsk härkomst som gifter sig med en svensk man och blir illa behandlade förekommer i relativt stor utsträckning i länet föranledde Länsstyrelsen att agera i frågan. Landshövdingen publicerade en debattartikel i Svenska Dagbladet i januari och uppmärksammade brevlades integrations- och jämställdhetsministern samt migrationsministern och Migrationsverkets generaldirektör på brister i lagstiftningen och systemet. Länsstyrelsen träffade länets kvinnojourer och lät skriva ner berättelser om dessa kvinnor vilket blev till en skrift "Isolerad, kränkt, utkastad". Skriften har väckt mycket uppmärksamhet och efterfrågan har varit stor från hela landet.

Resultat

Ett hundratal personer har fått direkt information om etableringsreformen från en representant för integrations- och jämställdhetsdepartementet, information från Arbetsförmedlingen samt kompetenshöjande föreläsningar om SFI, diskriminering, eller i annat ämne. Den strategiska ledningsgruppen för integrationsfrågor har träffats två gånger och arbetsutskottet fyra gånger. Fyra integrationsnätverksträffar har ordnats. En viljeyttring har tagits fram och skrivits under av 35 organisationer och det har även lett till att en debattartikel publicerats i en länstidning. Förhandlingsarbetet för att få fram kommunöverenskommelser har lett till att 15 av länets 16 kommuner kommer att skriva överenskommelser för mottagande 2011. Skolpolitikerna i länet har tillsatt en arbetsgrupp som ska ta fram en interkommunal ersättningsmodell.

Specifika insatser, arbetsformer samt hinder

Regional samverkan kring arbete

I den ovan nämnda kommunenkäten upplever en övervägande majoritet arbetsmarknadssituationen som ett hinder för flyktingmottagande. Undantagen är Eda och Årjäng vilket kan bero på gränshandeln och närheten till den norska arbetsmarknaden. Samtliga kommuner som svarat på enkäten uppger att de har ett aktivt samarbete med Arbetsförmedlingen. Dock görs ingen prövning mot arbetsmarknaden inom kommunen och i närområden med pendlingsavstånd innan beslut om mottagande fattas i någon av kommunerna. Hagfors är den enda kommunen som har gjort insatser för att utveckla kommunikationerna för att därmed underlätta pendling till och från arbetsplatser.

Utbildning

Det finns en del att göra vad gäller utbildning. Främst handlar det om avsaknad av information om vad länet har att erbjuda. Det finns även en del att utveckla kring samverkan och kommunikationer. Länsstyrelsen har uppmärksammat vikten av och har för avsikt att utveckla ett samarbete med Karlstads universitet, särskilt inom informationgivning. Länsstyrelsen deltar i ett nätverk om kompetensplattformar som Region Värmland driver och kan genom detta bevaka och påverka utvecklingen rörande flyktingar. Samverkan bedrivs även med college-formerna Vård- och omsorgscollege samt teknikcollege för att utveckla nätverkande och kompetensutveckling för SFI och övriga.

Bosättning

Endast tre kommuner uppgav att de har färre anvisade/placerade än beräknat. Två kommuner upplever att det är mycket vanligt att anvisade tackar nej. Två kommuner att det är vanligt förekommande. I enkäten fråga om hur vanligt det är att de anvisade flyttar inom loppet av tre år uppgav sju kommuner att detta är vanligt eller mycket vanligt.

Nyanländas boende

De faktorer som i enkäten togs upp och efterfrågades som möjliga hinder för flyktingmottagande i kommunerna var bostadsbrist, arbetsmarknadssituationen samt färre anvisade/placerade än beräknat. Enkätresultaten visar att hälften av kommunerna upplever bostadsbrist som ett problem för flyktingmottagande. Samtliga av dessa upplever brist på små lägenheter och nästan alla brist på stora lägenheter. Endast en kommun av fem med bostadsbrist upplever brist på lägenheter med rimlig hyresnivå. Samtidigt uppger samtliga kommuner att det är ovanligt eller mycket ovanligt att de i perioder med en god arbetsmarknad inte kan ta emot nyanlända till följd av bostadsbrist. Detta skulle kunna tolkas som att bostadsbristen i kommunerna inte är ett så pass omfattande problem att det hindrar mottagande i någon större utsträckning. Länsstyrelsen deltar i en intern arbetsgrupp om bostadsmarknadsenkäten och har för avsikt att utveckla samverkan till att omfatta även bostadsplanering.

Endast två kommuner har ett aktivt samarbete med privata hyresvärdar. Ett problem som nämndes därvidlag var att privata hyresvärdar ofta kräver andrahandskontrakt för den boende, där kommunen ingår ett förstahandskontrakt med hyresvärden. Detta kan längre fram medföra svårigheter då, efter en provotid, kontraktet ska skrivas om till ett förstahandskontrakt för den boende.

Hälsa

Samverkan och informationsutbytet inom vårdområdet har förbättrats mycket. Sköterskor på länets vårdcentraler som ansvarar för asylsökande och flyktingar samt landstingsföreträdare deltar vid integrationsnätverksträffar med kommunernas integrationssamordnare och samordnare för ensamkommande barn.

Organiserad vidareflyttning

Två kommuner uppger att de deltar i organiserad vidareflyttning. Resterande kommuner har inte för avsikt att gå med. Hagfors kommun, som är den kommun som varit med längst, uppger att denna verksamhet har utvecklats och blivit bättre under 2010. Hagfors har tagit emot flertalet genom vidareflytt. Andra kommuner har tagit emot personer genom vidareflytt men deltar inte i en organiserad samverkan. Inom ramen för projektet ”Integration Värmland” tar Länsstyrelsen fram ett underlag för marknadsföring av kommunerna gentemot flyktingar. Marknadsföringen ska vara riktad till gruppen och är likformig som den på BOSAM (webbaserat verktyg för vidareflytt). I framtagandet av underlaget har Länsstyrelsen haft kontakt med BOSAM som även bjudits in till en integrationsnätverksträff för att informera kommunerna om verktyget för vidareflytt och för att inspirera dem att ansluta sig.

Samhällsinformation

Två kommuner uppger att de samverkar med andra kommuner i genomförandet av introduktionsprogrammet. Samhällsorienteringen för nyanlända är i de flesta kommuner organiserad som föreläsningar med olika teman samt studiebesök ute i samhället. Vanliga teman för föreläsningarna är exempelvis sjukvård, arbete och medborgarkunskap. Samhällsorienteringen anges dessutom vara en del av eller ett komplement till SFI-undervisningen. Antalet timmar med samhällsorientering som erbjuds de nyanlända skiljer sig väldigt mycket mellan kommunerna. Medianen är cirka 64 timmar totalt. Länsstyrelsen för samtal med folkhögskolorna i länet som är intresserade av att driva samhällsorientering i pool- eller ambulerande format på flera språk.

Sociala insatser för nyanlända

I enkäten efterfrågades huruvida kommunerna upplever behov av sociala insatser för den nyanlända som ett hinder för mottagande samt hur de upplever tillgången till platser på Centrum för traumatisk stress. En majoritet av kommunerna anser inte att de upplever behov av sociala insatser som ett hinder för mottagande. Man upplever i stort att socialtjänsten fungerar för denna grupp som för andra grupper. Det finns dock en viss oro för etableringsreformen när det gäller sociala insatser i form av praktisk hjälp vid fakturahantering, ifyllande av blanketter, läkarbesök med mera.

Svenska för invandrare (SFI)

Här finns potential till förbättringar då tre kommuner erbjuder nyanlända yrkesinriktad SFI och endast två kommuner i dagsläget kan erbjuda ett flexibelt studerande av SFI som gör det möjligt att ha ett arbete parallellt med studier. Länsstyrelsen har uppmärksammat detta och driver därför en utveckling av SFI i projektet ”Integration Värmland”. Två rektorer och ett antal SFI-läraredeltar i en arbetsgrupp för att hitta former för flexibilitet och yrkesinriktning mm. Säfte lärcenter har varit framstående i praktik och SFI samt olika former av lärande. Samverkan bedrivs även med college-formerna Vård- och omsorgscollege samt teknikcollege för att utveckla nätverkande och kompetensutveckling för SFI och övriga.

Yrkessvenska

Den språkundervisning (SFI) som står till buds brister i yrkesrelaterat språk. Modeller för en mer flexibel utbildning behöver utvecklas. De personer som av olika anledningar väljer att komma till Sverige för att bosätta sig tenderar att välja bostadsort i närheten av släkt och/eller vänner alternativt nära landsmän. Detta leder till en segregerad bostadsmarknad i landet. Då 15 av länets 16 kommuner är av mindre storlek är det omöjligt för dessa att kunna erbjuda yrkesinriktningar inom SFI på egen hand. Uppföljningen av flyktingmottagandet i kommunerna har visat att det finns ett starkt behov av yrkesinriktad svenskundervisning i samtliga kommuner. Samverkan mellan Länsstyrelsen, länets kommuner, arbetsgivare och andra myndigheter ska därför fördjupas ytterligare för att tillgodose detta behov. Modellen som ska tas fram handlar om att erbjuda SFI med minst två olika yrkesinriktningar med ett länsintag. En modell för hur utbildningen ska läggas upp inom vård- och omsorg har tagits fram i ett samarbete med kommuner.

Nyanlända barns situation i länet

I de dialoger som Länsstyrelsen för med övriga aktörer inom flyktingområdet lyfts barnperspektivet upp. I Länsstyrelsens webbenkät till kommunerna, vars syfte var att följa upp kommunernas introduktionsinsatser för nyanlända flyktingar, fanns ett avsnitt om barnens introduktion. Kommunerna angav att barnens introduktion fungerar i huvudsak bra. Inom den nya etableringsreformen har Länsstyrelsen särskilt bevakat barnperspektivet. Detta har skett regionalt men också i samverkan med andra länsstyrelser och då på nationell nivå.

Länsstyrelsen samordnar ett nätverk för kommunernas integrationshandläggare som träffas fyra gånger per år. Till detta nätverk inbjuds även de som arbetar med kommunernas mottagande av ensamkommande flyktingbarn. Detta är en insats för att ge kommunerna extra stöd och för att lyfta dessa barns rättigheter.

Landshövdingen tog initiativ till en skrivelse till kommunalråden i länets sexton kommuner om de ensamkommande barnens situation. Syftet var att uppmuntra kommunerna att ta emot ensamkommande barn och att kommunernas verksamhet inom detta mottagande håller en hög kvalitet. En majoritet av länets kommuner tar emot barn men trots detta var det under året stor brist på platser. Landshövdingen menade att det därför var viktigt att föra samtal med kommunerna om dessa barn och deras rättigheter. Landshövdingen lyfte även barnperspektivet inom flyktingmottagandet på nationell nivå i samband med ett möte med samtliga landshövdingar.

I februari anordnade Länsstyrelsen en konferens med rubriken ”Integration Värmland – strategier för framtiden” med målgruppen kommuner, statliga myndigheter med ansvar inom etablering av nyanlända samt frivilligorganisationer. Barnperspektivet lyftes särskilt genom Rädda Barnens föreläsning om ensamkommande flyktingbarns rätt till vuxen- och föräldrastöd. Rädda Barnen informerade även om barnkonventionen och hur dess huvudprinciper bör tillämpas i samband med flyktingmottagning. Strukturella medel har beviljats två kommuner för att utveckla kunskap och samverkan med skola om nyanlända barn: Här ser det ut att bli en vidareutveckling genom att en uppdragsutbildning på Karlstads universitet planeras för 2011.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

81. Länsstyrelserna ska redovisa hur 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har beaktats i verksamheten samt bedöma resultatet av detta. Åtgärder som har vidtagits för att genomföra myndigheternas antidiskrimineringsstrategier, samt resultatet av detta, ska särskilt redovisas.

Länsstyrelsen har tagit en aktiv del i det länsstyrelsegemensamma arbetet med de mänskliga rättigheterna och skyddet mot diskriminering. För redovisning av detta arbete, se Länsstyrelsen i Dalarnas redovisning.

Länsstyrelsen bildade 2008 en arbetsgrupp, MR-gruppen, för att strukturera och stödja myndighetens arbete med de mänskliga rättigheterna. Under året bestod gruppen av sex deltagare från verksamhetsområden som har en tydlig koppling till de mänskliga rättigheterna (mänskliga rättigheter (övergripande), jämställdhet, barnens rättigheter, integration, information, HR och folkrätt).

MR-gruppens styrdokument utgörs av, förutom Länsstyrelseinstruktion och regleringsbrev, i huvudsak Länsstyrelsens policy och handlingsplan för de mänskliga rättigheterna *En Länsstyrelse för alla* samt den länsstyrelsegemensamma handlingsplanen *Lika rättigheter och möjligheter*. I dessa finns avgränsade och tidsatta mål som sätter ramarna för MR-gruppens verksamhet och budget.

Under året har vi genomfört åtgärder med syfte att länka samman olika handlingsplaner och policydokument inom området mänskliga rättigheter för att förtydliga sakområdet. Detta gör att Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhetsintegrering har infogats i *En Länsstyrelse för alla*. Detsamma gäller för Länsstyrelsens jämställdhetsplan i enlighet med Diskrimineringslagen.

För att ge gruppen mandat och bistå gruppen att prioritera insatser finns en styrgrupp som består av enhetschefen för Regional utveckling, personalchefen, utvecklingsstrategen samt Länsstyrelsens två verksamhetschefer. MR-gruppens processledare återrappporterar till styrgruppen och i vissa fall även till ledningsgruppen.

För året avsattes 50 000 kr för MR-gruppens verksamhet. Dessa medel har framförallt använts till kompetensutvecklingsinsatser, både riktade till all personal och till MR-gruppens deltagare.

MR-gruppens huvudsakliga syfte är att på ett strukturerat sätt arbeta för att integrera de olika områdena inom de mänskliga rättigheterna i våra verksamheter. Gruppen ska även kunna involveras i olika arbetsprocesser och fungera som remissinstans. För att stödja arbetet med att integrera rättigheterna i kärnverksamheten ska gruppen eller dess deltagare kunna besöka enheter, eller bjuda in verksamheter, för att bland annat diskutera verksamhetsintegrering. Gruppen är även behjälplig när analyser kring de mänskliga rättigheterna är viktiga för att undersöka behov av åtgärder för att tillgodose rättigheterna. Ett exempel är analys av Handisams enkät kring tillgänglighet. Efter denna analys beslutade Länsstyrelsen att komplettera myndighetens policy och handlingsplan rörande de mänskliga rättigheterna *En Länsstyrelse för alla* med ytterligare insatser inom området tillgänglighet.

Kompetensutvecklingsinsatser i form av föreläsningar riktade till all personal har skett i MR-gruppens regi. Dessa insatser har lyft in de mänskliga rättigheterna i sammanhanget värdegrund och offentligt etos. Föreläsningarna har främst fokuserat på bemötandefrågor vilket är angeläget för alla som arbetar på Länsstyrelsen. De områden som har tagits upp är ANDT, härskartekniker, Länsstyrelsens uppdrag kring prostitution och människohandel samt klarspråk. Samtliga dessa områden ligger inom paraplyet mänskliga rättigheter och presenterades även så för personalen. Utöver dessa insatser har även ett internt seminarium om integration genomförts. Detta hade sin utgångspunkt i våra uppdrag kring integration och mänskliga rättigheter. Arton personer deltog från olika verksamhetsområden.

För att MR-gruppens deltagare ska ha god kunskap om de mänskliga rättigheterna och kunna utgöra stöd till övriga verksamheten, har särskilda kompetensutvecklingsinsatser riktats till gruppen. Utredaren för mänskliga rättigheter och jämställdhetsdirektören har gått en 7,5 p kurs på Linköpings universitet om jämställdhetsintegrering med intersektionellt perspektiv. Fyra av sex deltagare i gruppen deltog under MR-dagarna i Örebro i oktober. MR-dagarna är Nordens största mötesplats för praktiker, forskare, myndigheter, politiker och ideellt engagerade som arbetar med eller vill lära mer om mänskliga rättigheter.

De mänskliga rättigheterna utgör en del av det offentliga etos som det talas om i den förvaltningspolitiska propositionen. Stora krav ställs från regering och riksdag att de statliga myndigheterna ska bedriva sina verksamheter med de mänskliga rättigheterna som en av utgångspunkterna. Dessa krav fordrar nya strukturer för kompetensutvecklingsinsatser, nya arbetsmetoder och anpassade insatser beroende på målgrupper och verksamhetsområden. MR-gruppen har till uppgift att synliggöra detta i Länsstyrelsens verksamhet och visa sambandet mellan värdegrund, offentligt etos och de mänskliga rättigheterna. Kopplingen mellan värdegrund och mänskliga rättigheter bidrar till det pedagogiska arbetet att visa att huvuddelen av våra verksamheter berörs av de mänskliga rättigheterna.

För att kunna göra mer omfattande analyser, utredningar och sätta fokus på frågor inom de mänskliga rättigheterna har Länsstyrelsen en resurs som arbetar 60 procent som utredare inom området. Denna utredare är även processledare för MR-gruppen och har det övergripande ansvaret för insatserna på området.

I och med att samtliga länsstyrelser har uppdrag kring de mänskliga rättigheterna och skyddet mot diskriminering har olika former av samverkan inom området inletts de senaste åren (se Länsstyrelsen i Dalarnas läns redovisning av det gemensamma arbetet för skydd mot diskriminering). För att sätta ytterligare fokus på de mänskliga rättigheterna och skapa förutsättningar för samverkan mellan länsstyrelserna formulerade Länsstyrelsen Värmland, tillsammans med länsstyrelserna i Västra Götaland, Skåne, Östergötland, Västernorrland och Stockholm, en ansökan till svenska ESF-rådet. Projektet avsåg att vara ett större verksamhetsutvecklingsprojekt i länsstyrelsesamverkan.

Länsstyrelsen Värmlands förstudie år 2009 kring förutsättningar för verksamhetsintegrering av de mänskliga rättigheterna låg till grund för den länsstyrelsegemensamma ansökan. Förstudien, vilken bland annat bestod av intervjuer med samtliga chefer samt en webbenkät riktad till all personal, visade att verksamhetsanpassade insatser efterfrågas tillsammans med diskussioner kring de mänskliga rättigheterna på funktionsnivå. Både personal och chefer ansåg även att det är

viktigt att fokusera på attitydpåverkan. För att arbetet med att integrera de mänskliga rättigheterna ska bli framgångsrikt visade förstudien att framför allt följande faktorer är avgörande:

- Stöd från ledningen
- Stöd från närmaste chef
- Utbildningsinsatser för medarbetare
- Engagemang från personer med sakkunskap i frågorna
- Att mänskliga rättigheter finns med i verksamhetsplanering och ger avtryck i denna
- Att konkreta visioner finns dokumenterade i en handlingsplan
- Utbildningsinsatser för chefer/ledare och nyckelpersoner som controllers och jurister
- Att förändra normer och attityder internt

De samverkande länsstyrelserna avsåg att projektets insatser särskilt skulle beakta dessa. Syftet med samverkansprojektet skulle vara att verksamhetsintegrera de mänskliga rättigheterna i länsstyrelsernas verksamheter genom att skapa goda lärande miljöer och utveckla metoder för verksamhetsintegrering. Arbetet skulle kännetecknas av långsiktighet, hållbarhet och främjande av det goda arbetsmiljöarbetet inom länsstyrelserna. Inom projektet skulle särskilda MR-stödjare utbildas som skulle kunna bistå samtliga länsstyrelser med kompetens inom området mänskliga rättigheter. Detta med inspiration av den struktur som finns kring de processtödjare för jämställdhetsintegrering som finns för ESF-projekt. Projektet skulle ta avstamp i den länsstyrelsegemensamma handlingsplanen "Lika rättigheter och möjligheter" men inriktas mer på det långsiktiga verksamhetsintegreringsarbetet. Avsikten var att samtliga länsstyrelser skulle ta del av projektresultatet och vara delaktiga i projektet genom medverkan i en referensgrupp.

Insatserna inom projektet skulle leda till:

- ökad kunskap hos länsstyrelsernas medarbetare avseende de mänskliga rättigheterna och hur dessa ska integreras i den egna verksamheten
- ökad empowerment, vilket stärker individen, ökar trygghet i arbetsrollen och därmed bidra till minskad ohälsa
- strukturer inom länsstyrelserna för långsiktigt lärande avseende de mänskliga rättigheterna och integrering av dessa i verksamheten
- en stödfunktion på länsstyrelserna som erbjuder och tillhandahåller stöd i MR-integrering i syfte att öka kvaliteten och måluppfyllelsen i länsstyrelsernas verksamheter
- en länsstyrelsemiljö där både anställda och kunder tydligt kan uppfatta att länsstyrelsens arbete utgår från mänskliga rättigheter inom samtliga nivåer

Då det var sex länsstyrelser från olika delar av landet visade det sig praktiskt svårt att ansöka gemensamt till ESF-rådet eftersom ESF har regionindelning. Länsstyrelsernas ambitioner och syfte med projektet passade således inte den nationella utlysningen 2010 och ESF-rådet avslög ansökan. Trots detta ser länsstyrelserna behov av att genomföra det som beskrivits ovan. Alternativ finansiering och andra former av arbetssätt undersöks gemensamt av länsstyrelserna.

Externt arbete

Länsstyrelsen har även arbetat för att lyfta de mänskliga rättigheterna hos andra aktörer i länet. Vi har, tillsammans med Sensus studieförbund och Antidiskrimineringsbyrån i Värmland, under hösten inlett ett samarbete i syfte att anordna en konferens som sätter fokus på de mänskliga rättigheterna i perspektivet regional tillväxt. Konferensens primära syfte är att ge konferensdeltagarna kunskap och praktiska verktyg att arbeta med rättigheterna, där fokus främst ligger på hållbar tillväxt och kompetensförsörjning. I detta ligger bland annat arbete med attityder och värderingar samt att betona vikten av mångfald på den värmländska arbetsmarknaden.

Länsstyrelsen vill här peka på att diskriminering kostar både finansiella och personella resurser och länet har inte råd att förlora viktig kompetens på grund av diskriminerande strukturer. Målgruppen för konferensen är aktörer inom offentlig och privat sektor samt ideella organisationer. Arbetsgivare och fackliga företrädare ska få ökad kunskap och praktiska råd. Konferensen ska erbjuda redskap och inspiration att arbeta med rättighetsfrågor inom respektive organisation. Arbetsgivare ska få ökad kunskap och praktiska råd för att kunna ta tillvara den kompetens som finns i länet och som kommer till länet genom bland annat invandring.

Vid landshövdingens myndighetsträff informerade Länsstyrelsen om statens skyldigheter rörande mänskliga rättigheter och berättade om vårt arbete inom detta område. Myndighetsmötet resulterade i att vi kommer att bjuda in till ett regionalt MR-nätverk för länets statliga aktörer.

Länsstyrelsen har även varit aktiv i arbetet med att utvärdera den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna som leds av Hans Ytterberg.

82. Länsstyrelserna ska redovisa hur man i genomförandet av sin verksamhet har beaktat 5 § punkt 3 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion om att inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa.

År 2008 bildade Länsstyrelsen en arbetsgrupp, MR-gruppen, för att strukturera och stödja myndighetens arbete med de mänskliga rättigheterna och barnperspektivet. Under året har gruppen bestått av sex deltagare från verksamhetsområden som vi anser har tydlig koppling till rättighetsfrågorna (mänskliga rättigheter (övergripande), jämställdhet, barnens rättigheter, integration, information, HR och folkrätt).

Ett av gruppens fokusområden är barnperspektivet vilket betyder att detta perspektiv lyfts när insatser görs för att främja de mänskliga rättigheterna inom myndigheten. Våra insatser och mål för arbetet med barnperspektivet anges i policyn och handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna *En Länsstyrelse för alla*. I denna plan finns konkreta och tidsatta mål. MR-gruppen har uppmärksammat barnperspektivet genom olika informationer till de övriga verksamheterna, på exempelvis enhetsmöten. För att stärka kompetensen inom området har barnens rättigheter varit en av de viktigaste delarna i kompetensutvecklingsinsatser för MR-gruppens deltagare.

Utöver generella insatser har barnperspektivet lyfts inom vissa specifika sakområden. Ett exempel är att Länsstyrelsen sedan några år medfinansierar skolprojektet "Natur- och miljöparmen". Natur & Miljöparmen är ett läromedel i miljö avsett för grundskolans år 4-6. På ett roligt och pedagogiskt sätt får eleverna lära sig om hur vi alla kan leva på ett sätt som bättre tar hänsyn till vår natur och miljö.

Ett annat område där barnperspektivet har en tydlig och viktig roll är inom Länsstyrelsens uppdrag kring flyktingmottagning. I de dialoger som vi för med övriga aktörer inom flyktingområdet lyfts barnperspektivet. I Länsstyrelsens webbuppföljningsenkät till kommunerna, i syfte att följa upp deras introduktionsinsatser för nyanlända flyktingar, fanns ett avsnitt om barnens introduktion. Kommunerna angav där att barnens introduktion fungerar i huvudsak bra. Inom etableringsreformen inom flyktingområdet har vi särskilt bevakat barnperspektivet. Detta har skett regionalt men också i samverkan med andra länsstyrelser och på nationell nivå.

Länsstyrelsen samordnar ett nätverk för kommunernas integrationshandläggare som träffas fyra gånger per år. Till detta nätverk inbjuds även de som arbetar med kommunernas mottagande av ensamkommande flyktingbarn. Detta är en insats för att ge kommunerna extra stöd och för att lyfta dessa barns rättigheter.

Landshövdingen tog initiativ till en skrivelse till kommunalråden i länets sexton kommuner om de ensamkommande barnens situation. Syftet var att uppmuntra kommunerna att ta emot ensamkommande barn och att kommunernas verksamhet inom detta mottagande håller en hög kvalitet. En majoritet av länets kommuner tar emot barn men trots detta var det under året stor brist på platser. Landshövdingen menade att det därför var viktigt att föra samtal med kommunerna om dessa barn och deras rättigheter. Landshövdingen lyfte även barnperspektivet inom flyktingmottagandet på nationell nivå i samband med ett möte med samtliga landshövdingar.

I februari anordnade vi en konferens med rubriken ”Integration Värmland – strategier för framtiden” med målgruppen kommuner, statliga myndigheter med ansvar inom etablering av nyanlända samt frivilligorganisationer. Barnperspektivet lyftes särskilt genom Rädda Barnens föreläsning om ensamkommande flyktingbarns rätt till vuxen- och föräldrastöd. Rädda Barnen informerade även om barnkonventionen och hur dess huvudprinciper bör tillämpas i samband med flyktingmottagning.

Inom vårt uppdrag inom länssamordning för ANTD-frågor har vi genomfört ett projekt (Skolan förebygger) som riktades till skolorna i länet. För de extra resurser som Länsstyrelsen fick 2010 för att förstärka insatserna inom arbetet med förebyggande insatser, anlätades en lokal resursperson för att kartlägga vad som pågår inom ANTD-området i länets skolor och för att besöka skolledningsgrupperna för att aktivt sprida kunskap om sådana insatser som i grund- och gymnasieskolan kan förebygga och reducera elevers bruk av ANTD. Grundutbildningar och uppföljningsdagar har genomförts under året i SET (social emotionell träning), ÖPP (Örebro preventionsprogram), Ledarskap och förhållningssätt samt MI (Motiverande samtal). Utbildningsdagar har genomförts på temat Bättre skolprestationer, Nytt ANTD-material och Samverkan med föräldrar.

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Stockholms, Skånes och Västra Götalands län inlett en dialog om samverkan inom området barnens rättigheter och barnperspektivet. Denna samverkan kommer att utvecklas och formeras under 2011.

För att lyfta barnens rättigheter och framförallt fattiga barns rättigheter har Landshövdingen tagit ett initiativ till att i samverkan med Karlstads Universitet anordna en konferens under 2011 på temat "Barnfattigdom ur ett rättighetsperspektiv". Planeringen för detta påbörjades under hösten i dialog med Barnrättsakademien i Örebro och Insolvens – Riksförbundet för överskuldsatta.

ORGANISATIONSSTYRNING

85. Länsstyrelsernas verksamhet ska kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning. Länsstyrelserna ska redovisa de viktigaste insatserna som genomförts för att utveckla service, information och handläggning av ärenden.

För att kunna utveckla vår verksamhet är det viktigt att ha underlag för jämförelse. Detta har under året arbetats med länsstyrelsegemensamt i det så kallade LISA-projektet (Ledningsinformation i samverkan), som syftar till att ta fram gemensamma nyckeltal för länsstyrelserna för fyra områden; kund, kärnverksamhet, medarbetare, resurs.

Under året har Länsstyrelsen arbetat med egna mål inom området; handläggningstider samt beslut ändrade i nästa instans – båda mål för att förbättra rättssäkerheten och göra kunden mer nöjd.

Det är viktigt att ha en bild av kundens uppfattning av vår verksamhet, därför har vi under året inlett ett arbete med brukarundersökningar.

Kommunikationen som viktig komponent i utvecklingen av vår verksamhet har fått ökad betoning under året – dels genom fokusering på arbete med bemötandet av kunden, dels genom strategiska informationsinsatser inom en mängd områden.

I syfte att förbättra vår omvärldsbevakning har vi startat upp användning av mediabevakningstjänst för ett 30-tal medarbetare.

Insatser för att utveckla service

Vi har under året genomfört en brukarundersökning, i samverkan med 18 andra länsstyrelser. Undersökningen är ett verktyg för att få in synpunkter och förbättringsförslag från våra målgrupper och gör det möjligt att jämföra resultat och arbetsmetoder mellan deltagande länsstyrelser. Tre verksamheter har valts ut i samverkan mellan de länsstyrelser som medverkat; Tillstånd & dispenser avseende naturskydd (VÄS 521), Stöd till jordbruket (VÄS 601) och Integrationsfrågor (VÄS 851).

Resultatet av brukarundersökningen visar att vi får ett omdöme som är bättre än genomsnittet för de deltagande länsstyrelserna för VÄS 601 och VÄS 851, medan vi är medelgoda för VÄS 521. Det varierar mellan verksamhetsområdena vilka delar av vår service som upplevs som god och mindre god. Resultaten ska nu analyseras av respektive verksamhet för att kunna arbeta med förbättringsåtgärder.

Målsättningen är att följa upp detta arbete i framtida brukarundersökningar, då även andra verksamheter kan komma ifråga för att undersökas.

Även andra gör kundundersökningar som berör uppfattningen om Länsstyrelsens verksamhet. Senast kunde vi ta del av Företagarnas Myndighetsranking 2010. Den ger en bild av hur just småföretagarna upplever vårt bemötande och service. Självklart kommer vi att försöka analysera resultatet även av denna för att ta in i vårt arbete för ständig förbättring.

Bemötandefrågor har fått ökat fokus dels på grund av de ökade och förändrade kraven på service som rent allmänt ställs på en myndighet, men också för att bättre möta den ökning av risk för hot och våld som noteras. Det senare har länsstyrelserna gemensamt startat ett arbete kring, vilket vi omsatt till en lokalt anpassad plan för att minimera risken för hot och våld. Kring bemötandefrågor mer generellt startade vi under hösten ett utbildningspaket, i första steget med en utbildning för samtliga chefer. Utbildning för all personal planeras under 2011 och aktiviteter för att förbättra service genom bland annat förändrat bemötande är en av fyra utvecklingsprocesser som vi fokuserar på i 2011 års verksamhetsplanering

Insatser för att utveckla information

Under året har ett stort länsstyrelsegemensamt arbete pågått för att byta webbplattform, där vi deltagit mycket aktivt. Den nya plattformen finns nu färdig och existerar parallellt med den gamla och vid årsskiftet hade den ännu inte tagits i drift. Ett av syftena med en ny webb är att öka användarvänligheten. Webben ska vara vår främsta källa till information för våra brukare och gränssnittet måste därför förbättras.

Sociala medier diskuterades mycket under 2010 och Länsstyrelsen valde att avvakta e-delegationens arbete på det området för att sedan ta fram riktlinjer internt. Som pilotverksamhet har en Twitter-kanal öppnats och för rovdjursverksamheten har en blogg startats.

Några av våra verksamheter är i allmänhetens ögon särskilt intressanta och medför därför särskilda insatser inom information och kommunikation:

- Inom rovdjursarbetet är en tydlig och öppen kommunikation en mycket viktig faktor. Rovdjursfrågan väcker mycket känslor och många har starka åsikter om hur rovdjursförvaltningen ska gå till. Det finns ett stort behov av att informera allmänhet, berörda personer, organisationer och media om Länsstyrelsens verksamhet. Inom det Mellersta rovdjursförvaltningsområdet har det utarbetats en gemensam kommunikationsstrategi.
- Även viltförvaltningsdelegationen har utarbetat en kommunikationsstrategi för sin verksamhet. För att öka öppenheten och möjligheten till insyn i rovdjursarbetet startades en "Rovdjursblogg" där Länsstyrelsens rovdjursansvarige kontinuerligt informerar om verksamheten.
- Även djurskyddsverksamheten är mycket medialt fokuserad. Vi har bland annat satsat resurser på medieträning av personalen och att upprätta en kommunikationsstrategi och plan.

Flera av våra uppdrag har som huvudbeståndsdel att verka för att nationella mål inom ett visst område omsätts i praktiken och efter regionala förutsättningar – ANDT, miljömål, energi- och klimat, klimatanpassning, jämställdhet, prostitution och människohandel med flera. Arbetet innebär ofta att attitydförändringar måste uppnås och att kunskapen hos länets aktörer måste öka. Informationsinsatser är därför en naturligt fokuserad del inom dessa arbetsfält. För beskrivning av dessa insatser får vi hänvisa till respektive återskriftningspunkt.

Inom en del verksamheter har informationskrifter tagits fram – vi exemplifierar:

- Vattenverksamhet: En informationskampanj om anmälningspliktig vattenverksamhet har genomförts i ett särskilt projekt i Miljösamverkan Sverige. Kampanjen bestod i framtagande av en informationsbroschyr och spridning av denna. Informationen riktar sig främst till entreprenörer. Värmland deltog i projektgruppen tillsammans med tre andra länsstyrelser.

- Miljömålsarbete/åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP): Det internationella året för biologisk mångfald har uppmärksammats med en särskild informationssatsning, en populärvetenskaplig bok om 80 hotade arter i Värmland (varav 39 ÅGP-arter) som bland annat distribuerats till länets högstadie- och gymnasieskolor.
- Internationell verksamhet: Informationsbroschyren som beskriver de projekt och strategiska allianser som vi är delaktiga i har uppdaterats.
- Jämställdhet: Statistikskriften På tal om kvinnor och män 2010.
- Kvinnofrid: En sammanställning av tolv anhöriginvandrade kvinnors berättelser om sina liv under titeln Isolerad, kränkt, utkastad.
- En uppdatering av vår informationsskrift om Värmland.

Ytterligare ett sätt att sprida kunskap om vår verksamhet är att annonsera. Under våren genomfördes en annonskampanj i läntidningarna om radon och möjligheterna om att söka bidrag till radonsanering, vilket resulterade i ökad tillströmning av ärenden.

Insatser för att utveckla handläggning av ärenden

Under 2010 påbörjades införandet av den nya ärendehandläggningsplattformen Platina, vilket ersätter diariesystemet Diabas. Registrering och arkiv kan i och med den förändringen ske helt digitalt och handläggaren får därmed fullständig kontroll över sitt ärende. I Värmland valde vi också samtidigt att införa skanning av inkommande handlingar.

I samband med införande av Platina ökas kraven på handläggarnas kunskap om handlingsbegreppet, sekretess med mera. Vi har därför påbörjat ett kunskapslyft inom grundläggande förvaltningskunskap genom en heldagsutbildning för all personal i grupper om cirka 20 personer. Utbildningen genomförs i anslutning till respektive medarbetares ärendegrupperns överflyttning till Platina.

Vi har under hösten deltagit aktivt i uppstarten av ett länsstyrelsegemensamt projekt med beteckning P4 (PlatinaProcessor ParaplyProjekt). Projektet syftar till att genomföra digital handläggning med Platina och andra befintliga ärendehandläggningssystem som LB och Bofinc, som bas. Hela processen från e-formulär till e-arkiv innefattas. Helhetsgreppet i projektet möjliggör prioritering av insatser mellan olika ärendegrupper. Utmaningen i det fortsatta arbetet är organisering av arbetet, då samtliga verksamheter berörs. Vi har för avsikt att delta aktivt även i det fortsatta arbetet.

Med syfte att öka läsbarheten av våra handlingar och beslut har ett klarspråksprojekt genomförts. En halvdag med utbildning för all personal samt arbete inom några pilotområden har genomförts. Skrivelser inom bland annat djurskydd och miljöskydd har bearbetats. Projektet kommer att fortsätta under år 2011, eftersom vi ser att det finns en stor rationaliseringspotential samt att det är en del av vårt fokusområde bemötande.

86. Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2009 (uppdrag nr 88 och 90) ska länsstyrelserna i respektive verksamhetsplan för 2010 ange mål för handläggningstider för ett urval av ärendegrupper. Målen för ärenden som handläggs via s.k. e-tjänster ska vara identiska för samtliga länsstyrelser. Urvalet av ärendegrupper har enligt uppdragen tagits fram av Länsstyrelsen i Hallands län och målen för handläggningstider för ärenden som handläggs via s.k. e-tjänster har fastställts av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Länsstyrelserna ska redovisa i vilken omfattning uppställda mål för handläggningstiderna har uppnåtts och orsaker till eventuella större avvikelser från dessa.

Länsstyrelserna har för verksamheten under 2010 satt upp handläggningstider för 27 gemensamt valda ärendegrupper. Av dessa är en – stiftelser – inte aktuell för Värmland. I ärendegruppen 212 Bevakningsföretag mm finns mål som är gemensamma för alla länsstyrelser för e-tjänsterna Anmälan och Ansökan. I övriga ärendegrupper har varje länsstyrelse satt egna mål.

Sammantaget innebär detta att det för Värmland finns 28 mål för handläggningstider för verksamheter av olika karaktär. Målen redovisas i tabell D2 och gäller mediantid mätt från inkommen handling, det vill säga inte från komplett ärende.

Vid uppföljning konstateras att målen nåtts i 19 av ärendegrupperna. I tre ärendegrupper var överskridandet på marginalen, mindre än fem procent.

I sex av ärendegrupperna var överskridandena större och kräver därför motiv och åtgärder:

- 205 Näringsrättsliga frågor, 2112 Ansökning allmän kameraövervakning samt Överklagningsärenden handläggs samtliga av rättsfunktionen. Orsaken till att vi inte kunnat nå våra interna mål är att personalomsättningen under 2010 varit ovanligt hög. Ersättningsrekryteringar pågår och är delvis genomförda. Noteras bör också att våra interna mål i ett nationellt perspektiv är tuffa, till exempel de 50 dagar som satts för överklagningsärenden.
- 555 Tillsyn av miljöfarlig verksamhet handläggs i resursmässig konkurrens med miljöprövningsärenden. Även här har personalomsättningen varit högre än normalt på senare tid och ersättningsrekrytering är även här lösningen.
- 212 Ansökan bevakningsföretag e-tjänster. Här är kraven i lagen om bevakningsföretag 14 dagar från det ärendet är komplett till skillnad från det ambitiöst satta målet på tio dagar. Idag har vi inte möjlighet att ur Platina ta annat än tiden från inkommet ärende. Komplettering av handlingar i ärendet är idag det mest tidskrävande momentet, varför vi inte ser att särskilda åtgärder behöver genomföras.
- 602 Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling. Ärendegruppen har levt med ett större eftersläp inom den så kallade axel 1 – företagsstöd till jordbruket, vilket orsakat handläggningstider över mål även 2010. Vi har där under 2009-2010 arbetat med att förändra arbets sättet och avarbetat en betydande eftersläpning, vilket lett till en kraftig reducering av handläggningstiden gentemot 2009.

Värt att notera är att fem av de ärendegrupper där målen inte nås, finns inom verksamheter som är under utredning för en eventuell koncentration. Målen är satta utifrån förhållanden i vår normala drift, det vill säga de bör kunna nås om vi inte utsätts för stora störningar. Vi menar att den osäkerhet som den långdragna utredningsprocessen medför, i sin tur påverkar vår kompetensförsörjningssituation så kraftigt negativt att det är svårt att nå målen under själva utredningsprocessen.

PERSONALUPPGIFTER

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)

Under 2010 har Länsstyrelsen märkt av en ökning av personalomsättningen. Fler medarbetare än tidigare år har valt att säga upp sig eller begära tjänstledighet för att prova annat arbete. Detta har lett till vissa svårigheter vad gäller kompetensförsörjning inom flera verksamhetsområden.

På grund av detta har Länsstyrelsen i det närmaste haft ett konstant rekryteringsbehov under 2010. För att säkerställa att de ledigförklarade arbetena ska få kompetenta sökanden så har Länsstyrelsen annonserat bredare, det vill säga i fler medier, än tidigare år. Denna satsning har gett goda resultat och vi kan konstatera att många sökanden med lämplig kompetens har sökt sig till oss.

För att ytterligare säkerställa att Länsstyrelsen genomför bra rekryteringsprocesser har personalchef och personalstrateg genomgått en tvådagarsutbildning inom området ”kompetensbaserad rekrytering”. Denna utbildning har resulterat i en översyn av Länsstyrelsens rekryteringspolicy och en ökad medvetenhet om vikten av ordentliga analyser och framtagande av kravprofiler inför rekryteringar. Utbildning inom kompetensbaserad rekrytering kommer att erbjudas alla operativa chefer samt ett antal arbetstagarrepresentanter under 2011.

Under 2010 har Länsstyrelsen inlett en stor satsning inom utbildning i förvaltningskunskap. Denna satsning knyter an till införandet av ärendehanteringssystemet Platina som införs inom samtliga verksamhetsområden under 2010-2011. All personal kommer under denna tid att genomgå dels en webbaserad och dels en lärarledd förvaltningsutbildning. Utbildningen har hittills visat sig vara både uppskattad och nyttig för dem som gått den och bidrar till en ökad trygghet och effektivitet i rollen som statstjänsteman.

Den enskilde medarbetarens behov av utveckling för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter fastställs inom ramen för de utvecklingssamtal som hålls mellan medarbetare och personalansvarig chef. Ett arbete med att ta fram styrdokument för dessa samtal har inletts under 2010. Styrdokumentet tas fram i samverkan med arbetstagarrepresentanter och syftar till att förbättra kvaliteten och dokumentationen i dessa samtal.

För att förbättra vår service gentemot allmänheten har Länsstyrelsen under 2010 satsat på utbildning inom bemötande och klarspråk. Cheferna har genomgått en halvdagsutbildning med inriktning mot kundbemötande. Under senare delen av 2010 har Länsstyrelsen anställt en person med särskild kompetens inom klarspråksområdet som har hjälpt medarbetare inom ett antal verksamhetsområden att förtydliga och förenkla språkbruket inom vissa typer av beslut. Denna satsning har varit mycket lyckad och Länsstyrelsen är övertygad om att ett tydligare språk leder till en förbättrad kommunikation med allmänheten och därigenom även effektivisering av verksamheten.

Under 2010 fick alla operativa chefer möjlighet att delta i en ledarutvecklingsinsats i form av gruppcoaching. Syftet var att öka samarbetet och erfarenhetsutbytet mellan personalansvariga chefer för att stärka Länsstyrelsens chefskollektiv. Ett bättre samarbete chefer emellan stärker såväl verksamhet som arbetsmiljö inom vår myndighet. Denna satsning ska utvärderas under 2011.

Sjukfrånvaro 2009-2010

Kön	Ålder	2010			2009		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	-29	4	0,6	-	4	1,1	-
	30-49	43	1,3	31,0	39	1,2	-
	50 -	49	0,7	-	45	2,1	28,7
	Alla	96	0,9	31,0	88	1,6	28,7
Kvinnor	-29	13	0,6	-	13	1,2	-
	30-49	92	3,4	45,3	88	2,8	21,2
	50 -	45	1,5	1,3	43	1,7	7,7
	Alla	150	2,6	46,6	144	2,3	28,8
Samtliga	-29	17	0,6	-	17	1,2	-
	30-49	135	2,7	39,5	127	2,3	14,6
	50 -	94	1,1	1,0	88	1,9	14,2
	Alla	246	1,9	40,5	232	2,0	28,8

Den totala sjukfrånvaron har minskat något från 2 procent till 1,9 procent. Den långa sjukfrånvaron mer än 60 dagar har ökat från 28,8 procent till 40,5 procent.

För män har den totala sjukfrånvaron minskat från 1,6 procent till 0,9 procent. För kvinnor har den totala sjukfrånvaron ökat något från 2,3 procent till 2,6 procent. Länsstyrelsen noterar att det främst är kvinnor i ålderskategorin 30-49 år som har varit sjukskrivna under 2010. Även om en del av sjukskrivningarna inom denna kategori inte är arbetsrelaterade så är det ändå en ökning mot föregående år. På grund av detta kan de åtgärder som planeras för att förebygga sjukfrånvaro behöva planeras utifrån ett könsperspektiv.

Arbetsmiljöarbetet på Länsstyrelsen har varit i fokus under ett antal år, även under 2010. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagar inom arbetsmiljöområdet sker inom ramen för den så kallade arbetsmiljökommittén. Under 2010 har åtgärder vidtagits för att förbättra den fysiska och psykosociala arbetsmiljön på Länsstyrelsen. För att förbättra den fysiska arbetsmiljön har säkerhetsföreskrifter och säkerhetsinstruktioner tagits fram för ett flertal olika verksamhetsområden.

Ett område som Länsstyrelsen har arbetat särskilt med inom ramen för den psykosociala arbetsmiljön är hantering och förebyggande av hot och/eller våldssituationer. Länsstyrelsen har deltagit i ett länsstyrelsegemensamt projekt för att kartlägga förekomsten av hot och våld. Kartläggningen har resulterat i en handlingsplan som innefattar bland annat utbildningsinsatser inom bemötande och framtagande av bättre rutiner för rapportering av arbetsskador och tillbud. Skyddsombud och chefer har även under en halvdag utbildats inom området hot och våld och diskuterat hur Länsstyrelsen kan hantera och förebygga hot och våldssituationer för medarbetare.

Under föregående år inleddes ett pilotprojekt på ett antal enheter inom Länsstyrelsen i samverkan med företagshälsovården. I så kallade arbetsmiljöuppföljningar går arbetsgivarrepresentanter, skyddsombudsrepresentanter och representant från företagshälsovården igenom såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön. Denna arbetsmetod har utvärderats under 2010 med mycket gott betyg och beslut har fattats av länsledningen om att utvidga arbetsmiljöuppföljningarna till att omfatta ytterligare enheter inom Länsstyrelsen.

Under 2010 har ett nytt pilotprojekt genomförts på en enhet. Även detta projekt sker i samverkan med företagshälsovården. Så kallade hälsospeglar har genomförts på ett antal medarbetare. Hälsospegel innebär en kartläggning av medarbetarens hälsa genom provtagningar och frågor kring vanor och livsstil. Syftet med hälsospegel är att ge en nulägesbild samt uppmuntra individen att själv förbättra sin livsstil. Projektet blev lyckat och en plan ska nu tas fram för en fortsättning.

Som ett led i arbetet med ökad hälsa på Länsstyrelsen har medarbetarna under 2010 fått möjlighet till friskvård genom utnyttjande av antingen en friskvårdstimme per vecka eller ett bidrag om 2000 kr till friskvårdsaktiviteter.

Länsstyrelsen bedömer att ovanstående åtgärder i stor utsträckning har bidragit till att sjukfrånvaron inom myndigheten fortsatt är låg.

ÅRET I SIFFROR

Tabell A - Verksamhetskostnader 2010							
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	5 474	3,4	2 443	5,5	7 917	5,0
25	Trafikföreskrifter m.m.	382	0,2	241	0,5	623	0,4
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 719	4,2	3 317	7,5	10 036	6,3
30	Regional tillväxt	13 010	8,3	4 554	10,2	17 655	11,1
34	Infrastrukturplanering	677	0,4	332	0,7	1 009	0,6
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 083	1,9	1 538	3,5	4 621	2,9
41	Stöd till boende	438	0,3	302	0,7	740	0,5
42	Energi och klimat	989	0,6	452	1,0	1 441	0,9
43	Kulturmiljö	5 892	3,7	2 021	4,6	7 913	5,0
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	4 515	2,9	1 508	3,4	6 023	3,8
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	11 382	7,2	4 252	9,5	15 634	9,9
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	18 191	11,5	6 001	13,5	24 192	15,2
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 800	1,1	1 025	2,3	2 825	1,8
53	Vattenverksamhet	4 686	3,0	1 870	4,2	6 556	4,1
54	Mineral- och torvfyndigheter	-	-	-	-	-	-
55	Miljöfarlig verksamhet	3 086	1,9	1 598	3,6	4 684	3,0
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	290	0,2	151	0,3	441	0,3
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 564	2,3	1 236	2,8	4 800	3,0
58	Restaurering	5 251	3,3	935	2,1	6 186	3,9
60	Lantbruk	16 382	10,3	8 173	18,3	24 555	15,5
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	-	-	-	-	-	-
62	Fiske	2 408	1,5	633	1,4	3 041	1,9
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	-	-	-	-	-	-
70	Folkhälsa	3 350	2,1	935	2,1	4 285	2,7
80	Jämställdhet	1 125	0,7	362	0,8	1 487	0,9
85	Integration	1 451	0,9	663	1,5	2 114	1,3
	SUMMA PRODUKTION	114 236	71,9	44 542	100,0	158 778	100,0

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 348	5,9				
11	Administration och intern service	35 194	22,2				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	158 778	100			158 778	
	Resurssamverkan ¹⁾	735				735	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	159 513				159 513	
	<i>Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾</i>						
	Nivå 1 (113-115)	26 138	31,8				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 056	11,0				
	Nivå 3 (100-109)	9 348	11,4				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	82 192					

Definition Tabell A.

- Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
- Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.
- Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen ska visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Kommentarer Tabell A

Totala verksamhetskostnader uppgår till 158 778 tkr varav 114 236 återfinns inom produktion och resterande avser myndighetsövergripande verksamhet.

Tabell B.1 - Verksamhetskostnader 2008 - 2010, totalt och förvaltningsanslaget 5:1							
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010	2010	2009	2009	2008	2008
		Tkr	Tkr	Tkr	Tkr	Tkr	Tkr
		kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1
20-21	Övrig förvaltning	5 474	3 366	5 122	3 722	3 917	
24	Yrkesmässig trafik			445	445	464	
25	Trafikföreskrifter m.m.	382	382	5 581	2 952	4 856	
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 719	6 521	6 716	6 400	2 333	
30	Regional tillväxt	13 101	3 237	10 748	2 952	9 981	
34	Infrastrukturplanering	677	434	728	728	815	
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 083	2 626	4 308	4 136	3 868	
41	Stöd till boende	438	307	532	337	599	
42	Energi och klimat	989	372	185	0	624	
43	Kulturmiljö	5 892	2 640	6 658	3 691	4 817	
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	4 515	2 540	3 920	1 966	5 395	
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	11 382	6 014	10 509	7 691	10 172	
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	18 191	4 366	17 119	3 407	17 828	
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 800	1 799	1 262	1 262	948	
53	Vattenverksamhet	4 686	1 431	4 242	1 822	2 861	
54	Mineral- och torvfyndigheter	-	-	7	7	11	
55	Miljöfarlig verksamhet	3 086	2 931	3 833	3 739	2 826	
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	290	290	421	421	417	
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 564	1 072	5 181	404	2 319	
58	Restaurering	5 251	711	4 727	1 518	5 311	
60	Lantbruk	16 382	7 382	16 865	7 152	16 237	
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	-	-	-	-	-	
62	Fiske	2 408	485	1 933	913	2 211	
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	-	-	-	-	-	
70	Folkhälsa	3 350	173	8 099	3 952	9 461	
80	Jämställdhet	1 125	771	1 055	770	1 076	
85	Integration	1 451	611	1 222	995	866	
	SUMMA PRODUKTION	114 236	50 461	121 418	61 382	110 213	

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010 Tkr	2010 Tkr	2009 Tkr	2009 Tkr	2008 Tkr	2008 Tkr
		kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9 348	8 181	9 799	9 789	9 646	
11	Administration och intern service	35 194	28 772	34 788	28 333	34 511	
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	158 778	87 414	166 005	99 504	154 370	
	Resurssamverkan	735		516		0	
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN	159 513		166 521		154 370	

Kommentarer Tabell B.1 Av myndighetens totala verksamhetskostnader finansieras 55% (87 414 tkr) av förvaltningsanslaget (5:1). För 2009 var motsvarande relation 60%.

Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2008 – 2010						
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010	2010	2010	2009	2008
		årsarb totalt	årsarb varav kvinnor	årsarb varav män	årsarb totalt	årsarb totalt
20-21	Övrig förvaltning	8,1	5,9	2,2	7,0	7,0
24	Yrkesmässig trafik				0,8	0,8
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,7	0,5	0,2	10,0	8,8
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	11,0	9,8	1,2	9,7	3,6
30	Regional tillväxt	15,1	8,2	6,9	15,4	15,3
34	Infrastrukturplanering	1,1	0,2	0,9	1,2	1,3
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5,1	2,4	2,7	6,9	6,8
41	Stöd till boende	1,1	1,0	0,1	1,1	1,4
42	Energi och klimat	1,5	0,6	0,9	0,3	1,1
43	Kulturmiljö	6,7	4,5	2,2	8,2	7,6
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	5,0	1,6	3,4	4,4	4,8
50	Övergripnade och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14,1	6,3	7,8	14,5	12,9
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19,9	6,8	13,1	18,4	16,9
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,4	1,9	1,5	2,3	1,9
53	Vattenverksamhet	6,2	3,2	3,0	6,1	5,0
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	5,3	2,1	3,2	6,1	5,2
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,5	0,3	0,2	0,8	0,8
57	Förorenade områden, efterbehandling	4,1	2,7	1,4	3,9	3,2
58	Restaurering	3,1	0,2	2,9	4,8	3,4
60	Lantbruk	27,1	16,9	10,2	27,9	27,4
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	-	-	-	-	-
62	Fiske	2,1	0,2	1,9	2,0	2,0
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	-	-	-	-	-
70	Folkhälsa	3,1	2,0	1,1	9,3	11,9
80	Jämställdhet	1,2	1,1	0,1	1,2	1,1
85	Integration	2,2	2,1	0,1	1,8	1,4
	SUMMA PRODUKTION	147,7	80,5	67,2	164,1	151,6
10	Myndighetsövergripande verksamhet	9,5	6,0	3,5	9,2	8,6
11	Administration och intern service	14,9	10,8	4,1	17,1	26,1

forts Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2008 – 2010 ¹⁾						
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010	2010	2010	2009	2008
		årsarb	årsarb	årsarb	årsarb	årsarb
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	172,1	97,3	74,8	190,4	186,3
	Resurssamverkan	1,0	1,0	0,0	0,8	0,0
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	173,1	98,3	74,8	191,2	186,3

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

Kommentarer Tabell B.2 Totala antal årsarbetskrafter har minskat från 191,2 år 2009 till 173,1 år 2010. Denna minskning beror huvudsakligen på att verksamheter inom nuvarande sakområde Folkhälsa sedan 1/1 2010 övergått till Socialstyrelsen, samt att verksamhet inom nuvarande sakområde Trafikföreskrifter 1/1 2010 övergått till Transportstyrelsen.

TABELL B.3 REPRESENTATION

Kostnader för representation (tkr)	2010	2010	2009	2009	2008	2008
	Totalt	Per åa kronor	Totalt	Per åa kronor	Totalt	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	377	2 176	329	1 720	405	2 173
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	652	3 768	665	3 478	681	3 655

Kommentarer Tabell B.3 Representationskostnaderna är i stort sett oförändrade under åren. Den största delen av den interna representationen utgörs av "fritt kaffe" till personalen.

TABELL B.4 LOKALER

Lokalkostnader	2010	2009	2008
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	865	835	797
Lokalyta (m ²)	774	774	774
Lokalkostnad per m ²	1 118	1 079	1 030
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	8 338	8 714	8 807
Lokalyta (m ²)	6 938	7 363	7 363
Lokalkostnad per m ²	1 201	1 183	1 196
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	48	46	47
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	40	38	39
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	6 468		
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	37		
SUMMA LOKALKOSTNADER	9 203		

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader med mera.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd med mera.

Kommentarer Tabell B.4

Lokalvården bedrivs som entreprenad. En kontinuerlig översyn av lokaler görs. Succesiv minskning av lokalyta kommer att ske i takt med personalminskning.

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen	-	-				
- tillsyn	-	-	-	-	-	-
- registrering	-	-	-	-	-	-
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag	27	19	221	28	41	-13
Kameraövervakning	8	23	50	108	380	-272
Pantbanksärenden	1	0	1	4	11	-7
Lönegarantiärenden	96	77	101	824	905	-81

Kommentarer Tabell B.5 Handläggning av Värmlands stiftelseärenden sker från och med 1/1 2010 från Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2010 per sakområdesindelning						
VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2010 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	778	778	1,1	0,6	0,5
2009	varav kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	219	219	0,3	0,3	0,0
201	Allmänna val	1 395	634	1,3	1,1	0,2
202	Medborgarskap	49	49	0,1	0,1	0,0
203	Överförmyndare	310	310	0,5	0,5	0,0
204	Begravningsfrågor	115	115	0,2	0,2	0,0
205	Näringsrättsliga frågor	11	7	0,0	0,0	0,0
2051	varav pantlåneverksamhet	4	0	0,0	0,0	0,0
2052	varav frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	0	0	0,0	0,0	0,0
206	Stiftelser	35	35	0,1	0,1	0,0
2061	varav stiftelser - registrering	16	16	0,0	0,0	0,0
2062	varav stiftelser - tillsyn	19	19	0,0	0,0	0,0
207	Lönegaranti	622	0	1,0	1,0	0,0
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	209	209	0,4	0,4	0,0
2081	varav deponerade medel	54	54	0,1	0,1	0,0
2082	varav allmänna arvsfonden	0	0	0,0	0,0	0,0
2083	varav bygdeavgifter	155	155	0,3	0,3	0,0
2084	varav rederistöd	-	-	-	-	-
2085	varav åborätten och allmänningar	-	-	-	-	-
211	Allmän kameraövervakning	261	261	0,4	0,1	0,3
212	Bevakningsföretag m.m.	356	273	0,6	0,6	0,0
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m. överklaganden av polismyndighetens beslut	31	31	0,1	0,1	0,0
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	329	329	0,5	0,3	0,2
215	Lotterier, bingo m.m.	47	47	0,1	0,1	0,0
216	Kampsportsmatcher	-	-	-	-	-
218	Jakt och viltvård	924	286	1,7	0,7	1,0
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	1	1	0,0	0,0	0,0
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl. OH	5 474	3 366	8,1	5,9	2,2
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	2 443	1 515			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	7 917	4 881			

Kommentarer Tabell C Under sakområdet Övrig förvaltning redovisas diverse ärendeslag. De största områdena 2010 var Allmänna val, Lönegaranti och Jakt och viltvård. Inom dessa områden återfinns drygt hälften av sakområdets kostnader.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2010 (samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	52	115	188	280	75	0	0	0	3
Övrig förvaltning (20-21)	273	1669	56	1 704	294	5	2	0	4
varav stiftelser (206)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
varav allmän kameraövervakning (211)	8	66	1	50	25	0	0	0	0
varav bevakningsföretag m.m. (212)	29	208	3	221	19	0	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	18	160	6	161	23	7	1	0	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	281	2 954	494	2 088	1641	29	7	1	0
varav Livsmedelskontroll (281)	1	2 036	6	727	1 316	0	0	0	0
varav Djurskydd (282)	276	837	480	1 272	321	29	7	1	0
varav Smittskydd (283)	2	4	8	14	0	0	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	4	0	4	0	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	109	237	13	239	120	0	0	0	15
Infrastrukturplanering (34)	38	60	0	80	18	0	0	0	2
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	59	364	14	351	86	31	14	0	0
Stöd till boende (41)	46	320	0	304	62	2	0	0	0
Energi och klimat (42)	3	12	5	13	7	0	0	0	1
Kulturmiljö (43)	163	689	39	686	205	4	2	0	0
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	94	87	23	107	97	0	0	0	19
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	9	17	6	23	9	0	0	0	2
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	63	189	33	195	90	19	26	2	2

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	172	178	100	225	225	0	0	0	106
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	81	517	25	515	108	11	16	5	5
Vattenverksamhet (53)	67	163	10	189	51	0	1	0	11
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	46	129	3	150	28	0	1	0	8
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	2	0	1	1	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	187	367	32	366	220	1	1	0	21
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	100	261	29	248	142	1	1	0	11
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	17	159	1	164	13	2	0	0	2
Förorenade områden, efterbehandling (57)	72	13	22	34	73	0	0	0	42
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	24	4	1	8	21	0	0	0	15
Restaurering (58)	17	25	12	30	24	0	0	0	3
Lantbruk (60)⁴	1 472	11 242	15	11 646	1 083	31	6	0	2
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	1 393	9 375	0	9 795	973	0	0	0	0
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fiske (62)	69	220	0	203	86	0	0	0	11
Skogsbruk (64)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Folkhälsa (70)	9	70	17	73	23	0	0	0	0
Jämställdhet (80)	5	20	5	27	3	0	0	0	0
Integration (85)	16	20	24	41	19	0	0	0	1
Summa	3 383	19 852	1 134	19 722	4 647	142	76	8	250
Varav Vattenmyndighetens ärenden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	82	82	0	89	75	5	2	0	10

Definitioner Tabell D

1) Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2) Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2010.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

4) Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Kommentarer Tabell D Under året har totala ärendebalansen ökat med 1 564 ärenden. Denna ökning återfinns huvudsakligen inom sakområdet 28 Livsmedelskontroll. Orsaken till ökningen är anmälningar till det nya livsmedelsregistret.

Skillnaden i summan för utgående balans 2009 och ingående balans 2010 kan förklaras med att stora ärendegrupper, körkortsärenden, yrkestrafik, stiftelseärenden och sociala ärenden har överförts till annan länsstyrelse och andra myndigheter från och med den 1 januari 2010.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2010			Antal beslutade ärenden under 2010			Antal överklagade ärenden under 2010		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (25, 34)	19	39	159	16	33	183	4	1	0
Regional tillväxt (30)	10	7	216	15	8	201	0	0	0

Kommentarer Tabell D.1 Inom området Kommunikation avser ärenden från juridiska personer huvudsakligen sakområde 34 Infrastrukturplanering. I stort sett samtliga av dessa ärenden initieras av juridiska personer. De allra flesta ärenden inom Regional tillväxt avser ansökningar om företags- eller projektstöd och inkommer oftast från juridiska personer.

Tabell D.2 Ärendestatistik "Hallandsuppdraget"				
VÄS-KOD	Ärendetyp	Beskrivning	Mål 2010 median dagar	Utfall 2010 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
202	alla	Medborgarskap	8	4
204	alla	Begravningsfrågor	25	8
205	alla	Näringsrättsliga frågor	35	58
212	alla	Bevakningsföretag m.m.	45	10
218	alla	Jakt och viltvård	90	35
258	alla	Trafikföreskrifter m.m.	45	31
302	alla	Företagsstöd	60	42
303	alla	Regional projektverksamhet	60	30,5
343	alla	Fysisk planering av vägar, järnvägar m.m.	90	26
402	alla	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	25	23
431	alla	Fornminnen	60	39
433	alla	Kyrkliga kulturminnen	60	50
521	alla	Tillstånd och dispenser avsnaturskydd	60	63
523	alla	Övrig prövning avseende naturskydd	100	45
525	alla	Samråd enl. 12 kap. 6§ miljöbalken	40	38
555	alla	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	50	76
562	alla	Prövning av avfall och producentansvar	50	8
602	alla	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. k-utv	100	Se kommentar
606	alla	Jordbruksfastigheter	35	15
Ärendegrupper som är del av en tresiffrig VÄS-kod				
2012	alla	Efterträdarval	7	8
2111	alla	Anmälningar allmän kameraövervakning	30	3
2112	alla	Ansökningar allmän kameraövervakning	80	182
5510	alla	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	75	141
5511	alla	Prövning vid miljöprövningsdelegationen	360	382
Ärendegrupper styrda av ärendetyp				
alla	RÄTT	Rättidsprövningar; ärenden där man överklagar länsstyrelsens beslut	7	4
alla	ÖVERKL	Överklaganden; ärenden där länsstyrelsen överprövar kommunala beslut	50	74
Ärendegrupper som handläggs via e-tjänster			Gemensamma mål	
206	alla	Stiftelser	4	-
206	Ändringsanmäl.	Stiftelser	7	-
206	Nyregistrering	Stiftelser	10	-
212	Anmälan	Bevakningsföretag m.m.	1	1
212	Ansökan	Bevakningsföretag m.m.	10	16

Kommentarer Tabell D.2

Tabellen avser ärenden som beslutades 2010. Alla uppgifter är beräknade från ansökan inkommit och inte från komplett ärende. I 212 bevakning mm ingår även e-tjänster.

Grupp 602 har ärenden som registreras både i Diabas och i LB-systemet. För LB-systemet finns inte utan större svårighet möjlighet att redovisa för hela ärendegruppen. Statistik framräknas här per axel, som det benämns i LB-systemet. Vi har därför ett medianvärde för Diabas-ärenden och fyra för resp. axel 1-4 enligt följande:

Diabas: 12,5
 LB axel 1: 136
 LB axel 2: 77
 LB axel 3: 75
 LB axel 4: 23

I övrigt hänvisas till kommentar i återrapporteringspunkt 86.

Tabell D.3 Avgiftsbelagd verksamhet									
	2010	2010	2010	2010	ackumulerat	2009	2009	2009	ackumulerat
Verksamhet	intäkter	kostnader	nettoutfall	nettobudget	utfall tom 2010	intäkter	kostnader	nettoutfall	utfall tom 2008
Offentligrättslig verksamhet									
Körkortsadministration						2 754	2 384	370	-1 082
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	157	161	-4	0	-4	0	0	0	0
Reg avgifter för jaktområden	36	36	0	0	0	43	43	0	0
Alkolås						142	36	106	89
Prövn. om ansökan om handledarskap enl. 4 kap. 8 § körkortsför. (1998:980)						1 238	1 001	237	314
Övrig offentligrättslig verksamhet	15	15	0	0	0	16	34	-18	18
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan	529	735	-206	0	-388	334	516	-182	0
Skoglig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjällförvaltning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa totalt ovan	737	947	-210	0	4 527	4 014	695	331	-661
Summa offentligrättsligt	208	212	-4	0	-4	4 193	3 498	513	-661
Summa uppdragsverksamhet	529	735	-206	0	-388	334	516	-182	0

Kommentarer tabell D.3 Verksamheterna Körkortsadministration, Alkolås och Handledarskap har överlämnats till Transportstyrelsen 1/1 2010. Resurssamverkan avser ett projekt inom sakområdet Jämställdhet, i samverkan med Länsstyrelsen i Örebro län.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

		2010	2009	2008	2007	2006
Låneram	beviljad	7 000	5 000	7 000	7000	6 000
	utnyttjad	1 834	2 927	4 512	5 453	4 060
Kontokredit hos RGK	beviljad	6 100	6 100	6 100	6 100	6 100
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	144	94
	ränteintäkter	177	457	2 978	2 827	1 722
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	3 890	8 163	7 377	6 851	3 722
	mynd. ej disponerar	7 974	7 393	7 081	7 858	7 886
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev		7 979	10 729	10 584	10 096	9 108
Anslagskredit	beviljad	6 613	8 058	8 450	10 759	10 086
	utnyttjad	0	1 220	2 951	3 045	5 698
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 01:05		1 825	1 565	2 436	2 476	2 191
- därav in-tecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		0	0	0	339	884
Bemyndiganden	tilldelat	45 000	58 000	63 000	75 000	158 000
	summa åtaganden	29 992	35 792	35 610	45 320	106 582
Årsarbetskrafter (åa)		173,1	191,2	186,3	189,6	201,8
Medelantalet anställda		212	228	238	223	235
Driftkostnad per åa		910	860	815	798	757
Årets kapitalförändring		8 850	-9 990	3 463	-138	-2 252
Balanserad kapitalförändring		-14 708	-4 266	-9437	-9 299	-7 047

FINANSIELL REDOVISNING

Resultaträkning

(tkr)

		2010	2009
Not	Verksamhetens intäkter		
1	Intäkter av anslag	91 307	101 295
2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	3 890	8 164
3	Intäkter av bidrag	63 924	57 084
4	Finansiella intäkter	182	491
	Summa:	159 303	167 034
	Verksamhetens kostnader		
5	Kostnader för personal	-103 839	-113 792
	Kostnader för lokaler	-9 274	-9 751
	Övriga driftkostnader	-44 466	-40 995
6	Finansiella kostnader	-272	-47
	Avskrivningar	-1 662	-1 936
	Summa:	-159 513	-166 521
	Verksamhetsutfall	-210	513
	Uppbördsverksamhet		
7	Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten.	7 964	7 333
	Intäkter av uppbörd	10	60
	Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-7 974	-7 393
	Saldo:	0	0
	Transfereringar		
8	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	28 241	27 524
9	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	102 684	189 324
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	5 718	22 668
	Finansiella intäkter	104	121
10	Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-488	95
	Lämnade bidrag	-144 899	-230 255
	Saldo:	-8 640	9 477
11	Årets kapitalförändring	-8 850	9 990

Balansräkning

(tkr)

Not	TILLGÅNGAR	2010-12-31	2009-12-31
12	Immateriella anläggningstillgångar		
	Rättigheter och andra immateriella tillgångar	0	0
	Summa immateriella anläggningstillgångar	0	0
13	Materiella anläggningstillgångar		
	Förbättringsutgifter på annans fastighet	279	391
	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 607	2 536
	Summa materiella anläggningstillgångar	1 886	2 927
14	Utlåning		
	Utlåning	5 549	5 402
	Summa utlåning	5 549	5 402
15	Varulager m.m.		
	Fastigheter	20 169	19 459
	Summa varulager m.m.	20 169	19 459
	Fordringar		
	Kundfordringar	1 060	1 361
	Fordringar hos andra myndigheter	6 733	7 335
16	Övriga fordringar	6 625	15 240
	Summa fordringar	14 418	23 936
17	Periodavgränsningsposter		
	Förutbetalda kostnader	2 081	2 298
	Upplupna bidragsintäkter	10 595	4 110
	Summa periodavgränsningsposter	12 676	6 408
18	Avräkning med statsverket		
	Avräkning med statsverket	-136	16 028
	Summa avräkning med statsverket	-136	16 028
	Kassa och bank		
19	Behållning räntekonto i RGK	37 456	33 645
20	Övriga tillgodohavanden i RGK	225	2 505
	Kassa, postgiro och bank	9 424	8 877
	Summa kassa och bank	47 105	45 027
	SUMMA TILLGÅNGAR	101 667	119 187

KAPITAL OCH SKULDER		2010-12-31	2009-12-31
	Myndighetskapital		
21	Statskapital	4 823	4 676
22	Balanserad kapitalförändring	14 708	4 266
11	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-8 850	9 990
	Summa myndighetskapital	10 681	18 932
	Fonder		
23	Fonder	11 085	10 597
	Summa fonder	11 085	10 597
	Avsättningar		
24	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 569	2 241
	Övriga avsättningar	373	1 597
	Summa avsättningar	1 942	3 838
	Skulder m.m.		
25	Lån i RGK	1 834	2 927
	Skulder till andra myndigheter	5 491	6 964
	Leverantörsskulder	4 063	4 950
	Övriga skulder	3 497	3 750
	Depositioner	227	2 506
	Summa skulder m.m.	15 112	21 097
	Periodavgränsningsposter		
26	Upplupna kostnader	9 194	8 954
	Oförbrukade bidrag	53 653	55 769
	Summa periodavgränsningsposter	62 847	64 723
	SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	101 667	119 187

Anslagsredovisning

(tkr)

Redovisning mot anslag

	In- gående över- förings- belopp	Årets till- delning enligt reglerings- brev	Omdisp. anslags- belopp	Utnyttj. del av medgivet överskr.	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
01:05:001:013 Länsstyrelserna m.m.	1 565	91 151	420	0	0	93 136	-91 311	1 825
19:01:001:013 Regionala tillväxtåtgärder	-1 220	29 840	0	0	0	28 620	-28 344	276
Summa	344	120 991	420	0	0	121 756	-119 655	2 101

Redovisning mot inkomstitel

Inkomstitel	Beräknat belopp enligt regleringsbrev	Utfall inkomster 2010-01-01 2010-12-31	Not
2322 Räntor på övriga näringslån, KAM	1		
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 200	914	
2537 01 Miljöskyddsavgifter	4 400	4 505	
2539 Tåktavgifter	1 000	991	
2552 Övriga offentlighetsavgifter	240		
2714 Sanktionsavgifter m.m.	500		
271401 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen		50	
271410 Tilläggsavgift (plan o bygglagen)		49	
2811 09 Övriga inkomster av statens verksamhet	500	1 455	
4136 Återbet. övriga näringslån, Kammarkollegiet	3	9	
9455 Lotteriavgifter	80	10	
Summa	7 924	7 983	27

Redovisning mot bemyndigande

Anslag	Tilldelad bemyndigande ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
				År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
19:01:001:013 Regionala tillväxtåtgärder	45 000	35 610		18 496	6 061	5 435	0	0	0

1 Utestående åtaganden per 2010-12-31 är nettoberäknade, vilket innebär att den del av besluten som kommer att finansieras av EU:s strukturfonder inte ingår.

Bemyndigandebelopp per ändamål inom 19:01:001:013

	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
		År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
Reg.investeringsstöd	3 157	2 086	653	418	0	0	0
Reg. bidrag till företagsutv.	14 393	8 913	2 855	2 625	0	0	0
KS servicebidrag	0	0	0	0	0	0	0
KS hemsändningsbidrag	0	0	0	0	0	0	0
KS investeringsbidrag	1 221	616	303	302	0	0	0
Sysselsättningsbidrag	128	128	0	0	0	0	0
Såddfinansiering	2 223	1 398	443	382	0	0	0
Reg. projektverksamhet	7 421	3 905	1 808	1 708	0	0	0
Uppföljn. och utvärdering	1 449	1 449	0	0	0	0	0
Summa	29 992	18 496	6 061	5 435	0	0	0

Finansiella villkor

Anslag 01:05:001:013 Länsstyrelserna m.m. Värmlands län

- Utöver tilldelat belopp under anslagsposten disponeras en anslagskredit på högst 3 629 tkr. Krediten har inte utnyttjats.
- Länsstyrelsen har tillgång till en kredit på räntekontot hos Riksgäldskontoret på 6 100 tkr. Krediten har inte utnyttjats.
- Av beviljad låneram på 7 000 tkr har 1 834 tkr utnyttjats.
- Länsstyrelsen i Värmland ska med 2 175 tkr finansiera förvaltningskostnader hos samverkansorganet i Värmlands län. Medlen ska betalas ut med en tolfedel per månad.

Anslag 19:01:001:013 Regionala tillväxtåtgärder Värmlands län

- Utöver tilldelat belopp under anslagsposten disponeras en anslagskredit på högst 2 984 tkr. Krediten har inte utnyttjats.
- Med stöd av det bemyndigande som är kopplat till anslaget får Länsstyrelsen fatta beslut om åtaganden om högst 45 000 tkr som innebär utgifter under perioden 2010-2018.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed som den kommer till uttryck i ESV:s rekommendationer till 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Belopp anges i tkr där annat inte anges.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder upptas till det värde de beräknas inflyta. Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämnda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Vid detta tillämpas följande avskrivningstider:

- Datorer, IT-system 3 år
- Personbilar 4 år
- Kopiatorer 5 år
- Konferensmöbler 5 år
- Förbättringsutgifter på
annans fastighet 4 år

Värdering av varulager

Fastigheterna värderas till anskaffningspris.

Periodiseringar

Inträkt och kostnader som avser annat år periodiseras om de överstiger 20 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts till och med 2011-01-10.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. Räntekontot används för medel som myndigheten disponerar och används för att finansiera den egna verksamheten. För verksamhet/transfereringar som finansieras med sakanslag, transfereringar som finansieras med externa medel och för erhållna inkomster som inte disponeras (inkomster mot inkomstitlar) används det icke räntebärande flödet.

Medel som deponeras hos Länsstyrelsen hanteras över ett separat räntekonto på Riksgäldskontoret.

Kostnadsrämsig anslagsavräkning

Länsstyrelsens förvaltningsutgifter avräknas från och med budgetåret 2009 mot anslag det år till vilken kostnaden hänför sig. Undantag gäller för intjänad semester från 2008 och tidigare som kommer att avräknas utgiftsmässigt tills skulden är helt reglerad.

Förändrade redovisningsprinciper

Det som i årsredovisningen 2009 avsåg avsättning till kompetensutveckling och klassificerades som periodavgränsningspost har omklassificerats till avsättning.

Noter

Not 1	Verksamhetens intäkter - Intäkter av anslag			
	Nomenklatur	Benämning	2010	2009
	01:05:001:013	Länsstyrelserna m.m.	87 414	98 610
	19:01:001:013	Allm. regionalpol. åtgärder	3 893	2 685
	Summa		91 307	101 295
Not 2	Verksamhetens intäkter - Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
			2010	2009
	Intäkter avgifter enl. 4 § avgiftsförordningen		2885	2 643
	<i>varav inomstatliga</i>		1662	1687
	<i>varav utomstatliga</i>		1223	956
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter (utomstatl.)		620	4 637
	Övriga intäkter av avgifter		385	884
	Summa		3 890	8 164
Not 3	Verksamhetens intäkter - Intäkter av bidrag			
			2010	2009
	Kommuner		200	0
	Landsting		75	0
	Bidrag från EU:s institutioner		4 371	0
	Bidrag från övriga länder och int.org..		900	0
	Övriga		1 208	1 568
	Statliga myndigheter		57 170	55 516
	<i>Naturvårdsverket</i>		26 450	26 772
	<i>Statens jordbruksverk</i>		8 290	9 172
	<i>Statens folkhälsoinstitut</i>		4 567	5 289
	<i>Riksantikvarieämbetet</i>		2 684	2 588
	<i>Arbetsmarknadsverket</i>		400	807
	<i>Fiskeriverket</i>		734	325
	<i>Socialstyrelsen</i>		644	613
	<i>Länsstyrelsen i Jämtland</i>		2 720	2 290
	<i>Länsstyrelsen i Uppsala</i>		942	323
	<i>Länsstyrelsen i Halland</i>		708	746
	<i>Länsstyrelsen i Örebro</i>		52	236
	<i>Länsstyrelsen i Stockholms län</i>		725	0
	<i>Länsstyrelsen i Västra Götaland</i>		432	0
	<i>Statens energimyndighet</i>		1 176	0
	<i>Migrationsverket</i>		640	0
	<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>		296	0
	<i>Tillväxtverket</i>		643	0
	<i>Kammarkollegiet</i>		2 825	2 584
	<i>Boverket</i>		666	443
	<i>Myndigheten för samhällsskydd o beredsk.</i>		971	1 678
	<i>Riksdagsförvaltningen</i>		0	400
	<i>Transportstyrelsen</i>		289	550
	<i>Valmyndigheten</i>		0	263
	<i>Övriga</i>		316	437
	Summa		63 924	57 084

Not 4	Verksamhetens intäkter – Finansiella intäkter			
			2010	2009
	Ränteintäkter räntekonto Riksgäldskontoret		177	457
	Övriga finansiella intäkter		5	34
	Summa		182	491
Not 5	Verksamhetens kostnader - Kostnader för personal			
			2010	2009
	Lönekostnader (S-kod 4111-4119)		69 438	75 721
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier		31 665	35 042
	Övriga personalkostnader		2 736	3 029
	Summa		103 839	113 792
Not 6	Verksamhetens kostnader – Finansiella kostnader			
			2010	2009
	Räntekostnader lån Riksgäldskontoret		13	29
	Övriga finansiella kostnader		259	18
	Summa		272	47
Not 7	Uppbördsverksamhet - Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten			
			2010	2009
	Offentligrättsliga avgifter, inomstatliga		0	17
	Offentligrättsliga avgifter, utomstatliga		6 517	7 297
	Andra ersättningar		0	231
	- driftsintäkter		92	7
	- driftskostnader		-252	-237
	- realisationsvinst		1732	81
	- realisationsförlust		-118	0
	Ränteintäkter i uppbördsverksamheten		0	1
	Konstaterade förluster i uppbördsverksamheten		-7	-64
	Summa		7 964	7 333
Not 8	Transfereringar - Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag			
			2010	2009
	Nomenklatur	Benämning		
	01:05:001:013	Länsstyrelserna m.m.	2 276	2 100
	19:01:001:013	Allm. regionalpol. åtgärder	25 965	25 424
	Summa		28 241	27 524

Not 9	Transfereringar - Medel från myndigheter för finansiering av bidrag	2010	2009
	Kammarkollegiet	51 535	139 343
	Naturvårdsverket	30 991	29 743
	Regeringskansliet	3 744	6 479
	Socialstyrelsen	5 719	6 859
	Tillväxtverket	9 361	6 171
	Statens folkhälsoinstitut	950	0
	Övriga	384	729
	Summa	102 684	189 324
Not 10	Transfereringar – Avsättning/upplösning fonder för transfereringsändamål	2010	2009
	Intäkter	-1 731	-1 774
	Kostnader	<u>1 184</u>	<u>1 915</u>
	Avsättning/upplösning	-547	141
	Intäkter	-630	-617
	Kostnader	<u>689</u>	<u>571</u>
	Avsättning/upplösning	59	-46
	Summa	-488	95
Not 11	Årets kapitalförändring	2010	2009
	Förändring avgiftsfinansierad verksamhet	-210	512
	Förändring lönegarantifordran	-8 640	9 478
	Summa	-8 850	9 990
Not 12	Immateriella anläggningstillgångar	2010	2009
	Anskaffningsvärde IB	3 387	3 387
	Årets tillkommande	0	0
	Årets avgående	<u>-344</u>	<u>0</u>
	Anskaffningsvärde UB	3 043	3 387
	Avskrivningar IB	-3 387	-3 371
	Utrangering/försäljning	344	0
	Årets avskrivning	<u>0</u>	<u>-16</u>
	Avskrivningar UB	-3 043	-3 387
	Summa	0	0

	2010	2009
Anskaffningsvärde IB	447	0
- årets avgående	0	0
- årets tillkommande	<u>0</u>	<u>447</u>
Anskaffningsvärde UB	447	447
Avskrivningar IB	-56	0
- uttrangering/försäljning	0	0
- årets avskrivningar	<u>-112</u>	<u>-56</u>
Avskrivningar UB	-168	-56
Summa förbättringsutg. annans fast.	279	391
Anskaffningsvärde IB	67	67
- årets avgående	0	0
- årets tillkommande	<u>0</u>	<u>0</u>
Anskaffningsvärde UB	67	67
Avskrivningar IB	-35	-18
- uttrangering/försäljning	0	0
- årets avskrivningar	<u>-16</u>	<u>-17</u>
Avskrivningar UB	-51	-35
Summa maskiner o andra tekn. anl.	16	32
Anskaffningsvärde IB	17 057	17 057
- årets avgående	-8 566	0
- årets tillkommande	<u>0</u>	<u>0</u>
Anskaffningsvärde UB	8 491	17 057
Avskrivningar IB	-16 688	-16 124
- uttrangering/försäljning	8 566	0
- årets avskrivningar	<u>-292</u>	<u>-564</u>
Avskrivningar UB	-8 414	-16 688
Summa datorer och kringutrustning	77	369
Anskaffningsvärde IB	3 932	3 883
- årets avgående	-200	0
- årets tillkommande	<u>558</u>	<u>49</u>
Anskaffningsvärde UB	4 290	3 932
Avskrivningar IB	-2 744	-2 014
- uttrangering/försäljning	200	0
- årets avskrivningar	<u>-795</u>	<u>-730</u>
Avskrivningar UB	-3 339	-2 744
Summa bilar och andra transp.medel	951	1 188
Anskaffningsvärde IB	5 873	5 814
- årets avgående	-479	0
- årets tillkommande	<u>63</u>	<u>59</u>
Anskaffningsvärde UB	5 457	5 873
Avskrivningar IB	-5 000	-4 448
- uttrangering/försäljning	479	0
- årets avskrivningar	<u>-447</u>	<u>-552</u>
Avskrivningar UB	-4 968	-5 000
Summa övriga inventarier	489	873

Not 13	Anskaffningsvärde IB	74	74
	- årets avgående	0	0
	- årets tillkommande	0	0
	Anskaffningsvärde UB	74	74
	Avskrivningar IB	0	0
	- utrangering/försäljning	0	0
	- årets avskrivningar	0	0
	Avskrivningar UB	0	0
	Summa Konst och andra ej avskrivningsbara inv.	74	74
	Summa	1 886	2 927
		2010	2009
	IB	9	18
	Årets utlåning	0	0
	Amortering	-9	-9
	UB	0	9
	IB	725	725
	Årets utlåning	0	0
	Amortering	0	0
	UB	725	725
	IB	154	154
	Årets utlåning	0	0
	Amortering	0	0
	Värdereglering	-154	-154
	UB	0	0
	IB	2 600	2 600
	Årets utlåning	0	0
	Amortering	0	0
	UB	2 600	2 600
	IB	2 067	730
	Årets utlåning	836	1 375
	Amortering	-69	-38
	Värdereglering nedskrivning	-610	0
	UB	2 224	2 067
	IB	39 902	40 573
	Årets utlåning	19 002	33 446
	Årets nedskrivning	-27 918	-34 117
	Värdereglering	-30 986	-39 902
	UB	0	0

Not 14	IB	18	18
	Årets utlåning	0	0
	Värdereglering	-18	-18
	UB	0	0

IB	6 699	6 699
Årets utlåning	0	0
Värdereglering	-6 699	-6 699
UB	0	0
Summa	5 549	5 402

Not 15 Varulager - Fastigheter

Jordfonden: Länsstyrelsen i egenskap av fastighetsmäklare för jordfonden köper och säljer jordbruksfastigheter. Totalt innehav av fastigheter per 2010-12-31 var 95 st.

	2010	2009
Ingående balans	19 459	16 335
Anskaffning	6 112	4 005
Försäljning	-7 267	-997
Reavinst	1 733	99
Reaförlust	-118	-18
Administrationskostnad	250	35
Utgående balans	20 169	19 459

Not 16 Fordringar - Övriga fordringar

	2010	2009
Lönegaranti	6 250	14 889
Övriga fordringar	375	351
Summa	6 625	15 240

Not 17 Periodavgränsningsposter

	2010	2009
Förutbetalda hyror	2 061	2 110
Övriga förutbetalda kostnader	20	188
Upplupna intäkter	10 595	4 110
<i>varav EG:s strukturfond</i>	4 798	1 633
Summa	12 676	6 408

Not 18 **Avräkning med statsverket**

	2010	2009
Ingående balans	-351	-92
Redovisat mot inkomsttitel	-7 983	-7 402
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	7 961	7 143
<i>Skulder avseende uppbörd</i>	-373	-351
Ingående balans	0	0
Redovisat mot anslag	28 344	28 109
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-28 344	-28 109
<i>Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	0	0
Ingående balans	-1 565	-2 435
Redovisat mot anslag	91 311	104 592
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-91 571	-104 751
Återbetalning av anslagsmedel	0	1 029
<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-1 825	-1 565
<i>Semesterlöneskuld</i>		
Ingående balans	6 136	7 632
Årets minskning semesterlöneskuld	-1 621	-1 496
<i>Fordringar avseende semesterlöneskuld räntebärande flöde</i>	4 515	6 136
Ingående balans	11 808	-22 322
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	112 089	219 160
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-146 732	-205 997
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	20 382	20 967
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	-2 453	11 808
Summa	-136	16 028

Not 19 **Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret**

	2010	2009
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	37 456	33 645
Summa	37 456	33 645
Kreditram 6 100 tkr		

Not 20 **Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret**

	2010	2009
Ränta, deponerade medel	225	2 505
Summa	225	2 505

	2010	2009
Lån till särskilt skuldtunga jordbrukare	2 600	2 600
Investeringslån	9	18
Såddlån	<u>2 067</u>	<u>730</u>
	4 676	3 348
Årets utlåning, såddlån	835	1 375
Årets amortering, investeringslån	-9	-9
Årets amortering, såddlån	-69	-38
Årets nedskrivning	-610	0
Utgående balans	4 823	4 676

	2010	2009
Ingående balans	4 266	-9 437
Föregående års kapitalförändring	9 990	3 463
Periodisering 2008 (mot övergångsansl.)	0	2 387
Semesterlöneskuld (mot konto 1780)	0	7 853
Reglering mot Transportstyrelsen	-34	0
Rättelse enligt utredning	486	0
Utgående balans	14 708	4 266

Not 23 **Fonder**

	2010	2009
Bygdemedel	9 422	8 875
Älgårdsfonden	1 663	1 722
Summa	11 085	10 597

Not 24 **Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser**

	2010	2009
<u>Pensionsavsättning</u>		
Ingående balans	2 241	2 458
Årets pensionskostnad	456	1 063
Årets pensionsutbetalning	<u>-1 128</u>	<u>-1 280</u>
Summa utgående avsättning pension	1 569	2 241
<u>Avsättning omstruktureringsåtgärder</u>		
Ingående balans	1 597	0
Årets kostnad omstruktureringsåtgärder (personal)	0	1 597
Årets utbetalning omstruktureringsåtg.	<u>-1 597</u>	<u>0</u>
Summa utgående avsättning omstr.åtgärder	0	1 597
<u>Övriga avsättningar</u>		
Ingående balans	0	0
Avsättning kompetensutveckling 2009 (redovisat 2009 som övr. uppl. kostnad)	221	0
Avsättning 2010	208	0
<u>Årets utbetalning kompetensutveckling</u>	<u>-56</u>	<u>0</u>
Summa utgående avsättning övrigt	373	0
Utgående balans	1 942	3 838

Not 25	Lån i Riksgäldskontoret		
	Beviljad låneram: 7 000 tkr		
		2010	2009
	Ingående balans	2 927	4 512
	Under året nyupptagna lån	568	599
	Årets amorteringar	-1 661	-2 184
	Utgående balans	1 834	2 927
Not 26	Periodavgränsningsposter		
		2010	2009
	Upplupna löner och arvoden	496	131
	Skuld för sociala avgifter, upplupna löner	223	51
	Semesterlöneskuld	5 700	5 808
	Skuld för sociala avgifter, sem. löneskuld	2 625	2 642
	Övriga upplupna kostnader	150	322
	Oförbrukade bidrag	53 653	55 769
	<i>varav inomstatliga</i>	53 612	53 833
	<i>varav utomstatliga</i>	41	1 936
	Summa	62 847	64 723
	Av årets oförbrukade bidrag beräknas 30 mkr avse transfereringar.		
Not 27	Redovisning mot inkomsttitel		
		2010	2009
	2511 Expeditionsavgifter och ansökningsavgifter	914	1 510
	2537 Miljöskyddsavgifter	4 505	4 342
	2539 Täckavgifter	991	997
	2811 Övriga inkomster	1 455	149
	Övriga inkomsttitlar	118	404
	Summa	7 983	7 402

Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot

Styrelseledamöter och ledande befattningshavares uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag (7 kap. 2 § förordningen om myndigheters årsredovisning m.m).

Namn	Uppdrag	
<i>1. Ledamöter i länsstyrelsens insynsråd</i>		
Kjell Ericsson	Ordförande	Nordmarkens Försäkringsbolag
	”	AB Nordmarkens Travbana
	”	AB Kommentus
	Ledamot	Mavab AB
	”	APR Automation
	”	Partnerinvest AB
	”	Kom Kap AB
	”	Scannergy Group
	Ledamot/ägare	Foxen Konsult AB
Jan-Evert Rådström		Har inga övriga uppdrag
Tomas Riste	Ordförande	Region Värmland
	Ledamot	Almi Företagspartner Värmland AB
	”	Almi Invest
Victoria Svanberg	Ledamot	Länsförsäkringar Värmland
	”	Nya Wermlands-Tidningens AB
	”	Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse för mediaforskning
	”	Branäs Gruppen AB
	”	Kungsbergets Fritidscenter AB
	”	Karlstads Universitet kvalitetsråd
	”	AB Bröd. Hedbergs mek. Verkstad
	”	Zenon Företagsutveckling AB
	”	Styrelsen för Värmlands museiförening
	Suppleant	Helsingborgs Dagblad AB/Pukslagaren
Anders Björn	Ledamot	Metso Paper Gorizia S.p.A
	Vice ordf.	Handelskammaren Värmland
	Ledamot	Metso Paper Karlstad AB
	”	AB Ernst Hj. Rydahl Bromsbandfabrik
	”	Karlstad Universitets styrelse
Kerstin Norén	Styrelse- ordförande	Aktiebolaget ”Språkdoktorerna Abelin och Veres Ab”
	Extern ledamot	Styrelsen för Högskolan i Lillehammer
	Ledamot	Kungliga Biblioteket

Namn	Uppdrag	
Inga-Lill Lindqvist	Ledamot	Fryksdalens Sparbank
	Ledamot/VD	Svenska FlexografiInstituttet AB
	Ledamot/ägare	LKL Fastighets AB
	Ledamot/ägare	Bohuslind AB
	Ledamot/ägare	Lindarnas Fastighets AB
	Ledamot	Branschorg Spa&Hälsa (ideell fören)
	”	The Packaging Arena Ek. förening
	”	Cerut, Karlstad Universitet
	Ordförande	Branschrådet Svensk Massage
	Ledamot	Styrgruppen för Alumni, K-d Universitet
Berit Högman	Ledamot	Karlstad Universitets styrelse
2. Ledande befattningshavare		
Eva Eriksson	Ordförande”	Insynsrådet, Länsstyrelsen i Värmlands län
	”	Grensrådet (delat ordförandeskap)
	”	Voxenåsen – Oslo
	Ledamot	Karlstads Universitets styrelse
Björn Sandborgh	Ordförande	Helmiastiftelsen
	”	Industriminnesföreningen
	”	Hushållningssällskapet HS-Värmland
	”	Värmlands Kulturmiljöfond
	Ledamot	Wettergrensstiftelsen
	”	Boforsstiftelsen
	”	Värmländska Akademien

Ersättning och andra förmåner till landshövding, länsråd och insynsrådets ledamöter

(tkr) Perioden 20100101-20101231

Landshövding

Eva Eriksson	Lön	992,0
	Bostadsförmån	121,9

Länsråd

Björn Sandborgh	Lön	835,2
	Övriga förmåner	2,5

Insynsrådet	Arvode	Skattepliktig bilersättning	Summa
Björn, Anders	1,5		1,5
Ericsson, Kjell	1,5	0,3	1,8
Högman, Berit			
Lindqvist, Inga-Lill	3,0	0,3	3,3
Norén, Kerstin	3,0		3,0
Riste, Tomas			
Rådström, Jan-Evert	3,0	0,3	3,3
Svanberg, Victoria			0
Summa	12,0	0,9	12,9

Länsstyrelsen
Värmland

ÅRSREDOVISNING 2010

Datum
2011-02-14

111-556-2011

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Karlstad den 14 februari 2011

Eva Eriksson
Landshövding

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 054-19 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland